

Eskilstuna
kommun

ESKILSTUNA KOMMUNS
AVFALLSPLAN
med mål och åtaganden
2013 - 2017

Antagen av kommunfullmäktige 2013-02-28

FÖRORD

Denna plan utgör Eskilstuna kommuns avfallsplan enligt 11 § 15 kap miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i en kommunal avfallsplan (NFS 2006:6). Föreliggande plan har tagits fram under år 2012. Arbetet har genomförts med stöd av konsult och på uppdrag av kommunstyrelsen. En arbetsgrupp bestående av följande personer har drivit projektet:

Lars-Erik Dahlin, projektansvarig, Kommunledningskontoret, utveckling och ledning

Erik Moelv, Miljö- och räddningstjänstförvaltningen

Katarina Jansson, Eskilstuna Energi & Miljö AB

Magnus Jakobsson, Eskilstuna Energi & Miljö AB

Magnus Widing, Kommunfastigheter

Marie Rytterstedt, Miljö- och Avfallsbyrån i Mälardalen AB

Ledningsgrupp för projektet har utgjorts av kommunstyrelsens miljöutskott.

SAMMANFATTNING

Alla kommuner ska enligt miljöbalken ha en renhållningsordning med lokala föreskrifter och avfallsplan. Denna avfallsplan för Eskilstuna kommun ska vara ett styrinstrument för att kretsloppsanpassa avfallshanteringen i kommunen.

Utifrån bl.a. nationella miljömål, Sveriges nationella avfallsplan, aktuell lagstiftning samt diskussioner i avfallsplaneringsprocessen har förbättringsområden för avfallshanteringen identifierats.

Strategiska mål, mätbara mål och åtaganden har tagits fram inom följande områden:

- Minskad avfallsmängd och ökad återanvändning – förebyggande av avfall.
- **Minskad miljöbelastning** – insamling av farligt avfall, åtgärder vid nedlagda deponier, ökad användning av icke-fossila fordonsbränslen och minskad nedskräpning.
- **Ökad återvinning** – källsortering och materialåtervinning.
- **Kundfokus och kvalitetssäkring** – kvalitet, information, kommunikation och service.

En viktig del i arbetet med planen är att mål och åtagande årligen följs upp och att utfallet redovisas i kommunens miljöbokslut. Ansvar för kontroll, uppföljning och rapportering ligger i detta fall på kommunledningskontoret. Enligt bestämmelser i avfallsförordningen ska det göras en översyn av avfallsplanen minst vart fjärde år och nästa större översyn sker under år 2017.

Under perioden, år 2013 till och med år 2016 ska:

- Fokus i ökad utsträckning ligga på att förebygga avfall
- En kretsloppspark med återvinningscentral etableras
- Andelen avfall som materialåtervinns öka
- Miljöbelastningen från deponerat avfall vid Lilla Nyby och gamla avfallsupplag minska

Under de närmaste åren planerar kommunen att ytterligare förbättra resurshushållningen inom ramen för avfallshanteringen. Insatser planeras för att öka insamlingen av sorterat avfall för materialåtervinning. Det finns fortfarande en stor potential att materialåtervinna mer av de resurser som idag skickas till förbränning.

Ökat fokus sätts även på åtgärder för att minska uppkomsten av avfall i enlighet med EU:s avfallshierarki och Sveriges nationella avfallsplan. Eskilstuna kommuns avfallsplan anger åtgärder för att bland annat minska avfallets mängd och farlighet och för att omhänderta och behandla uppkommet avfall på ett långsiktigt hållbart sätt. Under de närmaste åren kommer även frågor kring utökad samverkan med avseende på avfallshandling mellan kommuner i närområdet att vara fortsatt aktuellt.

LÄSANVISNING

Avfallsplanen består av ett huvuddokument med tillhörande bilagor. Huvuddokumentet utgörs av följande delar:

Syfte, bakgrund och grundläggande utgångspunkter för framtagande av planen beskrivs i kapitel 1. Här beskrivs även kommunens organisation för avfallshanteringen samt hur denna avfallsplan och tidigare avfallsplan följs upp. I detta kapitel beskrivs även hur samråd enligt 15 kapitlet 13 § miljöbalken har genomförts.

Mål, strategi och åtaganden/åtgärder för avfallshanteringen i kommunen presenteras i kapitel 2.

I kapitel 3 presenteras den satsning på etablering av en **kretsloppspark** som planeras under de närmaste åren.

I kapitel 4 ges en översikt över **finansiering** av avfallshanteringen och hur genomförandet av avfallsplanen bedöms påverka ekonomin.

Information, kommunikation, avfallstaxa och tillsyn är verktyg för att, tillsammans med de åtaganden som anges i bilaga 1, nå målen i planen och hur kommunen arbetar med detta presenteras i kapitel 5.

Samverkan med andra kommuner med avseende på olika avfallsfrågor sker på olika sätt och detta beskrivs översiktligt i kapitel 6.

En översiktlig **miljöbedömning** beskrivs i kapitel 7. I samråd med Länsstyrelsen har kommunen bedömt att detta förslag till avfallsplan inte behöver miljöbedömas enligt kap 6 Miljöbalken.

I kapitel 8 ges vissa **ordförklaringar**.

Nuläge och omvärld innefattande bl.a. uppgifter om Eskilstuna kommun, avfallsmängder och avfallshantering, uppföljning av mål i tidigare avfallsplan samt nationella miljömål, strategier och lagstiftning beskrivs i bilagor till detta huvuddokument. I bilagor finns även uppgifter om producentansvar för förpackningar, anläggningar för återvinning och bortskaftande av avfall samt nedlagda deponier. Här presenteras även resultat från plockanalyser av hushållsavfall.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	6
1.1	BAKGRUND.....	6
1.2	EKOKOMMUN.....	7
1.3	AVFALLSPLANERING.....	7
1.4	ORGANISATION - FORMELL GRUND.....	8
1.5	UPPFÖLJNING OCH REDOVISNING.....	9
1.6	TIDIGARE AVFALLSPLAN, 2007 – 2011.....	10
2	STRATEGI, MÅL OCH ÅTAGANDEN FÖR AVFALLSHANTERINGEN	12
2.1	STRATEGI.....	12
2.2	VISION.....	13
2.3	FÖRBÄTTRINGSOMRÅDEN OCH FRAMTAGANDE AV MÅL.....	13
2.4	KOPPLING TILL ANDRA KOMMUNALA PLANER OCH PROGRAM.....	15
2.5	MÅLOMRÅDE 1 MINSKAD AVFALLSMÄNGD OCH ÖKAD ÅTERANVÄNDNING.....	16
2.6	MÅLOMRÅDE 2 MINSKAD MILJÖBELASTNING.....	18
2.7	MÅLOMRÅDE 3 ÖKAD ÅTERVINNING.....	20
2.8	MÅLOMRÅDE 4 KUNDFOKUS OCH KVALITETSSÄKRING.....	22
3	KRETSLOPPSPARK MED EN NY ÅTERVINNINGSCENTRAL	23
4	EKONOMI OCH FINANSIERING	25
4.1	FINANSIERING AV AVFALLSHANTERINGEN.....	25
4.2	KONSEKVENSER AV AVFALLSPLANENS ÅTAGANDEN.....	25
5	KOMMUNALA STYRMEDEL	27
5.1	LOKALA AVFALLSFÖRESKRIFTER.....	27
5.2	KOMMUNIKATIONS- OCH INFORMATIONSBETÄ.....	27
5.3	AVFALLSTAXA.....	28
5.4	TILLSYN.....	29
6	SAMVERKAN MED ANDRA KOMMUNER	30
7	INVERKAN PÅ MILJÖN	31
8	ORDFÖRKLARINGAR	32

BILAGOR

- Bilaga 1 Sammanställning över åtaganden
- Bilaga 2 Uppföljning av mål i föregående avfallsplan, år 2007 – 2011
- Bilaga 3 Nuvarande avfallshantering
- Bilaga 4 Anläggningar för återvinning eller bortskaffande av avfall
- Bilaga 5 Nedlagda avfallsupplag
- Bilaga 6 Nationella mål och lagstiftning

1 INLEDNING

1.1 Bakgrund

Den första avfallsplanen för Eskilstuna kommun fastställdes av kommunfullmäktige den 25 februari 1993. Därefter har reviderad avfallsplan fastställts under år 1997, år 2002 samt år 2007. Enligt bestämmelser i avfallsförordningen ska det göras en översyn av avfallsplanen minst vart fjärde år.

Avfallshanteringen har genomgått flera stora förändringar under de senaste femton åren genom bland annat statliga styrmedel som producentansvar, deponeringsförbud för vissa avfallsslag och skatt på deponering samt högre krav på deponerings- och förbränningsanläggningar. I slutet av 1990-talet deponerades fortfarande huvuddelen av det avfall som uppstod. Därefter infördes deponeringsförbud för vissa typer av avfall och när denna avfallsplan tas fram har deponeringen av hushållsavfall nästa helt upphört. Endast ca en procent av hushållet deponerades under år 2011.

Under 1990-talet infördes de första reglerna om producentansvar för förpackningar och returpapper. Därefter har systemet med producentansvar utvidgats och det finns nu någon form av insamlingssystem för flera olika typer av uttjänta produkter. Fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar har införts och har erbjudits främst till boende i flerbostadshus.

Under de senaste fem åren har källsorteringen av avfall byggts ut för insamling och biologisk behandling av matavfall i Eskilstuna kommun. Insamlingssystemet har också förbättrats för att göra det lättare för hushållen i småhus att sortera genom införande av sortering i olikfärgade påsar för förpackningar, tidningar, matavfall och övrigt brännbart avfall.

Under planperioden har vissa förändringar gjorts i lagstiftningen för att införa det senaste EU-direktivet om avfall. I direktivet lyfts bland annat vikten av att behandling av avfall prioriteras enligt den så kallade avfallshierarkin, som innebär att avfall i första hand ska förebyggas, i andra hand ska förberedas för återanvändning, i tredje hand materialåtervinnas, i fjärde hand ska avfall förbrännas och i sista hand deponeras.

Genom de förändringar i avfallshanteringen som har skett, och som kort beskrivits ovan, har hanteringen av avfall lyfts uppåt i den prioriteringsordning som anges i EU:s avfallshierarki, enligt föregående stycke, genom att i större utsträckning materialåtervinna avfall framför att förbränna eller deponera avfall. Det finns dock fortfarande en stor potential att materialåtervinna eller återanvända mer av de resurser som idag skickas till förbränning. I ett nationellt perspektiv ökar intresset för att arbeta med att förebygga att avfall uppstår och i detta arbete har även enskilda kommuner en hel del att bidra med.

Denna avfallsplan är en revidering och delvis omarbetning av tidigare avfallsplan med anpassning till de nya bestämmelser och lokala förhållanden som gäller för avfallshanteringen idag.

Denna avfallsplan består av följande delar:

- Ett huvuddokument med bland annat mål för avfallshanteringen och kort om åtgärder.
- I bilagor till huvuddokumentet finns bland annat beskrivning av nuvarande avfallshantering, avfallsmängder och information om gamla avfallsupplag.

Hela avfallsplanen, huvuddokumentet samt bilagorna, fastställs av kommunfullmäktige.

1.2 Ekokommun

Eskilstuna är sedan 1999 medlem i SEkom, Sveriges Ekokommuner, efter ett beslut i kommunfullmäktige. Föreningen SEkom bildades 1995 och består idag av 84 kommuner (juni 2012). I vår närhet finns ekokommunerna Kungsör, Trosa och Vingåker.

SEkom vill främja utvecklingen mot ett mer kretsloppsanpassat samhälle byggt på en ekologisk grundsyn där livsmiljön ger människor möjlighet att uppnå en hög livskvalitet och god hälsa. Det uthålliga samhället definieras enligt fyra hållbarhetsprinciper, som utarbetats av forskarnätverket i stiftelsen Det Naturliga Steget. Dessa principer anger att i det hållbara samhället utsätts inte naturen för systematisk:

- koncentrationsökning av ämnen från berggrunden (t ex fossilt kol och tungmetaller).
- koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion (t ex NOx, hormonstörande ämnen, med mera).
- undanträngning med fysiska metoder (t ex från trafikinfrastruktur, skogsskövling, överfiske med mera).

Den fjärde principen anger att i det samhället hindras inte människor systematiskt från att tillgodose sina behov (t ex via missbruk av politisk och ekonomisk makt).

Medlemskap i SEkom är ett politiskt beslut som kräver att kommunen antagit ett program med det uthålliga samhället som ett övergripande mål för sina verksamheter. Kommunen ska bedriva sitt arbete enligt det antagna programmet och de fyra systemvillkoren ska beaktas i samtliga kommunala beslut, vilket även omfattar antagande av avfallsplanen.

1.3 Avfallsplanering

Riksdagen beslutade 1990 att kommunerna skulle ansvara för en heltäckande avfallsplanering. Enligt miljöbalken 15 kap 11 § ska det finnas en avfallsplan för varje kommun. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallens mängd och farlighet. Naturvårdsverket har gett ut föreskrifter och allmänna råd (NFS 2006:6) om innehållet i den kommunala avfallsplanen. Med tanke på de skilda förutsättningar som råder i landets kommuner måste varje kommun själv och med utgångspunkt från sina egna förutsättningar påverka avfallsplanens innehåll och avgöra hur det praktiska planeringsarbetet ska genomföras.

Enligt bestämmelser i avfallsförordningen ska det göras en översyn av avfallsplanen minst vart fjärde år.

Syftet med Eskilstuna kommuns avfallsplanering är att:

- Ge en samlad bild av den nuvarande avfallshanteringen med fokus på hushållens avfall.
- Ange mål och åtaganden för kretsloppsanpassning, minskning av mängden avfall samt minskning av utsläppen av gaser som bidrar till växthuseffekten.
- Långsiktigt styra avfallshanteringen i riktning mot ett hållbart samhälle.

För att nå kommunens långsiktiga vision, se kapitel 2.2, krävs genomgripande förändringar av samhällets produktions- och konsumtionsmönster, vilket naturligtvis inte kan ske under de ca fem år som planen

täcker in. Avfallsplanen är dock ett viktigt steg på vägen för att på lång sikt kunna uppfylla kommunens mål med materialhanteringen.

Vad en avfallsplan ska innehålla framgår av Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om innehållet i en kommunal avfallsplan och länsstyrelsens sammanställning (NFS 2006:6).

Avfallsplanen ska bland annat innehålla uppgifter om avfallsmängder, avfallshantering och avfallsanläggningar samt mål och åtgärder. I denna avfallsplan används termen åtaganden för att använda samma ordval som i kommunens liknande styrdokument.

Den kommunala avfallsplaneringen ska omfatta allt avfall, inte bara det som omfattas av kommunalt renhållningsansvar. Fokus i denna avfallsplan ligger på avfall som ingår i det kommunala ansvaret beträffande beskrivning av hantering, statistik över avfallsmängder, mål och åtgärder. Uppgifter avseende övriga avfallsslag och anläggningar redovisas översiktligt, i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter. Strategiska mål som alla aktörer bör arbeta efter formuleras medan mätbara mål och åtaganden i första hand avser de avfallsslag kommunen råder över. Kommunen har möjlighet att genom dialog med olika aktörer i viss mån påverka hanteringen av avfallsslag som inte ingår i det kommunala ansvaret - såsom industriavfall och producentansvarsmaterial – vilket kan bidra till uppfyllelse av avfallsplanens mål och övriga samhälleliga miljömål.

1.4 Organisation - formell grund

Kommunfullmäktige

- fastställer renhållningsordning med tillhörande avfallsplan i enlighet med miljöbalkens bestämmelser.
- godkänner den miljöredovisning som sker i enlighet med kommunens miljöledningssystem
- beslutar om eventuell revidering av avfallsplanen.

Kommunstyrelsen

- är renhållningsansvarig nämnd i Eskilstuna kommun
- har ett Miljöutskott som är politisk styrgrupp för genomförandet av avfallsplanen

Kommunledningskontoret

- ansvarar för genomförande och utveckling med övergripande ansvar för avfallshanteringen och utgör kommunens beställare av de avfallstjänster som behövs för att fullgöra kommunens ansvar
- ansvarar för att avfallsplan utarbetas
- ansvarar för uppföljning av planens mål och åtgärder samt redovisar utfallet till kommunstyrelsen och i kommunens årsredovisning
- ansvarar för att vid behov initiera revidering av avfallsplanens handlingsplan samt planen som helhet.
- ansvarar för övergripande informationsinsatser om strategiska miljöfrågor samt informationsinsatser med syfte att sprida kunskap om kommunens renhållningsordning med föreskrifter och avfallsplan.

Eskilstuna Energi & Miljö AB

- är utförare och verkställer kommunens skyldigheter inom avfallsområdet efter uppdrag från kommunstyrelsen
- utför utredningar som behövs för att följa avfallsplanen samt redovisar beslutsunderlag till kommunstyrelsen
- ansvarar för att lämna underlag för uppföljning av planens mål och åtgärder till kommunstyrelseförvaltningen.

Miljö- och räddningstjänstnämnden

- utövar tillsyn över efterlevnaden av miljöbalken samt renhållningsordningen.
- deltar i beredningen av förslag till renhållningsordning med tillhörande avfallsplan som antas av kommunfullmäktige.
- ansvarar för att lämna underlag för uppföljning av planens mål och åtgärder till kommunstyrelseförvaltningen.

1.5 Uppföljning och redovisning

Avfallsplanen ska finnas tillgänglig för företag och allmänheten på kommunens hemsida.

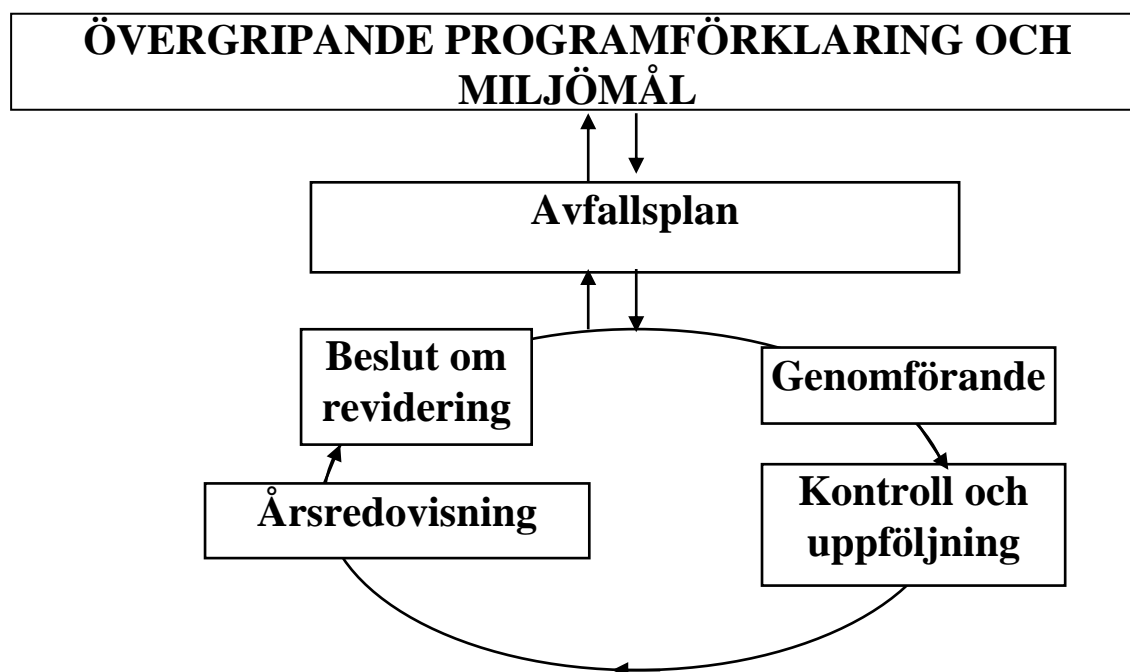
De mål och åtgärder som fastställts av kommunfullmäktige i avfallsplanen skall årligen följas upp och utfallet redovisas i kommunens årsredovisning, se figur 1. Ansvar för uppföljning har kommunledningskontoret. Varje aktör med ansvar för genomförande av åtaganden enligt planen ska lämna underlag för den årliga uppföljningen till kommunledningskontoret som sammanställer underlaget till årsredovisningen. I anslutning till delmålen anges vilka nyckeltal som ska redovisas vid uppföljning av planen.

En strategisk ledningsgrupp tillskapas för genomförande, uppföljning och utveckling av avfallsplanen. Den sammankallas och leds av Kommunledningskontoret. I ledningsgruppen ingår de förvaltningar och kommunägda bolag som direkt berörs av genomförandet av avfallsplanen.

I samband med den årliga uppföljningen av avfallsplanen ska en rapport sammanställas och redovisas till politisk styrgrupp och som underlag för kommunens bokslut. Kommunledningskontoret har genom den strategiska ledningsgruppen ansvar för detta arbete. Syftet är att säkerställa att avfallsplanens åtaganden genomförs.

I redovisningen skall det göras en bedömning om planen behöver revideras.

Eventuell revidering beslutas sedan av kommunfullmäktige.

Figur 1 Modell för uppföljning och redovisning av avfallsplanen i Eskilstuna.

1.6 Tidigare avfallsplan, 2007 – 2011

En reviderad avfallsplan för Eskilstuna fastställdes av kommunfullmäktige år 2007. I planen presenterades konkreta delmål och handlingsplan för avfallshanteringen under åren 2007 till 2011. I bilaga 2 kommenteras de mål och åtgärder som då beslutades med avseende på måluppfyllnad och genomförda åtgärder. Här beskrivs de största förändringarna i insamlingssystemet som genomförts under dessa år.

År 2007 påbörjades separat insamling av matavfall från ca 1 000 hushåll i flerbostadshus. Under de följande åren har insamlingen byggts ut och år 2011 har alla fastighetsägare erbjudits möjlighet att välja källsortering av matavfall. I vissa flerbostadshus har denna möjlighet till källsortering inte införts ännu på grund av trånga soprum.

År 2010 invigdes en anläggning för optisk sortering av olikfärgade påsar där hushåll i småhus sorterat matavfall, pappersförpackningar, plastförpackningar, metallförpackningar, returpapper och övrigt brännbart avfall. Under 2011 har alla villahushåll haft möjligheten att sortera avfall med detta system.

I föregående avfallsplan finns 9 olika delmål. Av dessa bedöms tre vara uppfyllda, fyra mål bedöms vara delvis uppfyllda och två mål bedöms inte alls vara uppfyllda. Totalt presenterades 42 olika åtgärder kopplade till olika mål i avfallsplanen. Av dessa har två tredjedelar av åtgärderna genomförts.

Medan antalet invånare har ökat med drygt 6 % under åren 2005 – 2011 har mängden hushållsavfall, som samlas in i form av kärll- och säckavfall inklusive matavfall, ökat med ca 26 %. Det kan finnas flera förklaringar till den ökade mängden avfall. En förklaring är troligtvis att mer avfall som är jämförligt med hushållsavfall, men som uppstår hos företag, samlas in skilt från annat verksamhetsavfall, jämfört med tidigare år.

Av de åtgärder som ännu inte har genomförts är det främst åtgärder med avseende på att förebygga avfall, åtgärder vid nedlagda deponier och informationsinsatser som är aktuella att lyfta med till kommande åtgärdsprogram.

2 Strategi, mål och åtaganden för avfallshanteringen

2.1 Strategi

Under de närmaste åren planerar kommunen att ytterligare förbättra resurshushållningen inom ramen för avfallshanteringen. Insatser planeras för att öka insamlingen av sorterat avfall för materialåtervinning. Det finns fortfarande en stor potential att materialåtervinna mer av de resurser som idag skickas till förbränning.

Matavfall samlas in separat och behandlas biologiskt genom rötning. Vid rötning bildas energirik metangas som främst ska användas som fordonsbränsle. Fordonsgas ersätter därmed bensin och diesel i fordon. Denna kedja med åtgärder bidrar till att minska utsläppen av klimatpåverkande koldioxid i avgaserna, vilket är ett av de viktiga övergripande miljömålen, som anges både nationellt och lokalt i kommunen. I Eskilstuna kommuns klimatplan¹ anges ett tydligt mål att öka produktionen av biogas och det finns en potential att öka insamlingen av matavfall från hushåll, restauranger, handel med flera. Rötresten, som blir kvar efter rötning av matavfall, ska på sikt spridas på åkermark för att återföra mullämnen² och näringsämnen till odlingsbar mark där de är väsentliga för växande gröda.

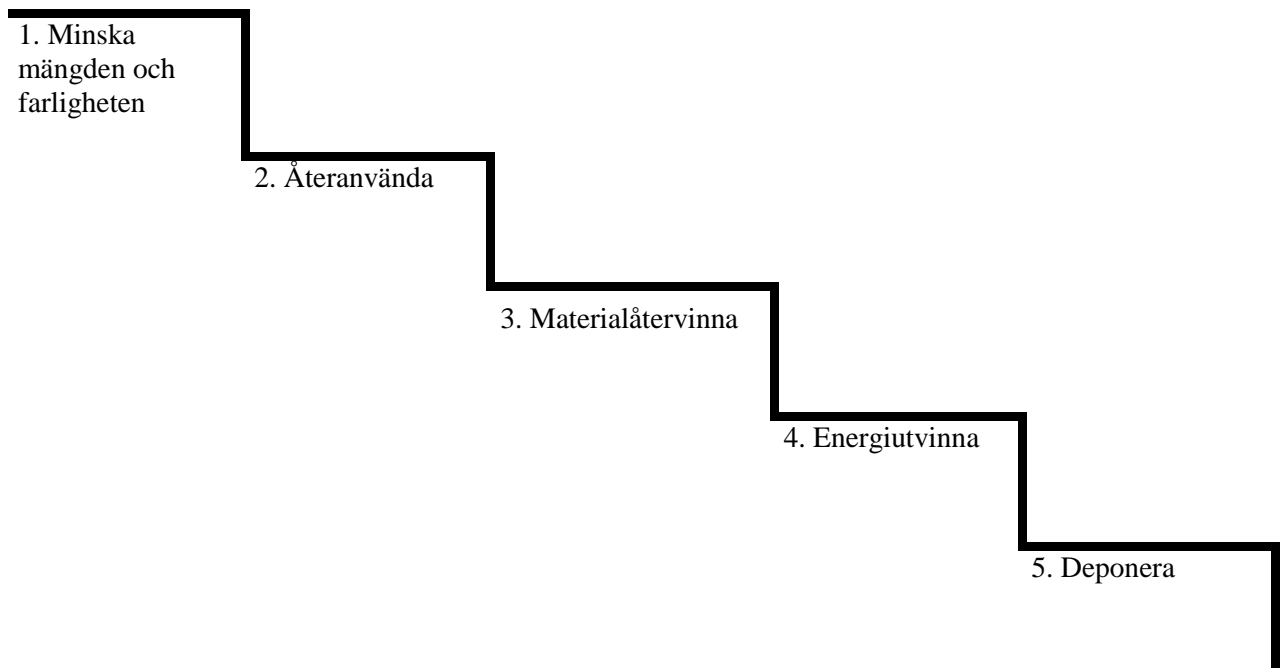
Ökat fokus sätts även på åtaganden för att i större utsträckning förbereda avfall för återanvändning och att minska uppkomsten av avfall i enlighet med EU:s avfallshierarki, se figur 2, och Sveriges nationella avfallsplan³. En förstudie om ny återvinningscentral och kretsloppspark har genomförts som visar på behovet av att etablera en ny återvinningscentral i Eskilstuna. Det finns fördelar med att, i så stor utsträckning som möjligt, knyta en kretsloppspark till en ny återvinningscentral, vilket medför stora möjligheter att öka återanvändningen av begagnade produkter.

Avfallsplanen anger Eskilstuna kommuns åtgärder för att bland annat minska avfallets mängd och farlighet och för att omhänderta och behandla avfall på ett långsiktigt hållbart sätt. Kommunens strategi för att nå visionen, se kapitel 2.2, är att utifrån de prioriteringar som anges i *EU:s avfallshierarki*, se figur 2, genomföra åtgärder i *samarbete* med olika organisationer och med *kommunikation, miljöstyrande avfallstaxa, tillsyn, rutiner för upphandling* och *fysisk planering* som verktyg. Genom att arbeta med en *miljösäker drift av avfallsanläggningar, underlätta för hushåll och verksamheter att sortera och lämna sitt avfall på ett miljöriktigt sätt* ("Det ska vara lätt att göra rätt") och att *föregå med gott exempel* avseende avfallshanteringen i egna verksamheter kan kommunerna förbättra förutsättningarna för att målen ska kunna nås.

¹ "Klimatplan för Eskilstuna", antagen av Kommunfullmäktige 2012-12-13.

² Det är viktigt att återföra mullämnen till åkermarken för att förbättra jordens struktur.

³ Naturvårdsverket (2012): "Från avfallshantering till resurshushållning - Sveriges avfallsplan 2012-2017". Rapport 6502.

Figur 2 EU:s avfallshierarki

2.2 Vision

I Eskilstuna, år 2025, förebygger vi att avfall uppstår och vi har därigenom väsentligt minskat mängden avfall som uppstår. God kvalitet på produkter bidrar till en hållbar konsumtion. De begagnade produkter, som människor vill lämna ifrån sig, återanvänds, återvinns och slutligt omhändertas på ett uthålligt sätt utan att naturen skadas. Materialhanteringen präglas av god hushållning med naturresurser och energi. Kretsloppet har effektivt avgiftats genom omhändertagande och destruktion av farliga ämnen.

Det övergripande, långsiktiga målet för avfallshanteringen ska samordnas med de praktiska krav som ställs på kommunens renhållning, exempelvis:

- Upprätthålla en god hygienisk standard.
- Tillgodose kraven på en god arbetsmiljö.
- Bedriva en rationell, effektiv och tillförlitlig avfallshantering.
- Utföra avfallshanteringen till rimliga kostnader.
- Erbjuder en behovs- och kundpassad renhållningsservice.

2.3 Förbättringsområden och framtagande av mål

Ett antal behov och förbättringsområden har identifierats under arbetet med avfallsplanen utifrån nulägesanalys, samråd samt nationella mål och strategier. De områden som lyfts fram är:

- Förebygga avfall och öka återanvändning – Kretsloppspark
- Bygg- och rivningsavfall – öka återanvändning och materialåtervinning, säkra hantering av farligt avfall
- Minskat matsvinn
- Attraktiv stad och minskad nedskräpning
- Öka materialåtervinningen av sådant som idag kastas i det brännbara avfallet
- Textil – öka återanvändningen, följ utvecklingen av möjligheter till textilåtervinning
- Möjliggöra återföring av näringsämnen i avlopp
- Möjligheter behöver skapas för att kunna tömma båttoaletter i hamn

Ovanstående förbättringsområden har beaktats och på olika sätt arbetats in i kommunens mål och åtaganden för avfallshanteringen. De mål och åtgärder från tidigare avfallsplan som bedömts vara aktuella fortfarande har uppdaterats och ingår i denna avfallsplan.

Regeringen planerar att under sommaren 2013 presentera en proposition med förslag på ändringar i lagstiftningen för avfallshanteringen. Detta kan påverka vilka förändringar i avfallshanteringen som behöver göras under de närmaste åren, samt om exempelvis matavfall från vissa verksamheter bör ingå i mätbart mål för biologisk behandling, se även kortfattad beskrivning av vilka förslag som kan vara aktuella i bilaga 6.

Mål och åtaganden följer den målstruktur som finns i Eskilstuna kommuns styrdokument för hållbar utveckling enligt följande:

- *Strategiskt mål.* Anger vilken inriktning arbetet ska ha. Detta mål ska vara vägledande för alla som på något sätt producerar eller hanterar avfall.
- *Mål.* Anger på en mer detaljerad och konkret nivå vad som ska uppnås och genomföras. En utgångspunkt för de mätbara målen är att kommunen ska ha rådighet över målen.
- *Åtagande.* Planerade åtgärder för att uppnå målen. Kommunen svarar för genomförande av åtaganden som anges i planen. Om ett mål inte är direkt mätbart kan genomförandet av åtgärderna/åtagandena vara ett mått på om målet har uppnåtts.

Till de mätbara målen finns även angivet en eller flera indikatorer som kan mätas för att visa om utvecklingen går i önskad riktning. I vissa fall anges en annan indikator för årlig uppföljning för att underlätta en snabb uppföljning för att vid mållåret göra en mer omfattande uppföljning. Det innebär att en uppföljning vid mållåret inte är möjlig att redovisa i den närmast följande miljöredovisningen/bokslutet eftersom den statistik som behövs inte finns tillgänglig så snart efter ett årsskifte. Till bokslut kan endast uppföljning motsvarande en årlig uppföljning redovisas.

Beskrivning av nuläget för avfallshanteringen och angivna indikatorer finns i bilaga.

Målen har grupperats inom fyra områden:

- Minskad avfallsmängd och ökad återanvändning – förebyggande av avfall.

- **Minskad miljöbelastning** – insamling av farligt avfall, åtgärder vid nedlagda deponier, ökad användning av icke-fossila fordonsbränslen och minskad nedskräpning.
- **Ökad återvinning** – källsortering och materialåtervinning.
- **Kundfokus och kvalitetssäkring** – information, kommunikation och service.

Åtaganden för att nå målen redovisas i bilaga 1 och här anges även ansvarig och tidplan för respektive åtagande.

2.4 Koppling till andra kommunala planer och program

Flera andra kommunala planer tar upp mål och åtaganden som berör avfallsfrågor. De mål och åtaganden som finns i andra aktuella antagna eller föreslagna planer för Eskilstuna kommun har lyfts in i avfallsplanen för att spegla en bred helhet i kommunens åtagande med avseende på avfallsfrågor. Det gäller mål som finns i kommunens klimatplan och i handlingsplan för förorenade områden.⁴

⁴ Arbetet med en ny översiktsplan pågår för närvarande, men i det förslag som finns framtaget anges inga specifika mål eller åtaganden som påverkar avfallshanteringen. Även mål som anges i årsplan 2013 för kommunens verksamhet och processmål för återvinning som formulerats i arbetet med styrsystem för miljö och samhällsbyggnad inom kommunen har beaktats i arbetet med mål och åtaganden i avfallsplanen.

Årsplan 2013 beskriver vad kommunfullmäktige vill uppnå under året samt de ekonomiska förutsättningarna för kommunkoncernens verksamheter. Nämnder och bolagsstyrelser planerar sin verksamhet och återkommer i sina verksamhetsplaner med förslag på åtaganden som ska bidra till att nå målen i årsplanen.

2.5 Målområde 1 Minskad avfallsmängd och ökad återanvändning

Strategiskt mål:

Människor och verksamheter känner till avfallsminimerande alternativ och bidrar till att minska avfallsmängderna och öka återanvändningen.

- 1.1. År 2015 ska en kretsloppspark⁵ med återvinningscentral⁶ etablerats.
- 1.2. År 2016 ska avfallsmängderna från hushåll till behandling minskat med 5 %⁷ jämfört med år 2011, bland annat genom en ökad återanvändning. Hushåll och verksamheter ska känna till avfallsminimerande alternativ.
- 1.3. År 2016 ska andelen grovavfall som lämnas till återanvändning istället för till annan behandling vid återvinningscentral eller kretsloppspark vara 10 %⁸.
- 1.4. År 2016 ska mängden textilier i grovavfallet minskat med 10 % jämfört med år 2010⁹.
- 1.5. År 2016 ska mängden matsvinn i kommunens storkök för skolor och omsorg minskat med 15 %¹⁰ jämfört med år 2011.

⁵ Med "kretsloppspark" menas här den verksamhet som innebär att hushåll kan lämna begagnade produkter för återanvändning, samt en kretsloppsgalleria med exempelvis försäljning, mindre reparationer, kreativa näringar, utbildningsverksamhet m m. Omfattning och storlek på anläggningen beslutas i det kommande arbetet med planering och projektering. Vid en etappvis utbyggnad kan det vara aktuellt med fortsatt utbyggnad av gallerian även efter år 2015. Projektet presenteras utförligare i kapitel 3.

⁶ Förslag till processmål för återvinning enligt styrsystemet för PUG, miljö och samhällsbyggnad inom kommunen, är "Ökad tillgänglighet till återvinningscentral" och "Införa ett återanvändningssteg innan återvinningscentralen".

⁷ Det krävs förändringar i konsumtionsbeteendet för att bryta kopplingen mellan konjunktur och avfallsmängder. En minskning med fem procent är ingen stor minskning, men är vald utifrån att en större förändring inte bedöms vara realistisk inom så kort tid.

⁸ Det saknas statistik över mängden begagnade produkter som lämnas till återanvändning till olika second-handföretag, försäljning av privatpersoner via Blocket.se eller andra annonssidor på internet, loppmarknader med mera. Mängden som lämnas vid återvinningscentral kan mätas, men det bedöms inte vara där den stora strömmen av begagnade produkter lämnas för återanvändning. Med en kretsloppspark kan möjligheten förbättras att mäta en större andel av mängden.

⁹ I detta fall är jämförelseåret 2010 eftersom en plockanalys gjordes av grovavfall som lämnats vid återvinningscentralen i Lilla Nyby och till den mobila återvinningscentralen. Andelen textilier i det brännbara grovavfallet var då 22 %.

¹⁰ I "Klimatplan för Eskilstuna", antagen av kommunfullmäktige 2012-12-13, anges mål för att minska matsvinn med 10 % till år 2015 och med 25 % till år 2017 och 50 % till år 2020 med basår 2008. I avfallsplanen har årtalet anpassats till avfallsplanens övriga mätbara mål samt tillgång till referensdata/utgångsvärden.

Indikator för årlig uppföljning:

- Insamlad mängd avfall från hushåll¹¹, som skickas till behandling genom återvinning, biologisk behandling, förbränning eller deponering relaterat till antalet invånare.
- Mängd avfall som lämnas för återanvändning och lämnas i behållare eller dylikt i anslutning till återvinningscentral relaterat till totala mängden brännbart grovavfall¹².
- Andel tallrikssvinn i kommunens servering i skolor och äldreomsorg.

Indikator för uppföljning vid måläret:

- Insamlad total mängd avfall från hushåll¹³, som skickas till behandling genom återvinning, biologisk behandling, förbränning eller deponering relaterat till antalet invånare.¹⁴
- Andel textilier som hittats vid plockanalys av brännbart avfall som lämnats som grovavfall¹⁵ vid återvinningscentral, inklusive mobil återvinningscentral.

Det tar lång tid att påverka människors beteende. Ambitionen med detta målområde är att väcka tankar kring olika sätt att minska mängden avfall och börja resonera kring avfallsminimerande åtgärder. Kommunen kan i sina olika roller som verksamhetsutövare och fastighetsägare agera på olika sätt för att minska uppkomsten av avfall. I sammanställningen över åtaganden, handlingsprogrammet i bilaga 1, anges bland annat åtaganden med syfte att minska kommunens egen konsumtion, bl.a. inom ramen för det interna miljöarbetet. Kommunen är en stor organisation som köper in en mängd olika material för sin verksamhet. Kommunen har därigenom möjlighet att föregå med ett gott exempel med avseende på till exempel miljökrav vid upphandling, vilket tillämpas redan idag, men kan utvecklas vidare. Det finns dessutom ett stort pedagogiskt värde i att kommunen engagerar sig i avfallsminimerande åtgärder.

¹¹ Kärllavfall, matavfall och grovavfall, exklusive slam, latrin, trädgårdsavfall, farligt avfall och avfall som omfattas av producentansvar.

¹² Här relateras till brännbart grovavfall, exklusive trädgårdsavfall och konstruktionsmaterial, därför att det i första hand är mängden grovavfall som skickas till förbränning som bör minskas. Byggavfall från företag ska i möjligaste mån inte ingå i dessa uppgifter.

¹³ Kärllavfall, matavfall, grovavfall och avfall som omfattas av producentansvar för förpackningar och elavfall. Uppgifter från Eskilstuna Energi & Miljö kompletteras med statistik från Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB samt från Elkretsen. Slam från enskilda avlopp ingår inte. Ökad återföring av fosfor är ett eget mål.

¹⁴ I tidigare avfallsplan redovisades elavfall separat eftersom El-Kretsen AB, producenternas materialbolag för elavfall, tidigare inte skiljer på avfall från hushåll och avfall från företag. Numera finns separat statistik för hushåll och därför har indikatorn ändrats.

¹⁵ Här avses andelen textilier bland avfall i containrar för brännbart restavfall vid återvinningscentral eller mobil insamling av grovavfall.

2.6 Målområde 2 Minskad miljöbelastning

Strategiskt mål:

Uppkomsten av farligt avfall ska minska, främst genom minskat inköp av miljöfarliga kemikalier och produkter. Farligt avfall som uppkommer i Eskilstuna kommun ska sorteras ut och omhändertas på ett miljöriktigt sätt. Det ska inte finnas farligt avfall i kärll- och säckavfallet.

Utsläpp från avfallshantering ska minimeras.

Miljöbelastningen från deponerat avfall ska minska. Avfall till deponering ska vara väl sorterat, kontrollerat och karakteriserat och omhändertas på ett miljöriktigt sätt. Nedlagda deponier ska vara välkända och inte utgöra risk för hälsa och miljö.

Insamling och transporter av avfall ska ske med minimal påverkan på människors hälsa och miljö.

Nedskräpningen i tätort, i parker, vid badplatser, i naturen och vid avlämningsplatser för avfall ska minska.

- 2.1. Andelen farligt avfall som hittats i hushållsavfall ska vara mindre än 0,3 %¹⁶.
- 2.2. Under perioden 2013 till 2016 ska i genomsnitt en nedlagd deponi per år vara åtgärdad.¹⁷
- 2.3. År 2016 ska nedskräpningen minskat med minst 10 % jämfört med år 2013¹⁸.
- 2.4 Samtliga fasta tillsyns- och kontrollobjekt ska informeras om farligt avfall minst en gång under avfallsplanens giltighetstid.

¹⁶ Målvärdet avser medianvärde under år 2012 – 2016 där minst en plockanalys ska ha utförts varje år. Se även indikator med avseende på plockanalyser för detta mål.

¹⁷ Se även ”Handlingsplan 2012 – 2015 för förorenade områden i Eskilstuna kommun” där det finns ytterligare mål som även berör nedlagda deponier.

¹⁸ Mätning sker enligt mätning med SCB:s metod. Jämförelseåret är anpassat för att mätning av utgångsläget ska kunna genomföras.

Indikator för årlig uppföljning:

- Insamlad mängd farligt¹⁹ avfall från hushåll relaterat till antalet invånare.
- Andel farligt avfall som hittas vid plockanalys av hushållsavfall²⁰, %.
- Antal företag som fått information²¹ eller granskats med avseende på farligt avfall i samband med tillsynsverksamhet.
- Antal nedlagda deponier som åtgärdats.
- Antal sopbilar som körs med icke-fossila bränslen.
- Antal m³ biogas som produceras, angivet som m³ med kvalitet som fordonsgas.
- Antal m³ fordonsgas som säljs av Eskilstuna Energi & Miljö AB, uppdelat på mängd gas till bussar, kommunens bilpark respektive privatägda fordon.

Indikator för uppföljning vid målåret:

- Nedskräpningsindex från mätning.
- Insamlad mängd elavfall²² från hushåll relaterat till antalet invånare.

En viktig strategi inom detta målområde är att informera allmänhet och företag om miljöanpassade alternativ till miljöfarliga produkter och kemikalier. För övrigt har inte kommunen rådighet över mängden kemikalier som används i samhället. Det är därför viktigt att säkerställa att farligt avfall omhändertas på ett miljösäkert sätt. Det finns svårigheter i att tolka resultatet av insamlad mängd farligt avfall. För att kunna bedöma om allt farligt avfall samlas in behövs en uppfattning om den totala mängden farligt avfall, vilket saknas idag. Genom att utföra plockanalyser och därigenom få en uppfattning om hur mycket farligt avfall som inte lämnas till separat insamling kan en bedömning göras om insamlingen av farligt avfall fungerar bra eller dåligt.

¹⁹ Med farligt avfall avses småkemikalier, färg, oljehaltigt avfall och övrigt farligt avfall, exklusive impregnerat trä, asbest och elavfall. Med beteckningar enligt Avfall Web motsvarar det kategorierna F2, F23, F24, F3 och F10. Elavfall inkluderas inte i de årliga uppföljningarna eftersom statistiken inte finns tillgänglig så snart efter ett årsskifte.

²⁰ Minst en plockanalys görs varje år och andelen farligt avfall kontrolleras alltid, men vilken typ av avfall som plockas varierar, det vill säga exempelvis kärl- och säckavfall från flerbostadshus respektive småhus, insamlat i olikfärgade påsar eller separata kärl. Plockanalyserna avser dock enbart brännbar fraktion. Matavfall, förpackningar, returpapper eller andra sorterade typer av avfall som lämnas separat ingår inte.

²¹ Med information avses här något mer personligt och riktat än ett utskickat papper med allmän information om farligt avfall, företrädesvis muntlig information i samband med tillsynsbesök.

²² Elavfall och övrigt farligt avfall redovisas separat för att eventuella trender ska vara tydligare. Omfattar elavfall inom och utanför producentansvaret.

2.7 Målområde 3 Ökad återvinning

Strategiskt mål:

Det avfall som uppstår sorteras vid källan. Utsorterade produkter och material återvinns på bästa möjliga sätt med hänsyn till ekonomi, miljö och teknik för en hållbar utveckling.

Andelen avfall som lämnas till materialåtervinning ska öka.

Avfall till energiutvinning ska vara väl sorterat och kontrollerat.

Matavfall²³ från hushåll, restauranger, storkök och butiker ska återvinnas genom biologisk behandling genom rötning²⁴. Energi i form av biogas från rötning ska användas som fordonsgas. Senast år 2022 ska rötresten kunna återföras till lantbruk.

Andelen slam och latrin som sprids på åkermark ska öka. Näring och mullbildande ämnen ska så långt möjligt tillgodogöras av växande gröda. På lång sikt ska fosfor och mullämnena i avlopp som omhändertas i kommunala avloppsreningsverk återföras till produktiv mark²⁵. Senast år 2020 ska avloppsslam hålla sådan kvalitet att det är godkänt att sprida på produktiv mark. Efter år 2022 ska Ekeby avloppsreningsverk vara certifierat enligt REVAQ och avloppsslammet hålla sådan kvalitet att det är godkänt att sprida på produktiv mark.

- 3.1. År 2016 ska minst 50 % av den totala mängden hushållsavfall²⁶ återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling.²⁷
- 3.2. Senast år 2016 ska minst 50 % av uppskattad total mängd matavfall från hushåll, restauranger och storkök, samlas in separat och behandlas genom rötning.²⁸
- 3.3. År 2016 ska brännbart käril- och säckavfall innehålla högst 25 %²⁹ avfall som borde sorterats på annat sätt.

²³ Begreppet ”matavfall” används dels för att det är det begrepp som används i det nationella målet för biologisk behandling, ett delmål till målet ”God bebyggd miljö” och dels därför att det är mängden lättnedbrytbart organiskt avfall som omhändertas för rötning som ska öka. Utöver detta sker kompostering av trädgårdsavfall, men det har inte bedömts finnas skäl till att sätta mål som omfattar den hanteringen.

²⁴ Undantaget är hushåll som önskar hemkompostera sitt matavfall och verksamheter som redan idag komposterar sitt matavfall själva och önskar fortsätta med detta. Matavfallet rötas idag tillsammans med avloppsslam och användningen av rötresten är därför beroende av avloppsslammet kvalitet, se sista stycket i det strategiska målet.

²⁵ Produktiv jordbruksmark, energiskogsodling, m.m. dock avses inte användning vid sluttäckning av deponin vid Lilla Nyby.

²⁶ Kärlospor, matavfall, grovavfall och avfall som omfattas av producentansvar för förpackningar och elavfall. Uppgifter från Eskilstuna Energi & Miljö kompletteras med statistik från Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB samt från Elkretsen. Slam från enskilda avlopp ingår inte. Ökad återföring av fosfor är ett eget mål. Mål för minskad mängd hushållsavfall till förbränning finns även i ”Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets förslag till Årsplan 2013” där målet anges vara att mängden hushållsavfall som skickas till förbränning minskar till 235 kg per invånare år 2013.

²⁷ För att klara detta mål behöver materialåtervinning av bland annat grovavfallet öka.

²⁸ Enligt ”Klimatplan för Eskilstuna är ett av målen att ”Stadsbussarna i kollektivtrafiken ska till 100 % vara fossilfria 2017” och för att detta ska kunna uppnås behöver mängden substrat som rötas öka, se nulägesbeskrivning i bilaga 3. I Klimatplanen finns även ett mål att ”Produktionen av biogas skall till senast 2020 byggas ut till motsvarande minst 50 % av beräknad rötningspotential för kommunterritoriet.” Målet kan behöva revideras om ändrad lagstiftning medför att kommunen inte har ansvar för någon typ av avfall från verksamheter.

- 3.4. År 2016 ska alla kommunens verksamheter ha fysiska möjligheter för källsortering av förpackningar, returpapper, matavfall och övrigt brännbart avfall samt rutiner för att den interna hanteringen av sorterat avfall ska fungera.
- 3.5. År 2016 ska utredning om alternativ biologisk behandling av matavfall redovisas där syftet är att möjliggöra återföring av näringsämnen till lantbruk. Delredovisning ska ske år 2014.
- 3.6. Senast år 2015 ska fast material från fosforfällor kunna spridas på lantbruk.
- 3.7. Senast år 2020 ska certifiering enligt REVAQ genomföras för Ekeby avloppsreningsverk.

Indikator för årlig uppföljning:

- Insamlad mängd avfall från hushåll³⁰, som skickas till behandling genom återvinning, biologisk behandling, förbränning eller deponering relaterat till antalet invånare.
- Insamlad mängd avfall³¹ från hushåll som skickas för materialåtervinning relaterat till mängden avfall som samlas in enligt ovan.
- Insamlad mängd hushållsavfall som skickas till förbränning.³²
- Insamlad mängd matavfall från hushåll, restauranger och storkök.

Indikator för uppföljning vid måläret:

- Insamlad total mängd avfall från hushåll³³, som skickas till behandling genom återvinning, biologisk behandling, förbränning eller deponering relaterat till antalet invånare.³⁴
- Insamlad mängd avfall från hushåll som skickas för materialåtervinning relaterat till totala mängden avfall.
- Insamlad mängd matavfall från hushåll, restauranger och storkök som behandlas genom rötning relaterat till uppskattad total mängd matavfall utifrån nyckeltal.

²⁹ Se bilaga 3 ”Nuvarande avfallshantering”, kapitel 4.2.1 där det i figur 2c visas att en genomsnittlig påse med brännbart avfall innehåller drygt 50 % material som borde sorterats på annat sätt. Egentligen handlar det dock om att fler hushåll ska delta aktivt i källsortering av sitt avfall. De som idag gör det sorterar i allmänhet ut det mesta som går att sortera.

³⁰ Kärllavfall, matavfall och grovavfall, exklusive slam, latrin, trädgårdsavfall, farligt avfall och avfall som omfattas av producentansvar. Samma indikator som målområde 1.

³¹ Samma typer av avfall som ovan för jämförbarhet.

³² Nyckeltal som ska redovisas enligt förslag till processmål för återvinning enligt styrsystemet för PUG, miljö och samhällsbyggnad inom kommunen. Nyckeltalet ska även redovisas enligt ”Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterns förslag till Årsplan 2013”.

³³ Kärllavfall, matavfall, grovavfall och avfall som omfattas av producentansvar för förpackningar och elavfall.

³⁴ I tidigare avfallsplan redovisades elavfall separat eftersom El-Kretsen AB, producenternas materialbolag för elavfall, tidigare inte skiljer på avfall från hushåll och avfall från företag. Numera finns separat statistik för hushåll och därför har indikatorn ändrats.

- Andel störande³⁵ avfall som hittas vid plockanalys av brännbart hushållsavfall, %.
- Återföring av fosfor till åkermark genom spridning av restprodukter som innehåller fosfor, såsom slam och latrin, relaterat till totala mängden.

2.8 Målområde 4 Kundfokus och kvalitetssäkring

Strategiskt mål:

Avfallshanteringen ska förknippas med god service och användarvänlighet. Hushåll och verksamheter i ska ha kunskap om och känna förtroende för avfallshanteringen. Kommunikationen ska präglas av öppenhet, tydlighet, trovärdighet och ha hög kvalitet. Det ska vara lätt att göra rätt!

- 4.1 Minst 90 % av kunderna ska vara nöjda med Eskilstuna Energi & Miljös insamlingsystem för avfall.
- 4.2 Sorterat avfall ska hålla en god kvalitet och innehålla högst 5 % störande³⁶ material.

Indikator för årlig uppföljning:

- Antal besökande vid återvinningscentral.

Indikator för uppföljning vid måläret:

- Andel kunder i avfallshanteringen som upplever en god service³⁷.
- Andel rätt sorterat avfall i vardera av de olikfärgade påsarna i systemet för optisk sortering.
- Andel rätt sorterat avfall i sorterat avfall från flerbostadshus.³⁸

³⁵ Med störande avfall avses avfall som borde sorterats på annat sätt, t.ex. förpackningar, tidningar, matavfall, elavfall.

³⁶ Störande material är sådant som inte ska finnas i det sorterade avfallet när det används för materialåtervinning. Målet avser sorterade förpackningar av papper, plast och metall samt tidningar och matavfall. Sorterat brännbart avfall faller under mål nr 3.3 och ingår därför inte här. Enligt plockanalyser som genomförts år 2011 är andelen störande material mellan 0,1 och 6 vikt-% för de olika typerna av förpackningar.

³⁷ Mäts genom kundenkät, se sammanställning av åtaganden i bilaga 1. Enligt förslag till processmål för återvinning enligt styrsystemet för PUG, miljö och samhällsbyggnad inom kommunen, ska nyckeltalet ”andel hushåll med fastighetsnära insamling” redovisas. Detta nyckeltal har inte kommunen eller Eskilstuna Energi & Miljö AB tillgång till eftersom det är andra aktörer som också samlar in förpackningar och tidningar vid flerbostadshus. En indikation skulle kunna fås genom att komplettera en kundenkät med en sådan fråga.

³⁸ Avser avfall som samlas in av Eskilstuna Energi & Miljö AB.

3 Kretsloppspark med en ny återvinningscentral

En etablering av en kretsloppspark med en ny återvinningscentral är en stor satsning som planeras under de närmaste åren. I detta avsnitt presenteras planerna kortfattat.³⁹

Med ”kretsloppspark” menas här den verksamhet som innebär att hushåll kan lämna begagnade produkter för återanvändning, samt en kretsloppsgalleria med försäljning, kreativa näringar och utbildningsverksamhet m m. I anslutning till kretsloppsparken byggs en ny återvinningscentral där hushåll kan lämna sorterat grovavfall till materialåtervinning och till förbränning.

Syftet med att etablera en kretsloppspark med galleria, enligt ovan, är främst att:

- Bidra till ändrade konsumtionsmönster
- Minska avfallsmängden
- Bidra till sysselsättning och arbetstillfällen

Omfattningen av verksamheten vid en kretsloppspark och storleken på en ny återvinningscentral anpassas utifrån de ekonomiska ramar som kommunens politiker anger. Anläggningen kan byggas etappvis och kan starta i liten skala och byggas ut i framtiden. Inget beslut om omfattningen har fattats. Omfattning och storlek på anläggningen beslutas i det kommande arbetet med planering och projektering. Uppförandet av en kretsloppspark måste ske på ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbara premisser. Galleriandelen planeras att byggas upp och utformas så att den på sikt blir ekonomiskt självbärande

Eskilstuna har behov av ytterligare en återvinningscentral, utöver den befintliga vid Lilla Nyby. Idag består kommunen av ca 98 000 invånare, och det rekommenderade upptagningsområdet för en återvinningscentral är ca 60 000-70 000 invånare, därefter bör ytterligare en återvinningscentral byggas. den ÅVC som idag finns på Lilla Nyby är byggd för ett upptagningsområde på 30 000 personer. För att täcka Eskilstunas behov behöver vi således bygga en återvinningscentral som är mer än dubbelt så stor som den befintliga.

Lokaliseringen av en ny återvinningscentral planeras vara på västra sidan av centrum för att vara ett logistiskt sett bra alternativ för invånarna på norra och västra sidan av Eskilstuna. Områdets detaljplan medger en återvinningscentral med tillhörande verksamhet och ett förhandsbesked om bygglov finns. Anläggningen bedöms vara anmälningspliktig enligt miljöbalken.

När kunden kommer till kretsloppsparken med begagnade produkter passeras först en del som här kallas ”pocket”. Det är platsen där material lämnas för återbruk. Platsen bör bestå av väderskyddade och bra ytor som gör det attraktivt att lämna material. Det ska gå enkelt och smidigt att lasta av det material som ska tas till återanvändning. Det ska inte upplevas som ett extrajobb för kunderna utan som en service. Vid ”pocket” har personal en direktkontakt med kund och kan bedöma om varan är av värde för vidare försäljning. Vid ”pocket” kan exempelvis Röda korset, Myrorna samt Pingstkyrkans second hand ansvara för att inkommet material tas omhand till återanvändning, eventuellt i samarbete med personal anställd av kommunens arbetsmarknadsavdelning, AMA.

Efter att kunden passerat ”pocket” fortsätter denne vidare till återvinningscentralen för att lämna material till materialåtervinning och/eller förbränning.

³⁹ Presentationen i detta avsnitt bygger på en utredning om kretsloppspark och återvinningscentral som har presenterats i rapporten ”Förstudie Kretsloppspark -ÅVC” och som har sammanställts av Eskilstuna Energi & Miljö år 2012.

Enligt undersökningar på Lilla Nyby återvinningscentral uppskattas att ca 10 % av materialet som kommer in kan återanvändas.

I anslutning till återvinningscentralen och ”plocket” ska det finnas en kretsloppsgalleria med exempelvis försäljning, verkstad, café, utbildningsverksamhet m m. En kretsloppsgalleria är tänkt att vara ett forum för aktörer att sälja både nya och begagnade produkter som har ett tydligt kretslopps- och hållbarhetstänk, kreativa näringar samt kommunala och statliga instanser som högskola och arbetsmarknadspolitiska verksamheter.

I den förstudie som gjorts under år 2012 har ett flertal aktörer anmält intresse för att etablera sig om en kretsloppspark med galleria byggs.

I det fortsatta planeringsarbetet kommer bland annat organisation, ansvarsfördelning och finansiering av en sådan anläggning att klargöras. Klart är dock att en ny återvinningscentral med ”plockdel” ska byggas och för den fortsatta planeringen, projekteringen och upphandlingen av bygget av en sådan ansvarar Eskilstuna Energi & Miljö AB. Lagstiftningen för kommunal avfallshantering är dock sådan att ansvar och finansiering av en kretsloppsgalleria behöver regleras på annat sätt mellan olika aktörer. Hur en kretsloppsgalleria ska organiseras och finansieras utreds under hösten 2012.

Kommunens inriktning är att en organisation för en galleria ska involvera olika intressenter och verksamheter som kan etablera sig inom denna. De som engagerar sig i en organisation för kretsloppsgalleria bör kunna påverka detaljutformning av gallerian och organisationens syfte bör bland annat vara att samla intressenter, främja samverkan mellan intressenter och i tidigt skede marknadsföra kretsloppsparken.

Projektering och byggande av återvinningscentral med ”plockdel” bör samordnas med planeringen för en galleria. I första hand ska ett beslut om en kretsloppsgalleria ha fattats innan återvinningscentralen projekteras. Syftet är bland annat att säkerställa att tillräcklig, och lämplig, plats avsätts för kretsloppspark med galleria, att planering för trafik och logistik för kretsloppsparken som helhet blir så bra som möjligt samt att hänsyn tas till möjligheter att bygga ut kretsloppsparken med ytterligare verksamheter i framtiden.

Om ett beslut om kretsloppsgalleria inte skulle kunna fattas under år 2013 bör det ändå övervägas att bygga återvinningscentral och ”plockdel” på ett sådant sätt att den skulle kunna kompletteras med kretsloppsgalleria i framtiden när marknaden och kommunen är redo för det.

4 Ekonomi och finansiering

4.1 Finansiering av avfallshanteringen

Den kommunala avfallsverksamheten är helt finansierad via avgifter, inga skattemedel används. Avfallshanteringen finansieras av avfallstaxan som fastställs av kommunfullmäktige, se även kapitel 5.3. Avgifterna i taxan ska finansiera insamling och behandling av hushållsavfall och därmed jämförligt avfall från verksamheter. Avgifterna ska även finansiera återvinningscentralen i Lilla Nyby, planering, utredning, kundtjänst och administration. Vilka åtaganden som får finansieras av avfallstaxan styrs av lagstiftning, miljöbalken.

Insamling och behandling av avfall som omfattas av producentansvar finansieras av avgifter på nya produkter och förpackningar med avseende på den insamling som sker genom återvinningsstationer. De fastighetsägare som önskar hämtning av sorterat avfall, förpackningar och tidningar, vid fastigheten betalar avgift för den hämtningen. Den tjänsten kan alla fastighetsägare i Eskilstuna välja; ägare av småhus, flerbostadshus och verksamheter. Därmed blir det lättare för de boende eller anställda att lämna sorterade avfall.

Insamling och behandling av övrigt avfall, industriavfall med mera, finansieras av de avgifter som företag och verksamheter betalar till privata entreprenörer eller till Eskilstuna Energi och Miljö AB för att omhänderta avfallet.

Andra ekonomiska styrmedel än de kommunala är skatt på avfall som deponeras, pant på returflaskor, skrotningspremier för bilar, producentansvarets förpackningsavgifter samt avgifter på miljöfarliga batterier. Sådana avgifter och pantsystem är i huvudsak lagreglerade.

4.2 Konsekvenser av avfallsplanens åtaganden

Kostnaderna för avfallshantering ökar genom de åtgärder som behövs för att nå uppställda lokala och nationella mål. Den största kostnaden är förknippad med etablering av en kretsloppspark⁴⁰ med ny återvinningscentral.

En förstudie som genomförts om en kretsloppspark med ny återvinningscentral redovisar att investeringskostnaden uppskattats till mellan 35 och 110 miljoner kr beroende på omfattning och utformning. Den del som kan finansieras med avfallstaxan uppskattas till ca 30 miljoner kr. Kapitalkostnaden och driftkostnaden för en ny återvinningscentral med ”plockdel”, där hushåll kan lämna begagnade produkter till återanvändning, motsvarar en höjning av avfallstaxan med ca 6-7 %. Resterande del måste finansieras på annat sätt. Exempelvis kan de verksamheter som etableras i kretsloppsgallerian betala hyra för den yta de får förfoga över. Viss finansiering kanske kan erhållas från kommunen, staten och Landstinget, dels genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder och dels genom driftsbidrag. Hur en kretsloppsgalleria ska finansieras utreds under hösten år 2012.

⁴⁰ Med ”kretsloppspark” menas här den verksamhet som innebär att hushåll kan lämna begagnade produkter för återanvändning, samt en kretsloppsgalleria med försäljning, utbildningsverksamhet m m. Omfattning och storlek på anläggningen beslutas i det kommande arbetet med planering och projektering.

Till andra åtaganden som medför kostnader, som inte bedöms rymmas inom den ordinarie budgeten för ansvarig verksamhet, hör:

- Åtgärder vid nedlagda deponier, vilket gäller både Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret och privata företag eller markägare beroende på vad ansvarsutredningen visar.
- Anpassning av avfallsutrymmen med mera för ökad källsortering och bättre arbetsmiljö, vilket i första hand gäller Kommunfastigheter, men kostnaderna påverkar hyran för olika verksamheter.
- Informationsinsatser, inventering av verksamhetsavfall, mätning av nedskräpning och uppföljning med hjälp av enkätundersökning där Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret är ansvarig.

Eskilstuna Energi & Miljö AB har uppskattat kostnader för övriga åtaganden, som bolaget ansvarar för, till ca fyra miljoner kr per år varav det mesta bedöms rymmas inom ramen för befintlig budget. I den uppgiften ingår inte kostnader för utredningar av och åtgärder vid nedlagda deponier, sluttäckning av Lilla Nyby avfallsdeponi eller Kretsloppsparken, se ovan. Viss höjning av avfallstaxan under kommande år till följd av åtaganden enligt avfallsplanen kan bli aktuellt.

Genomförandet av avfallsplanen kan även medföra behov av förstärkning eller omprioritering med avseende på resurser och/eller personal för projektledning och beställarfunktion inom kommunledningskontoret.

5 Kommunala styrmedel

I detta kapitel beskrivs de styrmedel som kommunen kan nyttja för att avfallsplanens mål skall kunna nås.

5.1 Lokala avfallsföreskrifter

För varje kommun ska det enligt Miljöbalken finnas en renhållningsordning. Renhållningsordningen innefattar lokala föreskrifter om hantering av avfall som gäller för kommunen samt denna avfallsplan.

Föreskrifterna innehåller de kommunala bestämmelserna om avfallshantering. Föreskrifter om avfallshantering är ett verktyg för att styra hanteringen av hushållsavfall och en rättslig grund i det dagliga arbetet och vid tvister. Här kan exempelvis fastighetsinnehavare och verksamhetsutövare se vilka skyldigheter och vilket ansvar som vilar på olika aktörer. Föreskrifterna utgör komplement till gällande lagstiftning på området.

I föreskrifterna anges exempelvis att matavfall ska sorteras och lämnas skilt från annat avfall.

5.2 Kommunikations- och informationsarbete

Information och kommunikation är viktigt i arbetet med att nå en kvalitativt bättre avfallshantering. Kommunen har också ett lagstadgat ansvar för information om både sådant avfall som omfattas av kommunalt renhållningsansvar och producentansvar för förpackningar och returpapper.

För att nå ut med avfallsinformation behövs en levande dialog och kommunikation som bygger på helhetssyn. Det kan vara effektivt att koppla information om hantering av avfall till konkret miljönytta.

Kommunens och Eskilstuna Energi & Miljö AB:s informations- och kommunikationsarbete är helt avgörande för att intentionerna i avfallsplan med minskade avfallsmängder och ökad materialåtervinning skall följas.

Viktiga delar i nuvarande informationsarbete är:

- Årlig information, t ex i form av almanacka
- Information om avfall och återvinning på internet, både på Eskilstuna Energi & Miljö:s och på kommunens hemsida
- Muntlig kommunikation i möten med kunder

Exempel på informations- och kommunikationskanaler som Eskilstuna Energi & Miljö AB använder inom avfallshanteringen är:

- Kontinuerlig information riktade mot skolungdomar genom de s.k. skolpaketen, som finns om Energi & Miljö AB:s affärsområden, varav avfall är ett. Projektet Eco friends som riktar sig till skolungdomar startade upp under år 2012. Projektet är ett samarbete mellan Eskilstuna energi och miljö, parken zoo och Eskilstuna kommun/Barn och utbildning. Projektets mål är att ge elever ökad kunskap om miljö och hållbarhet på ett nära, konkret sätt och genom det påverka eleverna att se nyttan av att t ex källsortera, minimera användandet av kemikalier eller vilka energislag man väljer. Målet är att få eleverna att förstå vad lokala handlingar kan leda till globalt. Projektets tanke är att erbjuda tre utbildningspaket på olika nivåer och på så sätt nå ut till fler. De åldersgrupper som vi riktar oss till just nu kommer vara förskoleklass där de läser om återvinning, årskurs 5 där de läser om vatten och årskurs 9 där de läser om energi.

- Kontinuerlig information riktade mot skolungdomar genom de s k skolpaketen, som finns om Energi & Miljö AB:s affärsområden, varav avfall är ett.
- Information om källsortering ges bland annat i samband med att fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper införs i flerfamiljshus. Information ges då både till boende och till fastighetsskötare.
- I de återvinningsstationer som byggs upp för insamling av papper och förpackningar, finns det även informationstavlor avsedda för allt som rör hantering av restprodukter.
- Personal från Energi & Miljö besöker dels kunder, bostadsföretag etc i förebyggande syfte och dels de som efterfrågar personlig information om bland annat källsortering.
- I samband med de studiebesök som genomförs på avfallsstationen vid Lilla Nyby varje år.

I samband med lokala mässor och lokala eller nationella kampanjer finns personal på plats för att informera om källsortering m m.

Det finns ett fortsatt stort behov av kommunikation och information om avfall för att kunna öka andelen avfall som sorteras och lämnas för återanvändning eller materialåtervinning. Det gäller både hushåll, industrier och verksamheter. För att nå målen om minskade avfallsmängder, förbättrad utsortering av avfall till återvinning och bättre kvalitet på brännbart avfall behövs resurser för att nå hushållen och för att besöka företagen. Genom miljöinspektörernas nuvarande omfattning på tillsynsverksamheten nås endast en mindre del av företagen. Eskilstuna Energi & Miljö AB når endast de företag som är kunder och inte de företag som anlitar andra transportörer.

Det är därför flera parter som kommer att behöva satsa resurser på information om avfallshanteringen under de närmaste åren:

- Kommunledningskontoret som ansvarar för övergripande informationsinsatser.
- Miljö- och räddningstjänstförvaltningens miljöavdelning för tillsynsinsatser.
- Kommunala förvaltningar och Kommunfastigheter för information till personal och hyresgäster.

5.3 Avfallstaxa

Viktiga principer för hur avgifter för den kommunala avfallshanteringen får tas ut regleras i lagstiftningen (Miljöbalken och Kommunallagen) genom självkostnadsprincipen, rätten till miljöstyrning och likställighetsprincipen. I lagstiftningen anges vilka typer av tjänster och verksamheter som får finansieras via avfallstaxan.

För att kunna stimulera till minskad miljöbelastning från avfallshanteringen och en ökad återvinning av avfall har kommunerna enligt Miljöbalken möjlighet att differentiera avfallsavgiften. I Eskilstuna kommun tillämpas en miljöstyrande avfallstaxa som ska bidra till att avfallsplanens mål uppfylls. Avfallstaxan ska också medverka till en effektiv insamling med enhetligt behållarsystem och god arbetsmiljö samt medge en tillräcklig valfrihet.

Avfallstaxan består av en fast avgift och en rörlig avgift för hämtning och behandling av hushållsavfallet.

Den fasta avgiften ska i huvudsak finansiera administrations-, miljö- och planeringskostnader innefattande kostnader för bl.a. återvinningscentralen i Lilla Nyby, farligt avfall, information, kundtjänst och planering. Den fasta avgiftens storlek beror på typ av boende/verksamhet.

Nivån på den rörliga avgiften beror på valet av avfallshanteringslösning, exempelvis hämtningsintervall och storlek på behållare. Den rörliga avgiften ska finansiera kostnader för insamling och behandling av avfall, exempelvis kostnader för behållare, fordon, bränsle, löner samt kostnader för förbränning, biologisk behandling, omlastnings- och transportkostnader till behandlingsanläggningar.

Avfallstaxan är miljöstyrande vilket exempelvis innebär att i den senaste förändringen av avfallstaxan höjdes avgiften för osorterat hushållsavfall väsentligt för att stimulera till mer utsorterat matavfall. Det innebär att hushåll som väljer att inte källsortera eller som sorterar väldigt lite har fått betydligt höjda avgifter under år 2012 jämfört med år 2011.

5.4 Tillsyn

I detta avsnitt beskrivs hur tillsyn kommer att bedrivas för att medverka till de mål som anges i avfallsplanen nås.

Avfall och farligt avfall alstras i stor mängd hos både företag och hushåll. Det farliga avfallet kan vara farligt för människors hälsa och miljön. Hanteringen av avfall kan beroende på hur den sker vara ett stort resursslöseri, ett miljöproblem och ett sanitärt problem.

Miljö- och räddningstjänstförvaltningens tillsyn inriktas framförallt på hur kommunen sköter sitt renhållningsansvar (vilket i sin tur påverkar kommuninvånarna) och på hur de yrkesmässiga verksamheterna sköter sin avfallshantering. Områden som granskas är bl.a. hur sortering sker, att förvaring av farligt avfall sker på ett betryggande sätt, att företagen jobbar med att minska uppkomsten av avfall samt att verksamheterna sköter de journaler och anteckningar som krävs för att visa hur de hanterar sitt avfall. Kontroll av transportdokumentation vid transporter av farligt avfall är också en viktig del. Mycket av denna tillsyn påverkar målen som finns med i avfallsplanen, exempelvis mål om förebyggande av avfall, minskad miljöbelastning och ökad materialåtervinning.

6 Samverkan med andra kommuner

Avfallshanteringen är inte en lokal angelägenhet. Olika typer av avfall transporteras mer eller mindre långa sträckor till anläggningar belägna i andra kommuner för behandling. För både verksamhetsavfall och hushållsavfall är behandlingen, genom förbränning, materialåtervinning eller deponering en affärsmässig uppgörelse mellan avfallslämnaren och ägaren av behandlingsanläggningen.

I Eskilstuna behandlas matavfallet lokalt i kommunen och övrigt avfall transporteras till behandlingsanläggningar i andra kommuner. Eskilstuna Energi & Miljö tar emot en mindre del matavfall från andra kommuner, men denna verksamhet kan komma att öka, både med avseende på rötning av matavfall och på sortering i anläggningen för optisk sortering av olikfärgade påsar.

I många kommuner är olika former av samverkan med andra kommuner vanligt förekommande. Det kan vara i form av:

- Delägarskap i ett gemensamt bolag som sköter insamling och/eller behandling av hushållsavfall.
- Avtal om vissa gemensamma tjänster eller nyttigheter, exempelvis användning av en anläggning.
- Kommunalförbund som ansvarar för den kommunala avfallshanteringen i de medverkande kommunerna.

Eskilstuna kommun är delägare i Strängnäs kommuns energibolag, SEVAB, som sköter avfallshanteringen i Strängnäs. Kommunerna har genomfört gemensamma kommunfullmäktigemöten med syftet att öka samarbetet. Samarbetet inom avfallshanteringen är ännu begränsat till att de båda kommunerna utnyttjar varandras anläggningar i viss utsträckning. Den politiska ledningen i Strängnäs och Eskilstuna har, i maj år 2012, beslutat att samarbetet mellan Sevab och Eskilstuna Energi och Miljö ska utvecklas. I vilken form och omfattning är ännu inte bestämt.

7 Inverkan på miljön

Eskilstuna kommun har under år 2012 fått miljöpris för det breda miljöarbete som bedrivs. Med genomförande av denna avfallsplan håller kommunen en fortsatt hög ambitionsnivå i arbetet med en hållbar materialhantering.

Avfallsplanen bedöms sammantaget ha övervägande positiva miljö- och hälsoeffekter. Positiv miljöpåverkan och påverkan på människors hälsa bedöms uppstå främst till följd av åtgärder kopplade till:

- Byggande av kretsloppspark med ny återvinningscentral, vilket bland annat syftar till att göra det lättare för allmänheten att lämna begagnade produkter till återanvändning.
- Minskat matsvinn, vilket medför att den mat som redan producerats nyttjas. Om maten kastas så är den miljöpåverkan som uppstått när maten producerades” onödig.
- Minskad nedskräpning, vilket kan medföra både en minskad miljöbelastning, minskad skaderisk för djur och människor samt bidra till en ökad upplevelse av trygghet på allmänna platser.
- Fortsatt ökad återvinning, vilket bidrar till ökad resurshushållning och minskad energiförbrukning vid tillverkning av nya produkter.

På längre sikt bedöms åtgärder för ökad återanvändning av begagnade produkter ge betydande positiv miljöpåverkan.

Biologisk behandling av matavfall genom rötning ger biogas som kan ersätta fossila bränslen, vilket ger mindre utsläpp av klimatpåverkande koldioxid och andra miljö- och hälsostörande ämnen till luften. Kompostering av en torr rest från skruvpressen ger ett jordförbättringsmedel.

På sikt är även kontroll och åtgärder vid nedlagda deponier mycket viktiga. Dessa åtgärder tar lång tid och är komplicerade, inte minst ur ansvarssynpunkt och finansieringssynpunkt.

Flera åtgärder i avfallsplanen syftar till att förändra beteenden, exempelvis information för att öka återanvändning, öka återvinning eller informera hushåll och verksamheter om farligt avfall i syfte att öka källsorteringen. Det tar lång tid att förändra beteenden och utfallet är svårt att bedöma i dagsläget, men på lång sikt kan det få stor positiv påverkan genom bättre resurshushållning och minskade diffusa utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Sammanfattningsvis bedöms de negativa konsekvenserna av genomförandet av föreslagen avfallsplan vara små. De positiva miljökonsekvenserna bedöms överstiga de negativa konsekvenserna. Avfallsplanens inriktning ligger i linje med hållbar utveckling och ansluter väl till nationella miljökvalitetsmål.

8 Ordförklaringar

I det följande förklaras några termer och begrepp som förekommer i denna avfallsplan och i kommunens föreskrifter för avfallshantering. Begreppen är ordnade i följande grupper:

- Avfallsslag
- Abonnemang, hantering av avfall och andra aktiviteter
- Aktörer
- Anläggningar, anordningar, byggnader och platser

Inom respektive grupp står begreppen i alfabetisk ordning.

Avfallsslag

Med avfall avses varje föremål eller ämne som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. (15 kap. 1 § första stycket, miljöbalken).

Med brännbart avfall avses sådant avfall som brinner utan energitillskott efter det att förbränningsprocessen startat (4 § avfallsförordningen).

Med bygg- och rivningsavfall menas avfall från nyproduktion, d.v.s. husbyggnads- och anläggningsverksamhet samt avfall från rivnings-, renoverings- och tillbyggnadsverksamhet.

Med elavfall eller elektriska och elektroniska produkter avses

- produkter som i sin utformning och för en korrekt funktion är beroende av elektriska strömmar eller elektromagnetiska fält,

- utrustning för generering, överföring och mätning av elektriska strömmar eller elektromagnetiska fält, eller

- material som ingår eller har ingått i sådana produkter eller utrustning som avses i 1 och 2.

(2 § förordningen om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter).

Ett enklare sätt att uttrycka detta är "allt som drivs eller har drivits med batteri eller via sladd". I denna avfallsplan används den kortare benämningen "elavfall" med samma betydelse som ovan.

Med ej branschspecifikt avfall från industrier och verksamheter menas avfall bestående av kasserade produkter, varor, förpackningar och annat avfall som inte är en direkt följd av produktionsprocessen eller verksamheten.

Med farligt avfall avses sådant avfall som är markerat med en asterisk (*) i bilaga 4 till avfallsförordningen eller som omfattas av föreskrifter som meddelats med stöd av i 12 §

avfallsförordningen (4 § avfallsförordningen). Farligt avfall är avfall som innehåller ämnen som kan vara skadliga för människor, djur eller miljö. Ämnena kan vara explosiva, oxiderande, brandfarliga, irriterande, hälsoskadliga, giftiga, cancerframkallande, smittfarliga, reproduktionstoxiska, mutagena, avge giftiga gaser i kontakt med vatten, luft eller syra, allergiframkallande eller ekotoxiska.

Med grovavfall avses hushållsavfall som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl (Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om hantering av brännbart avfall och organiskt avfall, NFS 2004:4).

Med hushållsavfall avses avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet (15 kap. 2 § miljöbalken).

Exempel på avfall från hushåll är bl.a. köks- och städsopor, latrin, slam från enskilda anläggningar, grovavfall (möbler, cyklar m.m.), läkemedel samt hushållens farliga avfall. "Därmed jämförligt avfall från annan verksamhet" kan vara avfall från industrier, affärsrörelser och annan likartad verksamhet som i renhållningssammanhang är jämförligt med avfall som kommer från hushållen, såsom städsopor, avfall från fettavskiljare och avfall från personalmatsalar, restauranger, bageri, butiker, skolor, sjukhus, m.m. För farligt avfall som inte kommer från hushållen gäller särskilda regler.

Med kärlospor avses sådant hushållsavfall som normalt läggs i soppåsen i ett hushåll och sedan läggs i hushållsavfallskärnen på fastigheten, och som återstår sedan grovsopor, farligt avfall, batterier, elavfall, förpackningar och tidningspapper sorterats ut. Exempel på kärlospor är matrester, kladdiga förpackningar och städsopor.

Med latrin avses avfall från torrtoalett och innehåller enbart fekalier, urin, toalettpapper och eventuellt strömedel, t.ex. torv.

Med matavfall avses biologiskt lättnedbrytbart avfall eller livsmedelsavfall från hushåll eller verksamheter som restauranger, storkök, butiker eller livsmedelsindustrin. Matavfall är rester från det man äter, som blivit över, bortrensat eller utgången.

Med stickande och skärande avfall avses kasserade sprutor och kanyler från egenvård i hushåll. Med egenvård avses de åtgärder som privatpersoner själva utför eller som utförs av hemtjänstpersonal.

Med trädgårdsavfall avses komposterbart eller flisbart avfall från normal trädgårdsskötsel. Med komposterbart trädgårdsavfall avses gräs, löv, tunna kvistar och fallfrukt. Med flisbart trädgårdsavfall avses grenar tjockare än en centimeter i diameter. Träd som fällts eller avfall som uppstår vid större anläggningsarbeten i en trädgård är inte att betrakta som trädgårdsavfall.

Med övrigt hushållsavfall avses det som kvarstår när grovavfall, farligt avfall, matavfall, matoljor, trädgårdsavfall, latrin, slam, producentansvarsavfall och annat avfall än hushållsavfall har sorterats ut.

Abonnemang, hantering av avfall eller annan aktivitet

Ett abonnemang avser i detta sammanhang ett avtal mellan fastighetsinnehavare och Eskilstuna Energi & Miljö AB om hämtning och lämning av avfall. Abonnemanget betalas med avfallsavgiften som bestäms i den avfallstaxa som kommunfullmäktige beslutar.

Med fastighetsnära hämtning av avfall avses hämtning av sorterat avfall, exempelvis förpackningar, returpapper och glas, vid bostadshus/verksamhet där avfallet uppkommit. Detta är en service som ägare av fastighet för hushåll eller företag kan beställa mot avgift. Beställning görs hos Eskilstuna Energi & Miljö.

Med tillsyn avses kontroll från myndighet över verksamhet som bedriver viss verksamhet, särskilt miljöfarlig sådan. Tillsynsmyndighet i Eskilstuna kommun är Miljö- och räddningstjänstnämnden.

Med återvinning av avfall avses exempelvis vidareutnyttjande av metaller eller andra material, kompostering av organiskt material samt utvinning av energi (exempel ur bilaga 2 till avfallsförordningen).

Aktörer

Med fastighetsinnehavare avses den som äger fastigheten eller den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) skall anses som fastighetsägare (15 kap. 5 § miljöbalken).

Med nyttjanderättshavare avses den som, utan att omfattas av fastighetsinnehavarebegreppet, har rätt att bruka eller nyttja fastighet.

Med producent avses den som yrkesmässigt tillverkar, för in till Sverige eller säljer en vara eller en förpackning, eller den som i sin yrkesmässiga verksamhet frambringar avfall som kräver särskilda åtgärder av renhållnings- eller miljöskäl (15 kap. 4 § miljöbalken).

Med renhållningsorganisation avses den organisation som kommunstyrelsen anlitar för avfallshanteringen, Eskilstuna Energi & Miljö AB. Renhållningsorganisationen ansvarar för att verkställa avfallshandling som ligger inom kommunens ansvarsområde.

Med verksamhet avses alla verksamheter som inte är privathushåll t.ex. skolor, restauranger, affärer, företag, institutioner.

Anläggningar, anordningar, byggnader och platser

Med container avses en behållare med en volym som överstiger 1000 liter. Se även "kärl".

Med deponi avses upplagsplats för avfall. Som deponi anses inte en plats eller anläggning där avfall

1. omlastas för att beredas för vidare transport till en annan plats där det skall återvinnas, behandlas eller bortskaffas,

2. lagras innan det återvinns eller behandlas, om lagringen sker för en kortare period än tre år, eller

3. lagras innan det bortskaffas, om lagringen sker för en kortare period än ett år.

(5 § avfallsförordningen).

Med en- och tvåbostadshus avses friliggande hus med en eller två bostäder, exempelvis, villa, radhus, kedjehus, parhus, boningshus på jordbruksfastighet, stuga och fritidshus.

Med enskilda avloppsanläggningar och gemensamhetsanläggningar avses anläggning för behandling av avloppsvatten från hushåll som inte är anslutna till det kommunala avloppsvattnätet.

Med fettavskiljare avses anordning för rening av fetthaltigt avloppsvatten från lokaler där mat/livsmedel tillagas eller bereds innan avloppsvattnet når det kommunala ledningsnätet.

Med fritidshus avses byggnad som är avsedd som tillfällig bostad under semester eller annan fritid och som inte nyttjas för permanent boende.

Med kärl avses hjulförsedd returbehållare för avfall med en volym upp till 1000 liter. Se även "container".

Med återvinningscentral avses en bemannad anläggning med begränsat öppethållande för mottagning av sorterat avfall som enskilda hushåll får transportera bort (d v s grov- och trädgårdsavfall, batterier, elektronik o dyl).

Med återvinningsstation avses obemannad plats med containrar och liknande behållare för mottagning av returpapper och förpackningar.

BILAGA 1

Sammanställning av åtaganden

AVFALLSPLAN 2013 FÖR ESKILSTUNA

I detta avsnitt visas de åtaganden som planeras genomföras för att nå avfallsplanens angivna mål. Där flera ansvariga anges för en och samma åtagande är den part som är understruken huvudansvarig och/eller sammankallande.

Med angivet årtal avses att åtagandet ska vara genomfört 31:a december det året om inte annat framgår för enskilda åtaganden.

Hänvisning till mål i avfallsplanen görs för varje fetstilsmarkerad rubrik för grupp av åtaganden, men hänvisningen upprepas sedan inte för varje åtagande som ingår.

Varje åtagande har ett löpnummer. I tabellen visas en kort benämning för varje åtagande. Efter tabellen finns en kort beskrivning av varje åtagande.

Årtal	Åtagande/åtgärd	Ansvarig	Mål nr
	Kretsloppspark⁴¹ med en ny återvinningscentral		1.1, 1.2, 1.3, 1.4
2012	1. Utredning om kretsloppsgalleria	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret och Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2012	Etapp 1 av utbyggnad av kretsloppspark med galleria består av byggande av återvinningscentral med "plockdel".	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2013 ⁴²	2. Förslag till ny avfallstaxa		
	3. Ny återvinningscentral med "plockdel"		
2014	4. Etapp 2 av utbyggnad av kretsloppspark med galleria	<u>Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret, Eskilstuna Energi & Miljö AB och Kommunfastigheter.</u>	
2015	5. Etablering av verksamheter i kretsloppsparkens galleria.	<u>Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret, och Eskilstuna Energi & Miljö och Kommunfastigheter.</u>	

⁴¹ Med "kretsloppspark" menas här den verksamhet som innebär att hushåll kan lämna begagnade produkter för återanvändning, samt en kretsloppsgalleria med exempelvis försäljning, kreativa näringar, utbildningsverksamhet m m. Omfattning och storlek på anläggningen beslutas i det kommande arbetet med planering och projektering. Tidplan för de olika åtagandena som behövs för att etablera en kretsloppspark kan komma att förändras i det kommande planeringsarbetet och då bör denna sammanställning över åtagande revideras. Projektet presenteras i kapitel 3 i avfallsplanens huvuddokument.

⁴² Tidplanen kan påverkas om kretsloppsparken ska placeras i DHL:s lokaler.

Årtal	Åtagande/åtgärd	Ansvarig	Mål nr
2014	6. Indikatorer för mätning av mängden avfall som lämnas till återanvändning	Eskilstuna Energi & Miljö AB i samverkan med verksamheter i kretsloppsparken.	
2015 2016 2017	7. Årlig mätning av mängden avfall som lämnas till återanvändning		
	Minskat matsvinn		1.2, 1.5
2012	8. Handlingsplan för att minska matsvinn	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret, Barn- och utbildningsnämnden, Torshälla Stads nämnd, Vuxennämnden	
2013	9. Tävling	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret, Barn- och utbildningsnämnden, Torshälla Stads nämnd, Vuxennämnden	
2013-2017	10. Genomföra åtgärder enligt framtagna handlingsplan enligt ovan.	Barn- och utbildningsnämnden, Torshälla Stads nämnd, Vuxennämnden med hjälp av kostkonsulenter.	
2013-2017	11. Årlig mätning av matsvinn inom skola och omsorg	Barn- och utbildningsnämnden, Torshälla Stads nämnd, Vuxennämnden med hjälp av kostkonsulenter	
	Andra åtaganden för att förbygga avfall⁴³		1.1
2014	12. Strategi för att förebygga uppkomsten av avfall och öka återanvändning av avfall	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret	
2015	13. Workshop om förebyggande av avfall	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret	
2016	14. Informationskampanj om miljönyttan med förebyggande av avfall	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret i samråd med	

⁴³ Se även åtaganden för minskat matsvinn och kretsloppspark med ny återvinningscentral.

Årtal	Åtagande/åtgärd	Ansvarig	Mål nr
		Eskilstuna Energi & Miljö AB och intressenter i kretsloppspark ⁴⁴	
2013-2017	15. Krav vid kommunens upphandlingar	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret	
	Insamling av farligt avfall och elavfall		2.1
2013-2017	16. Årlig informationskampanj om farligt avfall	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2013 2014	17. Förbättrad insamling av smått elavfall	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
	Minskad uppkomst av farligt avfall		2
2014 2015	Informationskampanj om mindre farliga alternativ 18. Steg 1 Förberedelse 19. Steg 2 Genomförande	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret i samråd med Eskilstuna Energi & Miljö och miljöavdelningen inom miljö- och räddningstjänstförvaltningen	
	Nedlagda deponier⁴⁵		2.2
2013-2020	20. Sluttäckning av deponin vid Lilla Nyby.	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2012	21. Prioriteringslista över nedlagda deponier	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret och Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2013-2017	22. Ansvarsutredning och åtgärder vid nedlagda deponier	<u>Miljö- och Räddningstjänstnämnden</u> och Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret ansvarar för att driva	

⁴⁴ Se åtagande för kretsloppspark med ny återvinningscentral.

⁴⁵ Åtaganden för nedlagda deponier överensstämmer med "Handlingsplan 2012 – 2015 för förorenade områden i Eskilstuna kommun", antagen av Kommunfullmäktige 24 maj 2012. Här anges enbart åtaganden kopplade till nedlagda deponier, men i handlingsplanen för förorenade områden finns ytterligare åtgärder som berör nedlagda deponier.

Årtal	Åtagande/åtgärd	Ansvarig	Mål nr
		ärenden, men ansvar för åtgärder framgår av ansvarsutredning för respektive objekt.	
	Nedskräpning		2.3
2013 2016	23. Mätning av skräp ⁴⁶	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret i samråd med GIS-samordnare	
2013	24. Intern samrådsgrupp	<u>Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret</u> , Kommunfastigheter, Stadsbyggnadsnämnden genom parkavdelningen och gatuavdelningen, Kultur- och fritidsnämnden, Barn- och utbildningsnämnden, Torshälla Stads nämnd och Eskilstuna Innerstad AB	
2014	25. Strategi för minskad nedskräpning	Samma som ovan.	
2013	26. Utred förslag på fysiska förbättringar	Stadsbyggnadsnämnden genom parkavdelningen och gatuavdelningen	
2014 2015	27. Genomför fysiska förbättringar för minskad nedskräpning	Stadsbyggnadsnämnden ⁴⁷ genom parkavdelningen och gatuavdelningen	
2013-2017	28. Årliga skräpplockardagar	Stadsbyggnadsnämnden genom parkavdelningen och gatuavdelningen	
2014 2015	29. Informationskampanj om nedskräpning	Samma ansvarsfördelning som för åtagande nr 24 enligt ovan	

⁴⁶ I arbetet med strategi för arbete för minskad nedskräpning kan det även bli aktuellt att följa upp hur allmänheten upplever nedskräpning, bland annat med koppling till känsla av otrygghet, med hjälp av enkät. En enkät bör då göras i samband med mätning av nedskräpning.

⁴⁷ I arbetet med strategi för arbete för minskad nedskräpning kan det framkomma att flera parter ska ansvara för att genomföra fysiska förbättringar för att allmänheten lättare ska kunna kasta skräp på rätt plats.

Årtal	Åtagande/åtgärd	Ansvarig	Mål nr
	Tillsyn		2 och 3
2013-2017	30. Tillsyn	Miljö- och räddningstjänstnämnden	
	Miljöanpassade transporter		2
När upphandling är aktuellt	31. Miljöanpassade insamlingsfordon	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
	Ökad materialåtervinning⁴⁸		3.1
När revidering är aktuellt	32. Miljöstyrande avfallstaxa	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2013	33. Inventering av soprum	<u>Kommunfastigheter</u> i samarbete med Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2014	34. Plan för åtgärder av soprum och utökning av källsortering i kommunens verksamheter.	<u>Kommunfastigheter</u> i samarbete med aktuell verksamhet/förvaltning	
	Översyn och förbättrade rutiner med avseende på källsortering	Varje nämnd och bolagsstyrelse ansvarar för åtgärder inom sin verksamhet.	
2013	35. Stadshuset	Samtliga nämnder med verksamhet i stadshuset	
2013-2014	36. Förskolor och grundskolor	Barn- och utbildningsnämnden	
2014	37. Torshälla Stads förvaltning	Torshälla Stads nämnd	
2015	38. Kvarteret Värjan	Samtliga nämnder med verksamhet i kvarteret	

⁴⁸ Se även åtagande om löpande information senare i sammanställningen.

Årtal	Åtagande/åtgärd	Ansvarig	Mål nr
2016	39. Äldreomsorg	värjan Vuxennämnden	
	Ökad insamling och biologisk behandling av matavfall		3.2
2014 2016	40. Informationskampanj om matavfall	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2014 2016	41. Utredning om rötning av fler substrat med delredovisning år 2014	Eskilstuna Energi & Miljö AB i samråd med lantbrukare	
2016	42. Uppföljning av mängden matavfall som behandlas biologiskt	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
	Återföring av fosfor⁴⁹		3
2013	43. Utredda samt skapa rutiner för hur hantering, hämtning, lagring och spridning av material från fosforfällor	Eskilstuna Energi & Miljö AB	3.6
2014	44. Implementera hanteringsrutiner och driftstart för spridning av materialet från fosforfällor på lantbruk.	Eskilstuna Energi & Miljö AB	3.6
2015	45. Slamrevision	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2017	46. Hantering av slam och aska	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
	Löpande information		1, 2, 3 och 4
Löpande	47. Avfallsrelaterad miljökommunikation	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
Löpande	48. Skolinformation	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
	Kvalitetssäkring		4

⁴⁹ Se även åtagande nr 40.

Årtal	Åtagande/åtgärd	Ansvarig	Mål nr
2013-2017	49. Årlig plockanalys	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2013	50. Förberedelser för inventering av avfall från verksamheter	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret	
2014	51. Inventering av avfall från verksamheter		
	Nöjda kunder		4.1
Löpande	52. Utbildning av personal vid återvinningscentral	Eskilstuna Energi & Miljö AB	
2013 2016	53. Kundenkät	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret i samråd med Eskilstuna Energi & Miljö	
	Uppföljning		
2013 - 2017	54. Årlig uppföljning av mål och åtgärder	Kommunstyrelsen genom kommunledningskontoret	

Kortfattad beskrivning av ovan angivna åtaganden

1. Utredning om kretsloppsgalleria. Utredning om organisation och finansiering av kretsloppsgalleria samt precisering av ansvarsfördelning mellan huvudaktörer och behov av driftstöd från kommunen.
2. Förslag till ny avfallstaxa. Förberedelser för att revidera avfallstaxan för att finansiera en ny återvinningscentral. Kostnaden för en sådan återvinningscentral motsvarar en höjning av avfallstaxan med sex till sju procent.
3. Ny återvinningscentral med ”plockdel”. Etapp 1 av utbyggnad av kretsloppspark med galleria består av byggande av återvinningscentral med ”plockdel”. Projektering, upphandling och byggande av ny återvinningscentral med ”plockdel”, för avlämning av begagnade produkter för återanvändning⁵⁰.
4. Etapp 2 av utbyggnad av kretsloppspark med galleria består av färdigställande av galleriadelen. Etapp 2 genomförs under förutsättning att det finns intressenter och ekonomiska förutsättningar för byggande och drift av en sådan kretsloppsgalleria.
5. Etablering av verksamheter i kretsloppsparkens galleria.

⁵⁰ Åtagandet förutsätter att samarbete med en eller flera second-handverksamheter kan etableras.

6. Indikatorer för mätning av mängden avfall som lämnas till återanvändning ska tas fram för att kunna användas för att följa upp mängden material som lämna till återanvändning inom kretsloppsparken med galleria.
7. Årlig mätning av mängden avfall som lämnas till återanvändning i anslutning till återvinningscentral med hjälp av de indikatorer som tagits fram enligt ovan.
8. Handlingsplan⁵¹ för att minska matsvinn från kommunens livsmedelsanvändning inom främst skola och omsorg ska arbetas fram.
9. Under 2013 planerar Eskilstuna kommun att utlysa en tävling⁵² med fokus på miljövänliga och lustfyllda måltider för god hälsa och goda skolresultat. I begreppet miljövänlig ska även inrymmas att mat inte ska kastas. Mat, som har producerats och därmed påverkat miljön, ska ätas upp i så stor utsträckning som möjligt för att undvika onödig miljöpåverkan.
10. Genomföra åtgärder enligt framtagen handlingsplan enligt ovan.
11. Årlig mätning av matsvinn inom skola och omsorg.
12. Strategi för att förebygga uppkomsten av avfall och öka återanvändning av avfall. Utforma strategi för hur kommunen ska arbeta med förebyggande arbete för att minska uppkomsten av avfall och öka återanvändning av avfall.
13. Workshop om förebyggande av avfall med inriktning på vad kommunens verksamheter kan göra för att minska uppkomsten av avfall.
14. Informationskampanj om miljönyttan med förebyggande av avfall. Sammanställning av informationsmaterial och genomförande av informationskampanj om miljönyttan med förebyggande av avfall⁵³.
15. Ställa krav vid upphandlingar enligt Miljöstyrningsrådets riktlinjer eller motsvarande med syfte att bidra till att minska avfallets mängd och farlighet.
16. Årlig informationskampanj om farligt avfall ska genomföras. Informationen ska vara riktad till hushåll och omfatta vad som är farligt avfall, hur det ska sorteras och var det ska lämnas. Särskild uppmärksamhet ska riktas mot smått elavfall.
17. Förbättrad insamling av smått elavfall. Kontakter ska tas med minst fyra butiker eller köpcentrum per angivet år med erbjudande om etablering av insamlingsystem för smått elavfall/ljuskällor, exempelvis ”samlaren”.
18. Informationskampanj om mindre farliga alternativ - förberedelser. En informationskampanj med syfte att informera privatpersoner, anställda och allmänheten, om miljöanpassade alternativ till miljöfarliga produkter och kemikalier ska förberedas. Kunskap ska sammanställas och ett informationsmaterial ska tas fram. Arbetet ska genomföras i samråd med Eskilstuna Energi & Miljö och miljöavdelningen inom miljö- och räddningstjänstförvaltningen.

⁵¹ Enligt ”Klimatplan för Eskilstuna”, antagen av kommunfullmäktige 2012-12-13.

⁵² Enligt ”Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterns förslag till Årsplan 2013”. Årsplan 2013 beskriver vad kommunfullmäktige vill uppnå under året samt de ekonomiska förutsättningarna för kommunkoncernens verksamheter. Nämnder och bolagsstyrelser planerar sin verksamhet och återkommer i sina verksamhetsplaner med förslag på åtaganden som ska bidra till att nå målen i årsplanen.

⁵³ Se även åtagande om informationskampanj om att minska uppkomst av farligt avfall.

19. Informationskampanj om mindre farliga alternativ – genomförande av ovan nämnda kampanj.
20. Sluttäckning av deponin vid Lilla Nyby. Deponering av avfall på Lilla Nyby avfallsupplag har upphört. Åtgärder ska fortsätta vidtas enligt avslutningsplan. Deponin ska sluttäckas, vilket kommer att pågå under flera år och beräknas vara klart ca år 2020.
21. En prioriteringslista tas fram för det fortsatta arbetet med åtgärder vid äldre nedlagda deponier, inklusive deponier som inte är kommunens ansvar.⁵⁴ Detta arbete genomförs i två steg. Den första etappen avser genomgång och värdering av befintligt material om deponierna från tidigare utredningar och undersökningar. Under denna etapp säkerställs att allt relevant befintligt material samlas in, sammanställs och värderas. Den dokumentation som skall värderas kompletteras med analysresultat från kontrollprogram. Det huvudsakliga syftet med Etapp 1 är att värdera befintlig dokumentation för att identifiera informationsluckor och på så sätt ge rekommendation för kompletterande (om nödvändigt) undersökningar för att kunna utföra Etapp 2. Etapp 2 syftar till att utarbeta en konkret handlings- och åtgärdsplan inklusive en prioriteringslista för de olika deponierna. Prioriteringen kommer att bygga på en så kallad riskanalys ur ett tekniskt, ekonomiskt, miljömässigt, juridiskt och exploateringsperspektiv.
22. Ansvarsutredning och åtgärder vid nedlagda deponier ska genomföras enligt den prioriteringslista som anges ovan. I prioriteringslistan ingår även andra förorenade områden. Vid behov ska tillsyn ske för att klarlägga ansvarsfrågor vid pågående illegal tippning. Vid behov ska föreläggande om åtgärder göras till den som utpekats som ansvarig enligt ansvarsutredning för enskilda objekt. Minst en deponi per år bedöms kunna åtgärdas under avfallsplanperioden. Därmed kommer långt ifrån alla deponier att hinna åtgärdas. Arbetet kommer att fortgå även under kommande avfallsplanperioder.
23. Mätning av skräp. Genomföra mätning i två omgångar, år 2013 och år 2016, av nedskräpning enligt standardiserad metod med hjälp av organisationen Håll Sverige Rent och SCB. Mätningen skall genomföras måndag till fredag under minst två veckor i perioden maj – september. Det tar ca två månader att planera och förbereda en skräpmätning. Kommunen anlitar 2 – 4 sommarpraktikanter eller motsvarande personal som genomför mätningen enligt instruktion från Håll Sverige Rent och SCB och under ledning av kommunens projektledare. Avgiften till SCB för att ta fram koordinater och sammanställa rapport är ca 35 000 kr per mätning.

I arbetet med strategi för arbete för minskad nedskräpning kan det även bli aktuellt att följa upp hur allmänheten upplever nedskräpning, bland annat med koppling till känsla av otrygghet, med hjälp av enkät. En enkät bör då göras i samband med mätning av nedskräpning.

24. Intern samrådsgrupp. Bilda intern samrådsgrupp för arbete för minskad nedskräpning. Syftet är att genom samverkan och strategiska insatser nå större genomslagskraft för att, på sikt, kunna förändra attityder hos de som lämnar skräp. Samrådsgruppen kan utökas med externa representanter från exempelvis näringsliv, handel och turism. Erfarenhetsutbyte kan ske med andra kommuner som arbetar strategiskt med minskad nedskräpning, exempelvis Borås och Umeå.
Exempel på frågeställningar är:
 - Kan vi minska andelen invånare som upplever vissa allmänna platser som en otrygg miljö genom att bland annat minska nedskräpningen?
 - Hur ändrar vi beteenden och attityder?
 - Hur kan vi påverka behovet av renhållning?

⁵⁴ Enligt ”Handlingsplan 2012 – 2015 för förorenade områden i Eskilstuna kommun”.

- Hur förnyar vi våra metoder för renhållning?
- Hur uppmärksammar vi, och hur ger vi positiv feedback till olika insatser som görs mot nedskräpning, exempelvis till deltagare vid skräpplockardagar, å-dykare m m.

25. Strategi för minskad nedskräpning. Utforma strategi för arbete för minskad nedskräpning med konkreta åtgärder, tidplan och ansvariga. Se syftet som anges ovan. Nedan anges några åtgärder för att minska nedskräpning. I arbetet med denna strategi kommer ytterligare förslag att tas fram och fler parter kan komma att utpekas som ansvariga för genomförande av åtgärder.
26. Utred förslag på fysiska förbättringar, exempelvis behållare för skräp på allmänna platser och rutiner för tömning och ansvar. Syftet är att även andra delar av kommunen ska kunna använda samma typ av behållare utan att alla ska behöva utreda samma sak. Behållare ska se estetiskt tilltalande ut och vara tillräckligt stora för att kommunens personal ska hinna tömma dem i tid utan att överfyllnad gör platsen skräpig. Se även åtagande nr 27.
27. Genomför fysiska förbättringar⁵⁵ med avseende på utställda behållare för skräp på allmänna platser. Behållare ska se estetiskt tilltalande ut och vara tillräckligt stora för att kommunens personal ska hinna tömma dem i tid utan att överfyllnad gör platsen skräpig. Se även åtagande nr 24.
28. Årliga skräpplockardagar. Deltagande i de årliga nationella skräpplockardagarna som arrangeras av organisationen Håll Sverige Rent. Exempel på frågeställningar för samrådsgruppen enligt ovan är:
 - Hur kan så många som möjligt engageras?
 - Utlottning av priser?
29. Informationskampanj om nedskräpning i två omgångar, år 2014 och år 2015, för att uppmärksamma betydelsen av att minska nedskräpning med syftet att på sikt förändra attityden hos de som lämnar skräp.
30. Tillsyn. I samband med ordinarie tillsyn informera om farligt avfall samt vid särskilda tillsynsinsatser beakta farligt avfall. I redovisningen av uppföljning av avfallsplanen som görs i början av varje år ska anges vilka tillsynsinsatser som gjorts med avseende på farligt avfall, till exempel i form av antal företag som fått information eller granskats med avseende på farligt avfall
31. Miljöanpassade insamlingsfordon. Vid upphandling av nya fordon och transporter ska högt ställda miljökrav ställas, till exempel ska miljökrav på motorerna – högsta gällande miljöklass - och på däcken ställas. Krav skall även ställas på biogasdrift där så är möjligt.
32. Miljöstyrande avfallstaxa. Det finns miljöstyrande inslag i dagens avfallstaxa, men vid revidering av avfallstaxan ska det alltid övervägas om styrningen bör öka. Vid varje revidering av avfallstaxan ska ett av målen vara att stimulera ökad sortering av avfall för ökad återanvändning och materialåtervinning.
33. Inventering av soprum i anslutning till kommunens verksamheter med avseende på
 - Antal soprum som behöver åtgärdas för att verksamheterna ska kunna källsortera förpackningar, returpapper, matavfall och övrigt brännbart avfall.
 - Antal soprum där källsortering får plats, men där behållare för detta inte finns idag.
34. Plan för åtgärder av soprum och utökning av källsortering i kommunens verksamheter.

⁵⁵ Detta åtagande kan förändras om den framtagna strategin för minskad nedskräpning pekar på andra, viktigare, åtgärder.

- 35-39. Översyn och förbättrade rutiner med avseende på källsortering. Inom ramen för kommunens miljöledningsarbete ska rutiner för källsortering i kommunernas egna verksamheter förbättras med syfte att en större andel av avfallet ska sorteras till materialåtervinning. Kommunfastigheter och Eskilstuna Energi & Miljö ska inom ramen för sina respektive verksamheter bidra med råd och stöd med avseende på lämplig utrustning m m. I lunchrum eller motsvarande ska möjligheter till sortering av mat och förpackningar finnas och det ska finnas rutiner för att tömma behållare.
40. Informationskampanj om matavfall ska genomföras i två omgångar, år 2014 respektive år 2016, med syfte att informera hushållen om att matavfall ska sorteras ut, hur matavfallet ska sorteras, hur matavfallet behandlas och om miljönyttan med den biogas som bildas.
41. Utredning om rötning av fler substrat. Möjligheterna att röta exempelvis gröda, gödsel och matavfall ska undersökas i samråd med lantbrukare. Rötningen planeras ske, skilt från avloppsslam, vilket bedöms öka möjligheterna att återföra näringsämnen och mullämnena till produktiv åkermark.
42. Uppföljning av mängden matavfall som behandlas biologiskt. Detta underlag för uppföljning består av två delar.
1. Beräkning av uppskattad total mängd matavfall inom Eskilstuna kommun utifrån nyckeltal.
2. Undersökning av hur stor andel av mängden matavfall och/eller gasbildningspotentialen som skickas till rötning efter skruvpressen och hur stor del som skickas till kompostering och/eller förbränning. Denna del ingår som en del i en utredning om hur rötningen kan ökas, enligt Eskilstunas Klimatplan.
43. Slamrevision. En ny slamrevision⁵⁶ för Ekeby avloppsreningsverk ska genomföras. Slutsatser från revisionen ska redovisas tillsammans med övrig uppföljning av avfallsplanen. Kraven för slamkvalitet enligt tidigare utförd slamrevision ska efterlevas och åtgärder som angivits i slamrevisionens rapport⁵⁷ ska genomföras. Genomförda åtgärder ska redovisas årligen tillsammans med övrig uppföljning av åtaganden enligt avfallsplanen.
44. Hantering av slam och aska En strategi ska utarbetas för hur slam och aska ska hanteras efter slutförd sluttäckning av deponin Lilla Nyby.
45. Avfallsrelaterad miljökommunikation. Arbeta aktivt med avfallsrelaterad miljökommunikation (inkl. hur avfall ska sorteras och avfallshanteringens miljöpåverkan) genom att bl.a. förbättra befintliga informationskanaler, hemsidan samt information via media såsom lokalpress, radio och TV.⁵⁸
46. Skolinformation. Återuppta verksamheten med skolinformation till barn och ungdomar om verksamheten inom Eskilstuna Energi & Miljö AB.
47. Årlig plockanalys. Genomföra plockanalys⁵⁹ av avfall från hushåll minst en gång per år. Under avfallsplaneperioden ska minst en plockanalys utförts med avseende på vardera av följande inriktningar:
- andel ”störande” avfall i brännbart kärl- och säckavfall uppdelat på småhus respektive flerbostadshus.

⁵⁶ En slamrevision genomförs med representanter från VA-organisationen, tillsynsmyndigheten och lantbruket samt eventuellt fler organisationer. Syftet är att granska kvaliteten på slam från avloppsreningsverk, uppmärksamma avsättningsmöjligheter och identifiera behov av åtgärder för att förbättra kvaliteten samt andra åtgärder som främjar användning av slam på åkermark.

⁵⁷ Dessa krav och åtgärder återges inte i denna avfallsplan. Istället hänvisas till den rapport som finns hos Eskilstuna Energi & Miljö AB.

⁵⁸ Ett förslag till processmål för återvinning enligt styrsystemet för PUG, miljö och samhällsbyggnad inom kommunen, är ”informationsinsatser till alla medborgare och fastighetsägare om sopsortering”, vilket bedöms uppfyllas genom detta åtagande.

⁵⁹ Med plockanalys avses en undersökning av insamlat avfall där avfallet sorteras manuellt i olika delar, t ex brännbart, matavfall, farligt avfall, m m. Detta görs för att få en uppfattning om främst hur stort problem det är med felaktigt sorterat farligt avfall. Det ger underlag vid planering av informationsinsatser m m.

- andel textilier i brännbart grovavfall.
- innehåll i olidfärgade påsar för vardera av de olika påsfärgerna samt för övrigt brännbart.

48. Förberedelser för inventering av avfall från verksamheter och med avseende på mängd och hantering. Syftet är dels att få en bild av hur stor andel av avfall från verksamheter som materialåtervinns, förbränns respektive deponeras och dels att få en bild av avfallsflöden och vart olika typer av avfall tar vägen, främst farligt avfall och elavfall. Det senare är även i enlighet med det nationella målet om att motverka illegal export. Inventeringen kan utföras med hjälp av sommarpraktikanter och/eller studenter i form av examensarbeten.
49. Genomförande av inventering av avfall från verksamheter, enligt ovan.
50. Utbildning ska ske av personal vid återvinningscentral genom bl.a. återkommande intern utbildning av befintlig personal där bland annat kommunens och bolagets planer på förändringar i avfallshanteringen, aktuella kvalitetskrav på utsorterat material och möjligheter att lämna avfall till återanvändning ska tas upp. Syftet är att säkerställa hög kompetens hos personalen på återvinningscentralerna eftersom dessa personer är de som i sitt dagliga arbete träffar människor i färd med att sortera sitt avfall. Personalen ska kunna diskutera eventuella svårigheter med sorteringen och kunna stå för och vara stolta över den verksamhet som bedrivs.
51. Kundenkät ska genomföras två gånger under avfallsplanperioden med syfte att långsiktigt säkerställa nivån och kvaliteten på utförda tjänster. Kundenkäten ska innehålla frågor om hur nöjda kunderna är med olika typer av insamling och om vilka förändringar kunderna önskar med avseende på utformning av insamling och andra avfallstjänster.
52. Årlig uppföljning av mål och åtgärder ska göras enligt denna avfallsplan. Samtliga som ansvarar för genomförande av avfallsplanen, det vill säga som ansetts som ansvariga för åtagande i planen, ska årligen rapportera till kommunledningskontoret. Årligen ska en redovisning av uppföljning av planens mål och åtgärder lämnas till Kommunstyrelsen och ingå i kommunens årsredovisning. Material till årsredovisningen skall lämnas till kommunledningskontoret senast det datum som lämnas av kommunledningskontoret.

BILAGA 2

Uppföljning av mål i föregående avfallsplan år 2007 - 2011

AVFALLSPLAN 2013 FÖR ESKILSTUNA

I Eskilstuna kommuns plan för restmaterialhantering 2007-2011 antogs nio delmål i linje med det övergripande målet. För respektive delmål redovisas här sammanvägd måluppfyllelse med utgångspunkt från tidigare fastställda indikatorer. Kommentarer till indikatorer och genomförande av tidigare beslutade åtgärder anges i textavsnitt för respektive delmål.

Grad av måluppfyllelse illustreras med nedanstående symboler:

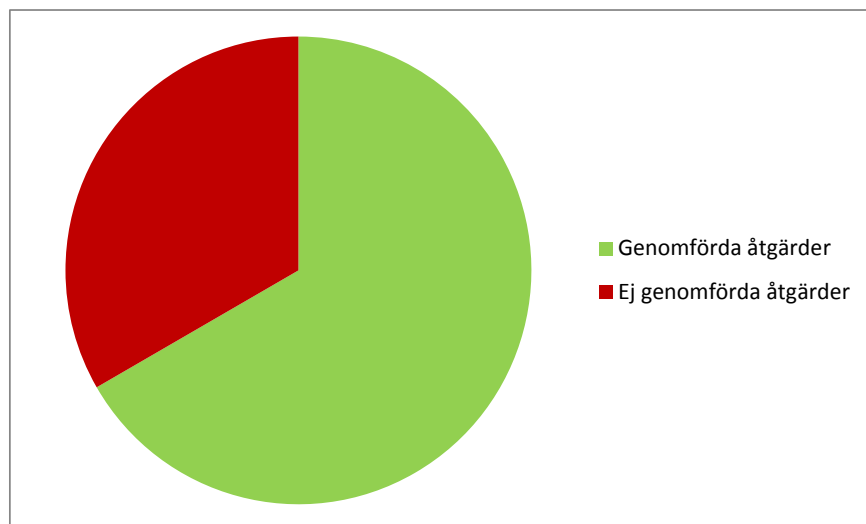
Målet är uppfyllt/ åtgärder är genomförda

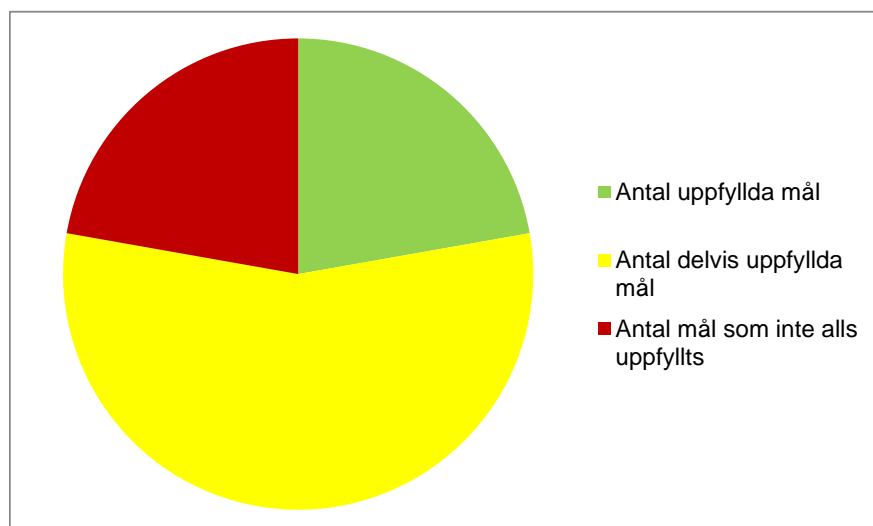
Målet är delvis uppfyllt/ åtgärder är delvis genomförda

Målet är ej uppfyllt/ åtgärder är ej genomförda

Figur 1 Totalt presenterades 42 olika åtgärder kopplade till olika mål i avfallsplanen. Av dessa har två tredjedelar av åtgärderna genomförts.

Figur 2 I föregående avfallsplan finns 9 olika delmål. Av dessa bedöms tre vara uppfyllda, fyra mål bedöms vara delvis uppfyllda och två mål bedöms inte alls vara uppfyllda.

Delmål 1: Minska mängden avfall

Avfallsmängderna till behandling ska minska från Eskilstuna kommun, bland annat genom en ökad återanvändning. Hushåll och verksamheter ska känna till avfallsminimerande alternativ.

Motiv: Avfallsmängden har ökat och enbart en av fyra åtgärder är genomförda.

Figur 3 Mängd hushållsavfall till behandling. Här ingår kärl- och säckavfall, grovavfall, farligt avfall, förpackningar, tidningar och elavfall.

Under perioden har den totala mängden hushållsavfall, som samlas in av Eskilstuna Energi & Miljö AB, ökat de första åren med en topp 2009, räknat per invånare. År 2010 och 2011 har visat en nedåtgående trend. Enligt beslutade åtgärder i förra periodens avfallsplan skulle en plan ha upprättats för hur kommunen ska arbeta förebyggande för att minska uppkomsten av avfall och öka återanvändning av avfall. Någon sådan plan har inte upprättats.

Ett försök har gjorts med att ställa en container för insamling av begagnade produkter vid återvinningscentralen för att förbättra möjligheten att lämna begagnade produkter till kommunala och ideella organisationer för återanvändning. Då lösningen inte ansågs vara tillräckligt bra utreds dock nya alternativ. Åtgärder behöver fortfarande göras inom ramen för kommunens interna miljöledningssystem, där mål och åtgärder skulle tas fram med syfte att minska kommunens egen konsumtion. Vidare har inte planerade förbättringar gjorts för rutiner för upphandling med krav på minskad uppkomst av avfall.

Delmål 2: Allt farligt avfall ska omhändertas på ett miljöriktigt sätt

Uppkomsten av farligt avfall ska minska, främst genom minskat inköp av miljöfarliga kemikalier och produkter. Farligt avfall som uppkommer i Eskilstuna kommun ska sorteras ut och omhändertas på ett miljöriktigt sätt.

Motiv: Tre av fyra åtgärder har genomförts. Resultatet i plockanalyser är bra, vilket tyder på att farligt avfall huvudsakligen samlas in separat. Däremot har inte planerad åtgärd för förebyggande arbete genomförts för att minska mängden farligt avfall som uppstår.

Indikatorer enligt föregående avfallsplan

Insamlad mängd farligt avfall från hushåll relaterat till antalet invånare.	1,9 kg/invånare
Andel farligt avfall som hittas vid plockanalys av hushållsavfall, %	0,7 %
Antal företag som fått information eller granskats med avseende på farligt avfall i samband med tillsynsverksamhet	150-200 st

Mängden inlämnat farligt avfall per invånare har inte förändrats speciellt mycket under åren. Trenden är nedåtgående men det kan vara vilseledande eftersom Eskilstuna Energi & Miljö har blivit allt bättre på att skilja ut farligt avfall från småföretag från farligt avfall från hushållen. Andelen farligt avfall som hittas vid plockanalys varierar mycket beroende på att elavfall ingår i det uppmätta farliga avfallet. Detta innebär att enstaka elektronikprodukter ger stora utslag. I snitt ligger andelen farligt avfall på cirka 0,7 % vilket är ett bra resultat som tyder på att huvuddelen av det farliga avfallet går till separat insamling.

Flera viktiga åtgärder har gjorts för att minska uppkomsten och förbättra insamlingen av farligt avfall. Årliga informationskampanjer riktade till hushåll har genomförts och ca 150-200 företag har granskats eller fått information i samband med ordinarie tillsyn enligt miljöbalken. Enligt förra avfallsplan skulle även en informationskampanj genomföras med syfte att informera privatpersoner om miljöanpassade alternativ till miljöfarliga produkter och kemikalier. Detta har dock inte gjorts.

Delmål 3: Öka andelen avfall till materialåtervinning

Avfall som går att återvinna är utsorterat vid källan och utsorterat material återvinns på bästa möjliga sätt med hänsyn till ekonomi, miljö och teknik. Andelen avfall till materialåtervinning ska öka. Senast 2010 ska minst 60 % av hushållsavfallet återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling.

Motiv: Huvuddelen av planerade åtgärder, sex av åtta åtgärder, är genomförda. Trots detta är inte andelen avfall som går till materialåtervinning högre än 35 %. Här återstår mycket arbete.

Indikatorer enligt föregående avfallsplan

Insamlad mängd avfall från hushåll som skickas för materialåtervinning relaterat till totala mängden avfall*. * Kärlsopor, grovavfall och avfall som omfattas av producentansvar för förpackningar och tidningar.	35 %
Antal lägenheter med fastighetsnära hämtning av sorterat avfall till materialåtervinning relaterat till totala antalet lägenheter.	72 %
Antal hushåll i småhus med grindhämtning av sorterat avfall till materialåtervinning relaterat till totala antalet hushåll i småhus.	100 %

Statistiken visar att andelen avfall från hushållsavfall som går till återvinning är i det närmaste oförändrat trots att flera viktiga insatser gjorts. Årliga informationskampanjer, riktade till hushållen, om avfall och producentansvar har genomförts. Samtliga småhus har erbjudits grindnära hämtning av mat, pappersförpackningar, plastförpackningar, metallförpackningar och tidningar samt övrigt hushållsavfall. Insamlingsmöjligheterna på återvinningscentralen har förbättrats avseende öppettider, logistik, sorteringsmöjligheter och kontinuerlig utbildning av personalen för att säkerställa hög kompetens och service. En ny taxekonstruktion har även gjorts, som stimulerar utsortering av avfall till återvinning och dessutom är mer rättvist fördelad på olika boendeformer.

En tillsynskampanj har genomförts mot stormarknader, med syfte att säkerställa att avfallet källsorteras enligt föreskrifterna i kommunens renhållningsordning.

De åtgärder, enligt förra avfallsplanen, som inte genomförts som planerat är att samråda med producenterna om insamlingssystemet för förpackningar och tidningar där kommunen skulle verka för att producentansvar för *förpackningar* utvecklas till producentansvar för *material*. Vidare skulle kommunen årligen följa upp mängden förpackningsavfall inom kommunen samt regelbundet följa upp hur uppställda mål uppnås och redovisa detta i samband med övrig uppföljning av planen för restmaterialhantering.

Delmål 4: Öka andelen avfall till biologisk behandling

Matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker ska återvinnas genom biologisk behandling genom rötning. Energi i form av biogas från rötning ska användas som fordonsgas.

- Senast år 2010 ska minst 75 % av antalet åretruntboende hushåll erbjudas separat insamling av matavfall.
- Senast år 2010 ska restprodukten spridas på produktiv mark för att återföra näring och mullbildande ämnen till växande gröda. För att det ska vara möjligt ska matavfallet behandlas separat från avloppsslam.

Motiv: Huvuddelen av planerade åtgärder är genomförda. Arbete pågår för att behandla matavfall separat från avloppsslam, även om denna del av målet inte är uppfyllt.

Indikatorer enligt föregående avfallsplan	
Antal hushåll som erbjudits separat insamling av matavfall relaterat till totala antalet hushåll.	100 %
Insamlad mängd matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker som behandlas biologiskt relaterat till uppskattad total mängd.	49,2 %

De åtgärder som planerades för att nå målet genomfördes och resulterade i att, den 31 dec 2010 hade cirka 42 000, d.v.s. 98 % av hushållen i Eskilstuna kommun fått möjlighet att sortera ut sitt matavfall. År 2011 hade 100 % erbjudits denna möjlighet. Det matavfall som samlas in i kommunen återvinns genom rötning med biogasframställning och används som fordonsgas. I de områden där separat insamling införts för hushåll har även restauranger, storkök och livsmedelsbutiker givits möjlighet att sortera ut sitt matavfall och lämna det till separat insamling. Insamlad mängd matavfall motsvarar ca 112 kg per hushåll och år.

I delmålet innefattas att matavfallet ska behandlas separat från avloppsslam för att kunna återföra näringsämnen till produktiv mark. Utredningar om separat rötning pågår men målet är inte uppnått avseende separat behandling.

Delmål 5: Öka återföringen av fosfor från avlopp och latrin till åkermark

Andelen slam och latrin som sprids på åkermark ska öka. Näring och mullbildande ämnen ska så långt möjligt tillgodogöras av växande gröda. Under de närmaste åren ska i första hand fosfor och mullämnena i slam från enskilda avlopp återföras till produktiv mark. På lång sikt ska även fosfor och mullämnena i avlopp som idag omhändertas i kommunala avloppsreningsverk återföras till produktiv mark.

Motiv: Inget slam från enskilda avlopp sprids på åkermark.

Indikatorer enligt föregående avfallsplan

Mängd fosfor, som sprids på åkermark genom spridning av restprodukter som innehåller fosfor, såsom slam och latrin, relaterat till totala mängden.	1,5 %
--	-------

Under 2007 – 2011 har inget slam från enskilda avlopp som behandlats på Ekeby reningsverk återförts till produktiv mark. Cirka 1 % av slam från enskilda avlopp i Eskilstuna behandlas biologiskt i våtkompost på Sörby gård tillsammans med allt latrin. Komposten från denna anläggning sprids på åkermark. Ytterligare åtgärder som har vidtagits är att en ny slamrevision för Ekeby avloppsreningsverk har genomförts och redovisats och en utredning har gjorts för att se över hur slam och aska kan hanteras efter slutförd sluttäckning. En åtgärd som inte genomförts är att i samråd med lantbrukare utreda möjligheterna att behandla slam från små avloppsreningsverk och enskilda avlopp separat och sprida produkten på produktiv mark.

Delmål 6: God kvalitet på avfall till förbränning

Avfall till energiutvinning ska vara väl sorterat och kontrollerat. De resurser som finns i avfallet i form av energi tas tillvara på bästa möjliga sätt med hänsyn till ekonomi, miljö och teknik.

Motiv: Endast en av tre planerade åtgärder har genomförts. Andelen farligt avfall är låg, se mål 2, men däremot skulle ungefär hälften av mängden avfall som skickas till förbränning kunna utnyttjas på ett bättre sätt.

Indikatorer enligt föregående avfallsplan

Andel störande avfall som hittas vid plockanalys av brännbart hushållsavfall, %	55 %
---	------

Plockanalyser på brännbart avfall har utförts och utvärderats, både för hushållsavfall och för verksamhetsavfall inlämnat till Lilla Nyby. I genomsnitt är 55 % av brännbart hushållsavfall störande avfall, d v s de avfallsfraktioner som borde ha sorterats ut för annan behandling t.ex. förpackningar, matavfall och farligt avfall. Andelen är relativt stor och behöver minskas. Andelen störande avfall i det brännbara avfallet är större år 2011 än tidigare år. Detta beror främst på att detta är första året som matavfall klassas som störande eftersom matavfallsinsamling införts i alla hushåll under 2011.

Miljö- och räddningsnämnden hade, i förra avfallsplanen, ansvar för att i samband med tillsyn särskilt informera företag om krav på utsortering av brännbart avfall samt att vid särskilda tillsynsinsatser särskilt beakta sorteringskrav av avfall. Några särskilda informationsinsatser har inte genomförts men många företag har, inom ramen för ordinarie miljötillsyn, fått information om kraven på utsortering av brännbart avfall.

<p>Delmål 7: Minskad miljöbelastning från deponerat avfall Miljöbelastningen från deponerat avfall ska minska. Avfall till deponering ska vara väl sorterat, kontrollerat och karakteriserat och omhändertas på ett miljöriktigt sätt. Nedlagda deponier ska vara välkända och inte utgöra risk för hälsa och miljö. Samtliga nedlagda kommunala deponier skall 2007 vara riskklassade enligt MIFO fas I och vidare skall senast 2010 deponier i riskklass 1 - 2 vara åtgärdade och övriga deponier skall ha åtgärdsprogram fastställda. (Ur "Handlingsplan för förorenade områden i Eskilstuna kommun 2006 - 2010").</p>	
--	---

Motiv: Arbete med att utreda ansvarsfrågor och att klassificera nedlagda deponier, enligt MIFO-metoden, pågår, men det återstår mycket arbete.

Indikatorer enligt föregående avfallsplan	
Antal nedlagda deponier i riskklass 1 och 2 som åtgärdats relaterat till antal deponier i denna riskklass.	0
Antal nedlagda deponier i riskklass 3 som åtgärdats relaterat till antal deponier i denna riskklass som skall åtgärdas senast år 2011 enligt handlingsprogram för förorenade områden.	0

Deponering på Lilla Nyby avslutades från och med 1 januari 2009 och sluttäckning pågår enligt avslutningsplan. Deponin håller på att sluttäckas, vilket kommer att pågå under flera år och beräknas vara klart ca år 2020. Bildningen av lakvatten kommer att minska till följd av sluttäckningen men miljöbelastningen från deponerat avfall på Lilla Nyby minskar redan nu, då sluttäckning påbörjats. Det finns ännu inget förslag till markanvändning för de avslutade delarna av deponin Lilla Nyby.

En projektgrupp arbetar med en långsiktig strategisk plan och arbetsmetodik för de gamla deponierna i kommunen. Deponierna har riskklassificerats enligt en äldre metod och inte enligt MIFO-metoden. Arbete med att förnya klassificeringen har påbörjats.

<p>Delmål 8: Kommunikation Avfallshanteringen ska förknippas med god service och användarvänlighet. Hushåll och verksamheter ska ha kunskap om och känna förtroende för avfallshanteringen. Kommunikationen ska präglas av öppenhet, tydlighet, trovärdighet och ha hög kvalitet.</p>	
--	---

Motiv: Huvuddelen av åtgärderna är genomförda. Däremot har det inte genomförts någon mätning av kundnöjdhet de senaste åren.

Indikatorer enligt föregående avfallsplan	
Andel kunder i avfallshanteringen som upplever en god service, vilket mäts med NKI-undersökningen som görs vartannat år på uppdrag av Eskilstuna Energi & Miljö och som ska redovisas tillsammans med övrig uppföljning av planen för restmaterialhantering.	Uppgift saknas

Flera viktiga åtgärder har genomförts under 2007-2011 för att få en god kommunikation med hushållen och företagen om avfallsfrågor. Eskilstuna Energi och Miljö har aktivt arbetat med avfallsinformation speciellt i samband med införandet av matavfallsinsamling och färgsortering. Särskilda muntliga informationsinsatser har genomförts i samband med införande av källsortering av matavfall och bolaget har arbetat aktivt med avfallsrelaterad miljökommunikation och förbättrat informationen via hemsida, almanacka och i samband med olika evenemang. Fastighetsägare erbjuds

hjälp och stöd med att informera sina hyresgäster om avfallshantering och företagskunder erbjuds hjälp och stöd med avfallsrelaterade problem.

Inom ramen för kommunens miljöledningsarbete ska rutiner för källsortering i kommunernas egna verksamheter förbättras med syfte att en större andel av avfallet ska sorteras till materialåtervinning. Detta är en åtgärd som är fortsatt aktuell i kommande avfallsplan.

I NKI-undersökningen 2011 fick Eskilstuna kommun som helhet ett NKI på 69 vilket är obetydligt lägre än 2009 där NKI var 70. Undersökningen speglar *företagens* syn på kommunens service och dessa uppgifter speglar sannolikt inte andelen kunder i avfallshanteringen som upplever en god service. Avfallshantering är heller inte ett specifikt verksamhetsområde som bedöms i undersökningen vilket medför att NKI snarare speglar kommunens service som helhet.

Delmål 9: Transporter, logistik och arbetsmiljö

Insamling och transporter av avfall ska ske med minimal påverkan på människors hälsa och miljö.

Motiv: Alla planerade åtgärder är genomförda.

Indikatorer enligt föregående avfallsplan		
Antal sopbilar som körs med icke-fossila bränslen relaterat till totala antalet sopbilar.		32 %
Antal m ³ fordonsgas som säljs av Eskilstuna Energi & Miljö AB.	Bussar	793 856 Nm ³
	Kommunens bilpark inkl. sopbilar	232 029 Nm ³
	Privatägda fordon	501 264 Nm ³

Arbete pågår kontinuerligt för att förbättra logistik och arbetsmiljö vid insamling och transporter av avfall. Fordons- och arbetsmaskinsflottan byts ut efterhand med fordon och arbetsmaskiner med högre miljöklasser. Höga miljökrav avseende motorer, emissioner och strukturerat miljöarbete ställs vid upphandling av fordon och transporter. Mängden såld fordonsgas har ökat sedan 2007 där den största ökningen varit försäljning till privatägda fordon. Fossil gas blandas med den biogas som produceras vid Ekeby avloppsreningsverk när efterfrågan på fordonsgas överstiger den biogas som produceras. Andelen fossil gas är omkring 30 – 40 % av såld mängd fordonsgas.

Eskilstuna Energi och Miljö samarbetar med Arbetsmiljöverket och fastighetsägare för att undanröja arbetsmiljörisiker och minska påverkan på människors hälsa. Under 2008 gjordes riskanalyser av de flesta arbetsuppgifterna och åtgärder har gjorts utifrån riskvärderingen.

En förstudie har gjorts, avseende olika alternativ för insamling av grovavfall. Resultatet visar på behov av ytterligare en återvinningscentral. Utredning avseende lokalisering och utformning har gjorts och flera idéer om utformning har tagits fram och sammanställts med kostnadsberäkningar.

BILAGA 3

**NUVARANDE
AVFALLSHANTERING**

**AVFALLSPLAN 2013
FÖR ESKILSTUNA**

KF 2013-02-28

Innehållsförteckning

1	INLEDNING.....	1
2	GEOGRAFI OCH FOLKMÄNGD.....	1
3	NÄRINGS LIV.....	2
4	HUSHÅLLSAVFALL SOM OMFATTAS AV KOMMUNENS ANSVAR.....	3
4.1	AVFALLSSLAG OCH MÄNGDER.....	3
4.2	INSAMLING OCH BEHANDLING.....	5
4.2.1	HUSHÅLLENS KÄRL- OCH SÄCKAVFALL.....	5
4.2.2	HUSHÅLLENS GROVAVFALL.....	8
4.2.3	MATAVFALL.....	9
4.2.4	LATRIN.....	9
4.2.5	SLAM.....	9
4.3	FARLIGT AVFALL FRÅN HUSHÅLL.....	10
5	AVFALL SOM OMFATTAS AV PRODUCENTANSVAR.....	10
5.1	ANSVAR OCH MÄNGDER.....	10
5.2	INSAMLING AV FÖRPACKNINGAR OCH RETURPAPPER.....	11
5.3	ELEKTRISKA OCH ELEKTRONISKA PRODUKTER.....	12
5.4	DÄCK OCH BILBATTERIER.....	13
5.5	BILAR.....	13
6	ÖVRIGT AVFALL.....	13
6.1	AVFALL FRÅN KOMMUNAL VERKSAMHET.....	13
6.1.1	SLAM FRÅN AVLOPPSRENINGSVRK.....	13
6.1.2	AVFALL FRÅN ENERGIUTVINNING.....	14
6.1.3	PARK- OCH TRÄDGÅRDSAVFALL.....	14
6.1.4	AVFALL FRÅN GATUDRIFT.....	14
6.2	AVFALL FRÅN PRIVAT VERKSAMHET.....	14
6.2.1	FARLIGT AVFALL.....	14
6.2.2	INDUSTRIAVFALL OCH BYGG- OCH RIVNINGSAVFALL.....	15
6.2.3	SCHAKTMASSOR.....	15
7	DAGENS HANTERING I RELATION TILL UPPSTÄLLDA MÅL OCH INDIKATORER.....	16

1. Inledning

I denna bilaga till Eskilstunas avfallsplan beskrivs lokala förhållanden som påverkar avfallens mängd och sammansättning, främst antal invånare, antal hushåll fördelat på olika boendeformer och näringslivets sammansättning. Därefter beskrivs nuvarande avfallsmängder och nuvarande hantering i form av insamlingsystem och avfallsbehandling. Beskrivningen är uppdelad på:

- Avfallsslag som kommunen ansvarar för; hushållens säck- och kärlavfall och därmed jämförligt avfall från handel, storkök och dylikt, hushållens grovavfall, latrin, slam samt farligt avfall från hushåll.
- Avfallsslag för vilket producentansvar gäller; tidningar, förpackningar, bilar, batterier tyngre än 3 kg, däck samt elektriska och elektroniska produkter.
- Övrigt avfall; industriavfall, schaktmassor med mera.

Kommunen ansvarar för insamling och behandling av hushållsavfall och för detta avfall anges hur det samlas in och behandlas. För avfall som kommunen inte ansvarar för anges översiktliga uppgifter.

2. Geografi och folkmängd

Eskilstuna kommun ligger vid Mälarens sydvästra strand i Södermanlands läns norra del.

Tabell 1 Yta och folktäthet i Eskilstuna kommun. Källa: www.eskilstuna.se.

Landareal, km ²	1 104
Folktäthet, antal invånare per km ²	87

Antalet invånare har ökat under hela det senaste decenniet. Enligt befolkningsprognos för kommunen bedöms antalet invånare fortsätta öka, men ökningstakten bedöms avta. Prognos för år 2020 är drygt 103 000 invånare.

Knappt 80 % av invånarna bor i någon av de fyra största tätorterna, Eskilstuna, Torshälla, Skogstorp eller Hällbybrunn.

Tabell 2 Befolkning i regionen. Nuläge och prognos.

	År 2005 ⁶⁰	År 2011 ⁶¹	År 2020 ⁶²
Eskilstuna kommun	91 635	97 596	103 000
Antal invånare i Eskilstuna tätort med intilliggande tätorter*	75 500	76 350	Prognos saknas

* Eskilstuna, Torshälla, Skogstorp och Hällbybrunn tätorter.

Övervägande antalet permanentboende hushåll bor i lägenheter i flerbostadshus, ca 68 % och resterande delen, ca 32 % av hushållen bor i småhus. Kommunen har inte anmärkningsvärt stora säsongsvariationer i antalet invånare och hämtställen. Ca 7 % av det totala antalet hushåll är fritidsboende.

⁶⁰ Källa: Avfallsplan för Eskilstuna kommun 2007 – 2011.

⁶¹ Källa: www.scb.se. Antal invånare 2011-12-31

⁶² Källa: Befolkningsprognos 2011 – 2030, www.eskilstuna.se.

Tabell 3 Antal hushåll i kommunen fördelat på olika boendeformer. Källa: SCB⁶³.

Antal lägenheter i en- och tvåbostadshus ⁶⁴	14 319
Antal lägenheter i flerbostadshus	29 358
Antal fritidshus	3 161

3. Näringsliv

Eskilstuna är en stad med starka industritraditioner. En dominerande bransch är tillverkning, främst kopplat till tung fordonsindustri. Ett annat område som är under stark expansion är logistik. Utbyggnaden av logistiktjänster är starkt kopplad till Eskilstunas geografiska läge i kombination med en väl utbyggd infrastruktur (väg, järnväg och flyg) samt en kombiterminal som expanderar kraftfullt.⁶⁵

Tillverkningsindustrin fortsätter att minska och har under de senaste tio åren minskat med ca en fjärdedel⁶⁶ i takt med att övrigt näringsliv utvecklas och efterfrågan på kunskapsintensiva tjänster ökar. Mälardalens högskola är en viktig kunskapsförsörjare för kommunen. Handeln fortsätter att expandera och så kallade "nya näringar" som kommunikation, design och hälsa är på stark tillväxt.

Knappt 41 000 arbetar i Eskilstuna. Drygt 6 000 pendlar till Eskilstuna. De flesta kommer från Strängnäs och Västerås. Antalet förvärvsarbetande som pendlar till någon annan kommun för att arbeta har ökat med ca 2 800 personer⁶⁷ på fem år och nu pendlar drygt 6 800 personer till andra städer, främst till Stockholm och Västerås.

Tabell 4 Näringsliv. Källa: www.eskilstuna.se, Eskilstuna kommunfakta 2010.

Antal förvärvsarbetande	Ca 40 600
Antal som pendlar till annan kommun för att arbeta.	Ca 6 800
Största näringsgren	Vård och omsorg med ca 7 800 arbetstillfällen
Andra största näringsgren	Tillverkning med ca 6 600 arbetstillfällen
Tredje största näringsgren	Utbildning och barnomsorg med ca 4 200 arbetstillfällen

De tre i särklass största arbetsgivarna är Eskilstuna kommun, Landstinget och VCE (Volvo Construction Equipment).

⁶³ Källa: www.scb.se, Länkar: "Hitta statistik", "Statistik efter ämne", "Boende, byggande och bebyggelse". Lägenheter i flerbostadshus ur tabell "Kalkylerat bostadsbestånd efter kommun och hustyp" för år 2011. Småhus och fritidshus ur tabell "Fastighetstaxering för småhus-, hyreshus-, industri-, täkt-, elproduktions-, och specialenheter efter kommun och typkod. År 1998-2011" för år 2011 med koderna 2201, 2202, 2203, 2204 och 221.

⁶⁴ För permanentboende.

⁶⁵ Källa: Fakta om näringslivet. www.eskilstuna.se

⁶⁶ Källa: "Fickfolder 2011", www.eskilstuna.se. Uppgifterna avser förändring i näringslivet mellan åren 1999 och 2009.

⁶⁷ Uppgifterna gäller förändringen från år 2005 till år 2010.

4. Hushållsavfall som omfattas av kommunens ansvar

4.1 Avfallsslag och mängder

Eskilstuna Energi & Miljö AB är ett kommunägt bolag som verkställer kommunens ansvar för hanteringen av avfall. Till avfall som kommunen ansvarar för hör:

- Hushållens säck- och kärlavfall
- Hushållens grovavfall
- Matavfall
- Latrinavfall
- Slam
- Farligt avfall från hushåll

Under år 2011 insamlades ca 43 900 ton hushållsavfall⁶⁸, som ingår i kommunens renhållningsansvar. Hushållen lämnar dessutom ifrån sig avfall som ingår i producenternas ansvar, se avsnitt 5 om producentansvar. Totalt uppgår mängden avfall från hushåll⁶⁹ till ca 53 300 ton eller ca 550 kg per invånare. Det finns en stor osäkerhet i denna uppgift eftersom uppgiften om mängden grovavfall kan innehålla exempelvis bygg- och rivningsavfall från större renoveringsarbeten av småhus. Sådant avfall klassas inte som hushållsavfall, men det förekommer att det lämnas vid återvinningscentralen för hushållens grovavfall.

För mängden avfall från hushåll för Sverige som helhet är motsvarande uppgift ca 460 kg per invånare⁷⁰.

I tabell 5 visas hur hushållsavfallet behandlas i Eskilstuna respektive i Sverige.

Tabell 5 Behandling av hushållsavfall. Andel av totala mängden hushållsavfall för Eskilstuna samt för Sverige. Statistik för år 2011.⁷¹

Behandling	Eskilstuna	Sverige
Materialåtervinning	22 %	33 %
Biologisk behandling	12 %	15 %
Förbränning	65 %	51 %
Deponering	1 %	1 %
Summa	100 %	100 %

Kommentar till tabellen: Materialåtervinning omfattar inte biologisk behandling i denna sammanställning utan detta redovisas separat. Den stora mängden grovavfall som lämnats vid återvinningscentralen påverkar starkt fördelningen på olika behandlingsformer. Här kan ingå en viss andel bygg- och rivningsavfall, som nämnts tidigare.

⁶⁸ Exklusive slam från enskilda avlopp.

⁶⁹ Kärlospor, grovavfall, farligt avfall och avfall som omfattas av producentansvar för förpackningar och elektroniska och elektriska produkter

⁷⁰ Källa: Avfall Sverige 2012, "Svensk Avfallshantering 2012". Uppgiften avser förhållanden under år 2011.

⁷¹ Källa: Eskilstuna Energi & Miljö AB, www.ftiab.se, www.el-kretsen.se och Källa: Avfall Sverige, "Svensk Avfallshantering 2012".

Tabell 6 Mängd hushållsavfall som kommunen ansvarar för och som insamlades under år 2011. Enhet ton.

Avfallslag	Material- återvinning	Biologisk behandling	Förbränning	Deponering	Annan behandling	Totalt
Kärl- och säckavfall			23 022			23 022
Grovavfall	1 892		8 389	452		10 733
Trädgårdsavfall		1 579	2 546			
Matavfall		4 930				4 930
Latrin		70				70
Slam		1 707				1 707
Farligt avfall totalt, varav					845	845
- Impregnerat trä					433	
- Asbest					34	
- Elavfall utanför producent- ansvaret					191	
- Övrigt farligt avfall					186	
Summa	1 892	8 286	33 957	452	845	45 619

Kommentarer till tabell:

I respektive avfallskategori ingår följande:

- Kärl- och säckavfall: Avfall från hushåll, affärer, restauranger, kontor, skolor och vårdinrättningar.
- Grovavfall: Skrymmande avfall från hushåll samt trädgårdsavfall. Här kan ingå en viss andel bygg- och rivningsavfall som lämnats vid återvinningscentralen.
- Matavfall: Utsorterat matavfall från hushåll och företag.
- Latrin: Latrin som samlas in i särskild latrinbehållare.
- Slam: Omfattar slam från enskilda avlopp och fettavskiljare. Redovisad mängd är omräknad till 25 % TS (andel torrs substans) för att underlätta jämförelse mellan olika sorters slam.
 1. Slam från enskilda avlopp från tömning av trekammarbrunnar och slutna tankar. Ca 282 ton TS/år. Slambilar transporterar ca 14 084 m³ slam och vatten⁷². Behandlas biologiskt i avloppsreningsverket.
 2. Slam från fettavskiljare. Ca 580⁷³ ton slam från fettavskiljare samlas in med ca 4 % torrs substans, baserat på uppgifter från andra kommuner och Eskilstuna Energi & Miljö AB.
- Farligt avfall som lämnats in från hushåll till miljöbilen eller till återvinningscentral och utgörs av färgrester, kemikalier med mera. Elavfall som inte omfattas av producentansvar ingår, men övrigt elavfall och bilbatterier ingår ej utan redovisas under producentansvar i kapitel 5.

Med de olika behandlingarna i tabellen avses följande:

- Materialåtervinning: Här ingår skrot som lämnas vid återvinningscentral och som skickas till metallåtervinning. Materialåtervinning av sådant som omfattas av producentansvar ingår inte här utan redovisas under producentansvar nedan.
- Biologisk behandling avser rötning av matavfall i Ekeby avloppsreningsverk samt central kompostering av trädgårdsavfall. Hemkompostering av trädgårdsavfall och matavfall ingår inte.
- Förbränning av hushållens säck- och kärlosopor sker för närvarande i Linköping. Förbränning av grovavfall sker främst i Södertälje.
- Deponering sker främst av sådant som inte kan skickas till materialåtervinning eller till förbränning.

⁷² Antag halt torrs substans, TS, ca 2 procent.

⁷³ Uppgift från år 2010. Uppgift för år 2011 saknas.

- Sluttäckning och konstruktion avser arbeten som måste göras inom Lilla Nyby avfallsstation och där till exempel tegel och betongkross kan nyttiggöras.
- Annan behandling är sortering av grovavfall, stabilisering av slam genom långtidslagring och behandling av farligt avfall.

4.2 Insamling och behandling

I nedanstående presentation ges beskrivningen av den optiska sorteringen och resultatet av detta samt beskrivningen av hantering av matavfall relativt stort utrymme, eftersom det är de största förändringar som införts under de senaste åren.

4.2.1 Hushållens käril- och säckavfall

Insamling vid småhus och optisk sortering

Samtliga villahushåll har möjlighet att välja att sortera ut mat, pappersförpackningar, tidningar, plastförpackningar, metallförpackningar samt övrigt hushållsavfall i ett system med färgade påsar. Alla sex olika färgade påsar med sorterat avfall läggs i samma behållare som töms av sopbilen.

De färgade påsarna sorteras maskinellt i en optisk sorteringsanläggning: Det innebär att färgen på de olika påsarna läses av olika kameror som i sin tur styr armar som slår av påsarna på olika platser och till olika containrar beroende på vilken färg påsen har.

Den optiska sorteringsanläggningen togs i bruk i november 2010 och från början av 2011 har alla villahushåll och fritidshus haft möjligheten att sortera på detta sätt. Idag är det således enbart småhus som är anslutna till systemet. I Eskilstuna utgör andelen hushåll i småhus drygt 30 % av totala antalet permanentboende hushåll.

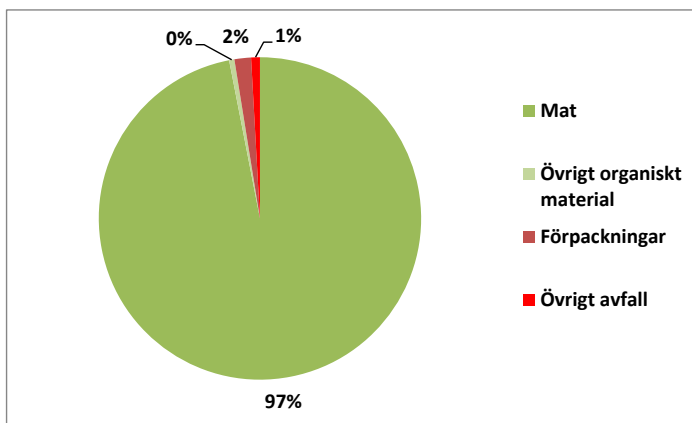
Figur 1 Optisk sortering i Eskilstuna. Här sker sortering i sex olika fraktioner.

Det har gjorts plockanalyser på de olika fraktionerna som sorterats i olikfärgade påsar under år 2011. Resultatet visar att det som lämnas i de olikfärgade påsarna håller god kvalitet men att betydande

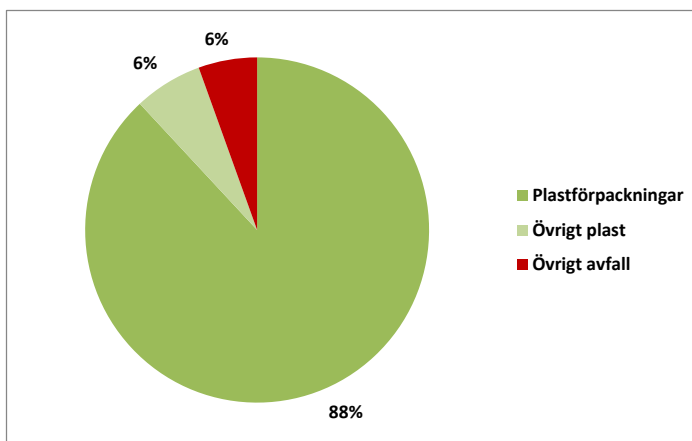
mängder matavfall och förpackningar fortfarande läggs i påsen för övrigt brännbart. I figur 2 a–c nedan visas några av resultaten från plockanalyserna.

Statistik för de första månaderna år 2012 visar att kunderna lägger ca 50 % av det material som tas in i anläggningen för optisk sortering i påsen för övrigt brännbart, vilket får betraktas som en hög andel för att vara ett insamlingssystem med fastighetsnära insamling av förpackningar.

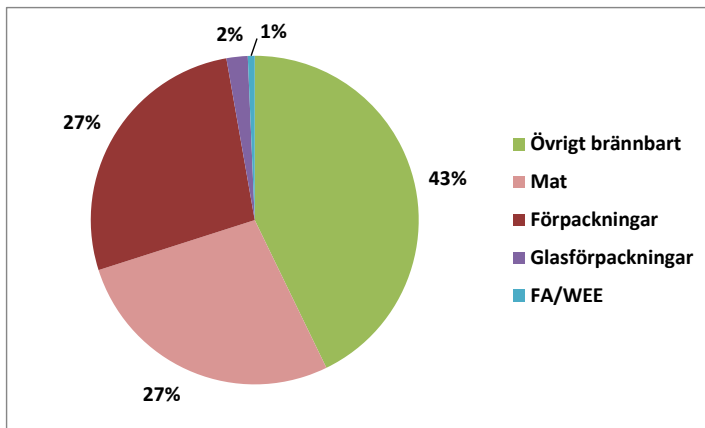
Det finns stora osäkerheter förknippade med att jämföra resultat från insamling i olika kommuner men om statistik för insamlade mängder förpackningar och returpapper i systemet med olidfärgade påsar i Eskilstuna jämförs med statistik från FTI för Eskilstuna kommun, har drygt 20 % av totalt insamlade mängder samlats in med olidfärgade påsar under år 2011. Den relativt låga andelen förpackningar och returpapper som samlas in med olidfärgade påsar kan vara en indikation på att de aktuella hushållen lämnar betydande mängder förpackningar och returpapper i producenternas återvinningsstationer istället för i kommunens system med olidfärgade påsar. Eskilstunaborna har sorterat ut betydligt mer plastförpackningar än det nationella genomsnittet men den totala mängden insamlade förpackningar och tidningar skiljer sig inte så mycket från riksgenomsnittet. Eskilstunaborna samlar in ca 5 % mer än riksgenomsnittet.

Figur 2a Resultat från plockanalys av avfall som lämnats i påsen för *matavfall*.

Figur 2b Resultat från plockanalys av avfall som lämnats i påsen för *plastförpackningar*. Ett vanligt fel är att plast som inte är en förpackning läggs i påsen.

Figur 2c Resultat från plockanalys av avfall som lämnats i påsen för *övrigt brännbart*. Här läggs fortfarande ganska mycket avfall som skulle kunnat sorteras i övriga olikfärgade påsar. FA=farligt avfall och WEE=elavfall.

Insamling vid flerbostadshus

De flesta hushåll i flerbostadshus har möjlighet att sortera matavfall, tidningar, förpackningar och restavfall i olika kärl och använder inte olikfärgade påsar.

Övrigt om insamling av kärl- och säckavfall

Insamling av hushållsavfall utförs av det kommunala bolaget Eskilstuna Energi & Miljö AB.

Huvuddelen av kunderna har kärl för förvaring av avfallet. Även container för hushållsavfall förekommer. Hämtning sker i normalfallet varannan vecka för villor och en gång per vecka för flerfamiljshus. Villahushåll kan även välja att få hämtat var fjärde eller var åttonde vecka under förutsättning att hushållet komposterar sitt matavfall eller på annat sätt gör troligt att det inte innebär olägenhet.

För tömning av avfallsbehållare vid småhus används normalt sidlastande sopbil i hela kommunen.

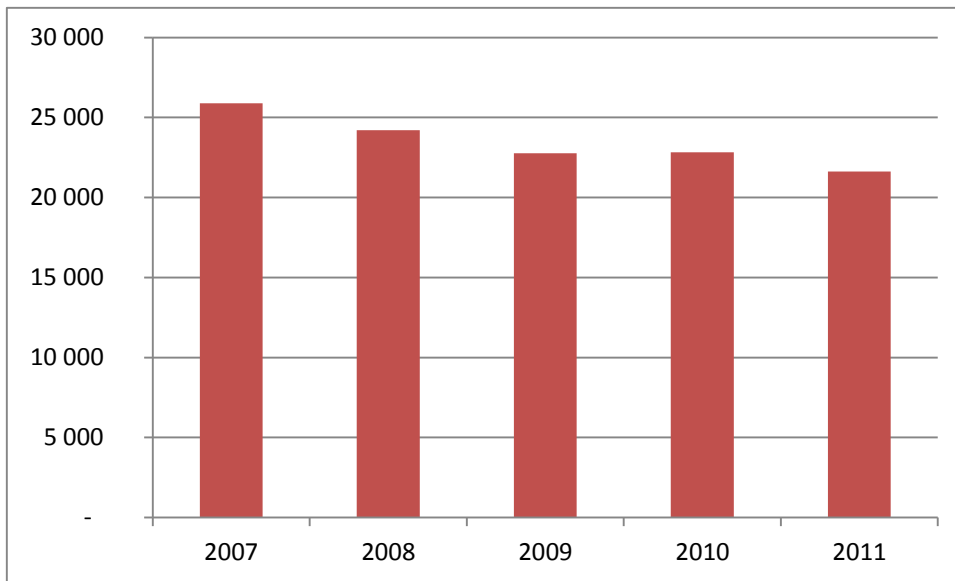
De storlekar på kärl som används är vanligtvis 190, 370 och 660 liter.

För fritidshus gäller samma villkor som ovan, men hämtning erbjuds mellan maj och september.

Behandling

Kärlavfallet utgör en brännbar fraktion och skickas, efter omlastning på Lilla Nyby avfallsstation, till Linköping för förbränning.

Mängden kärl- och säckavfall har minskat under de senaste åren, se figur 3.

Figur 3. Mängd kärl- och säckavfall under åren 2007 – 2011. Källa: Avfall Web.

4.2.2 Hushållens grovavfall

Till grovavfall räknas sådant avfall som är "löst" i bostaden (som man tar med sig när man flyttar) och inte får plats i eller är för tungt för hushållskärlet. Grovavfall är exempelvis möbler, cyklar, skidor, barnvagnar, mattor, pulkor, husgeråd med mera.

Grovavfall kan lämnas vid återvinningscentralen på Lilla Nyby avfallsstation. I figur 4 visas vilka avfallsslag som det finns behållare för vid återvinningscentralen. Det finns även en mobil återvinningscentral som besöker Eskilstunas ytterområden och mindre samhällen i kommunen enligt ett särskilt schema. Till denna bemannade central kan lämnas gamla möbler, trä, metallskrot och viss mån av farligt avfall som lysrör, batterier (inte bilbatterier) och småelektronik t ex glödlampor. Här lämnas även mindre mängder bygg- och rivningsavfall från ombyggnader i egna hem av privatpersoner.

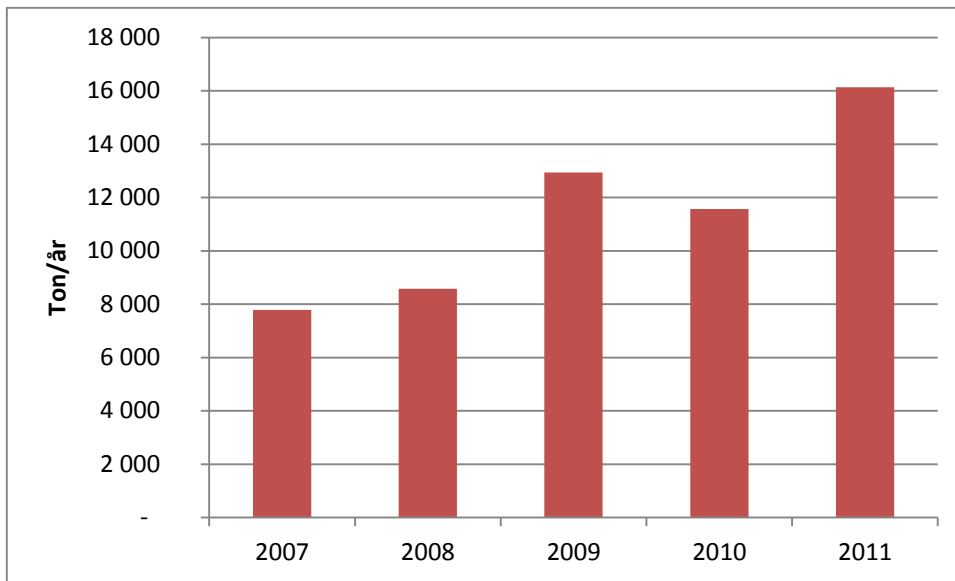
Två gånger per år genomförs en områdesvis insamling av grovavfall och varje småhusägare och lägenhetsinnehavare kan avgiftsfritt beställa hämtning av grovavfall under den tidsperiod kampanjen pågår i det egna bostadsområdet.

Fastighetsägare av flerbostadshus kan abonnera på hämtning av grovavfall.

Fastighetsägare kan välja att abonnera på hämtning av trädgårdsavfall i kärl. Kärl med trädgårdsavfall töms varannan vecka under vår, sommar och höst. I den statistik över mängder som visas i tabell 4 omfattas enbart den mängd trädgårdsavfall som hanteras på Lilla Nyby avfallsstation. Här ingår den mängd trädgårdsavfall som hushåll lämnar vid återvinningscentral, men inte sådant avfall som komposteras på annan plats t ex av kommunens parkkontor.

Allt grovavfall skickas antingen till materialåtervinning eller till förbränning. Inget grovavfall från hushåll deponeras längre.

Mängden grovavfall varierar kraftigt mellan olika år. I figur 5 visas variationerna under de senaste åren.

Figur 5 Mängd grovavfall från hushåll i Eskilstuna under åren 2007 – 2011.
Källa: Avfall Web.

4.2.3 Matavfall

Insamling och behandling av matavfall påbörjades år 2006. I första steget samlades matavfall från vissa företag in. Därefter har insamlingen byggts ut och erbjuds nu till samtliga hushåll i kommunen. Med de avfallsföreskrifter som kommunfullmäktige beslutade om i juni 2012 är det numera obligatoriskt att sortera ut matavfall från annat hushållsavfall och lämna matavfallet separat.

Matavfall samlas in i kärl och pressas i skruvpress på Lilla Nyby för att skilja ut en flytande del från en fast. Det flytande matavfallet transporteras till Ekeby avloppsreningsverk där det tas in direkt i röt-kammaren för rötning. Den energirika gas som bildas används tillsammans med övrig gas som bildas vid rötning av avloppsslam till drift av fordon, till exempel stadsbussarna i Eskilstuna.

Den fasta delen av matavfallet, efter skruvpressen, har under de inledande åren skickats till förbränning, men från och med del av år 2011 komposteras detta. Det kommer att undersökas hur stor gaspotential denna del av avfallet har och om det finns möjligheter att röta även detta i framtiden.

4.2.4 Latrin

Latrin samlas in i engångsbehållare av plast, så kallade latrintunnor. Latrin skickas till Sörby gård, en privatägd anläggning vid Kvicksund i Eskilstuna kommun, där det behandlas i en anläggning för våtkompostering och komposten används på åkermark. Sörby gård beskrivs ytterligare i nästa kapitel om slam från enskilda avlopp.

4.2.5 Slam

Enskilda avlopp

Slam från enskilda avlopp, trekammarbrunnar och slutna tankar, samlas in av Eskilstuna Energi & Miljö AB med slamsugningsbilar efter upplagt schema eller budning. Avfallet transporteras till Eskilstuna där det släpps vid en fast punkt till avloppsledningsnätet och leds till Ekeby avloppsreningsverk. Ett problem är att transportererna ofta sker på vägar som inte är dimensionerade för tunga fordon. Det pågår en utbyggnad av avloppsledningsnätet, vilket minskar behovet av biltransporter av detta slam.

Sörby gård ca 3 km söder om Kvicksund driver en våtkompost för behandling av flytgödsel från den egna gården, svartvatten och matavfall från Tegelvikens skola som ligger i Kvicksund. På Tegelvikens skola finns ett vakuumsystem installerat till skolans toaletter.

1/3 utgör svartvatten och kommer från skolan. 2/3 utgör flytgödsel med hög TS halt. Reaktorn har en volym på 32 m³ och en årskapacitet på 1500 m³.

Fettavskiljare

Fettavskiljare ska tömmas av Eskilstuna Energi & Miljö AB efter upplagt schema eller budning. Slam från fettavskiljare samlas in och behandlas i avloppsreningsverkets rötkammare. Det finns ett behov av inventering av verksamheter som skulle behöva fettavskiljare, men som idag inte har det.

4.3 Farligt avfall från hushåll

Privatpersoner kan lämna farligt avfall till personal vid miljöstation vid återvinningscentralen, Lilla Nyby. Farligt avfall kan även lämnas avgiftsfritt vid kampanjinsamling av grovavfall.

Det finns även en mobil återvinningscentral som besöker Eskilstunas ytterområden och mindre samhällen i kommunen enligt ett särskilt schema. Till denna bemannade central kan lämnas små mängder farligt avfall.

Farligt avfall från hushåll får lämnas utan avgift. Avfallet sorteras på Lilla Nyby avfallsstation innan det skickas vidare för behandling.

Läkemedelsavfall ska lämnas in på apoteken.

Vid fyra större livsmedelsaffärer finns så kallade Samlare, där hushållen kan lämna smått elavfall.

5. Avfall som omfattas av producentansvar

5.1 Ansvar och mängder

Producentansvaret innebär att tillverkaren har ansvar för att produkten samt emballage samlas in och återvinns när den har förbrukats. Lagstiftningen om producentansvar innebär även en skyldighet för konsumenterna att källsortera och lämna tillbaka förbrukade varor och förpackningar. Syftet med producentansvaret är ytterst att genom att ge producenterna ansvaret för omhändertagande av uttjänta produkter driva på miljöanpassad produktutveckling och därigenom öka resurshushållningen och minska miljöbelastningen.

Idag finns producentansvar för tidningar, förpackningar (wellpapp, kartongförpackningar, plastförpackningar, träförpackningar, metallförpackningar och glasförpackningar), däck, batterier, bilar, elavfall och läkemedel.

Kommunen har inget juridiskt ansvar för insamling och behandling av avfall som omfattas av producentansvar. Däremot finns ett allmänt intresse av att hushållen ska ha tillgång till ett fungerande återvinningssystem.

I tabell 7 visas en sammanställning över avfallsmängder som omfattas av producentansvar.

I Eskilstuna är insamlingen av förpackningar och tidningar något över riksgenomsnittet. Mängden plastförpackningar som samlas in är nästan dubbelt så stor i Eskilstuna som genomsnittet för riket. Även insamlingen av elavfall är något över riksgenomsnittet.

Tabell 7 Insamlade mängder av avfall som omfattas av producentansvar år 2011. Siffror inom parantes anger riksgenomsnitt för insamlad mängd per person.

	Mängd ton	Mängd per person Kg/person
Förpackningar samt tidningar, varav:		80 (76)
- Tidningspapper	3 770	39 (38)
- well- och kartongförpackningar	1 340	14 (12)
- plastförpackningar	910	9,3 (4,8)
- metallförpackningar	180	1,8 (1,7)
- glasförpackningar	1 580	16 (19)
Däck*		
Blybatterier tyngre än 3 kg**	81	0,83
Bilar*		
Elektriska och elektroniska produkter, varav:		17,6 (16,1)
- småbatterier	34	0,36 (0,39)
- kyl/frys	360	3,7 (2,8)
- vitvaror	430	4,5 (3,6)
- lysrör och lågenergilampor***	20	0,21 (0,23)
- glödlampor	7,5	0,08 (0,06)
- diverse elektronik	860	8,9 (9,0)
Summa	9 600	98

* Uppgift saknas.

** Bilbatterier som samlas in via återvinningscentralen i Lilla Nyby.

*** Gasurladdningslampor.

5.2 Insamling av förpackningar och returpapper

Förpackningar av plast, kartong, glas och metall samt tidningar samlas in av producenternas materialbolag. Insamling sker dels via återvinningsstationer och dels via fastighetsnära hämtning, vid både småhus och flerbostadshus, där fastighetsägaren har beställt den tjänsten.

Återvinningsstationer, 41 st, finns på följande platser inom Eskilstuna Kommun, se tabell 8⁷⁴. Antalet återvinningsstationer har ökat något, totalt sett, sedan den förra avfallsplanen togs fram, år 2005. Exempelvis har återvinningsstationen i Bälgviken tagits bort medan ny återvinningsstation har ställts ut i Ärla, MälARBaden i Torshälla och vid Rinmansskolan.

⁷⁴ Placeringarna framgår av kartor på Förpacknings- och Tidningsinsamlingens hemsida, www.ftiab.se.

Tabell 8 Återvinningsstationer inom Eskilstuna kommun. Källa: www.ftiab.se.

Återvinningsstation	Adress	Ort
Coop Forum, Tuna Park	Albertina Nyströms Väg 4	Eskilstuna
Coop Konsum Triangeln	Fridhemsgatan 1-3	Eskilstuna
Gummihuset, Ekeby	Juniv 1	Eskilstuna
Helgesta	Helgestahillsv 1	Eskilstuna
Hemköp Tivoliallén	Tivoliallén	Eskilstuna
ICA Ekängen	Växelv 2	Eskilstuna
ICA Safiren	Strandgatan 8	Eskilstuna
ICA Stenby centrum	Stenbygatan/Bärnstensgången	Eskilstuna
Lilla Nyby (ÅVC)	Malmköpingsvägen	Eskilstuna
Lindhaga	Sävstaholmsv 1	Eskilstuna
Mesta centrum	Sergeantvägen, Mesta	Eskilstuna
Myrtorp, Linnéparken	Esbjersgatan/Linnégatan	Eskilstuna
Nyfors	V Åsg 3	Eskilstuna
Odlaren	Odlarvägen	Eskilstuna
OK, Fröslunda	Sturegatan 14	Eskilstuna
OKQ8	Västergatan 13	Eskilstuna
P-plats, Snopptorp	Bryggartorpsgatan/Snopptorpsgatan	Eskilstuna
Rinmansskolan		Eskilstuna
Skiftinge centrum	Skiftingegatan	Eskilstuna
Slagsta centrum	Brusensg 11	Eskilstuna
Spelmansplan, Röksta	Rökstavägen	Eskilstuna
Störtloppsvägen		Eskilstuna
Södergård, Årna	Orkestervägen	Eskilstuna
Valhalla	Valhallag 25	Eskilstuna
Vid järnvägen	Södra Bangårdsgatan	Eskilstuna
Årby centrum	Årbygatan 3-5	Eskilstuna
Årsta	Årstavägen	Eskilstuna
Grusplanen	Åsbyv 85	Borsökna
Affär + Q-star	Byringevägen	Hållsta
Coop Konsum Hällby	Hagbyvägen 5A	Hällbybrunn
Stationsvägen, Hällby	Stationsvägen	Hällbybrunn
Vid daghemmet	Gustavsborgsvägen	Hällbybrunn
Kjula affär	Kvarnvägen 2	Kjulaås
Ica Bron, Kvicksund	Tumbov 4	Kvicksund
Husbybyn	Melinsv 1	Skogstorp
Bakom affären	Centrumvägen	Stora Sundby
Glömsta	Arkitektg/Västerleden	Torshälla
Ringvägen	Ringvägen/Riktavägen	Torshälla
Shellmacken	Eskilstunav 11	Torshälla
Väsbyholm Mälarbaden	Toftes v 1	Torshälla
Konsum, Årla	Stationsvägen 10	Årla

5.3 Elektriska och elektroniska produkter

Alla olika typer av elavfall kan lämnas kostnadsfritt till Lilla Nyby återvinningscentral. Det finns även en mobil återvinningscentral som besöker Eskilstunas ytterområden och mindre samhällen i kommunen enligt ett särskilt schema. Till denna bemannade central kan lämnas små elektriska och elektroniska produkter.

Kyl- och frysskåp hämtas efter beställning, mot avgift eller lämnas vid Lilla Nyby återvinningscentral.

5.4 Däck och bilbatterier

Bildäck och bilbatterier ska lämnas till försäljare.

5.5 Bilar

Bilskrotning hanteras helt av privata bildemonteringsföretag i kommunen.

Övergivna skrotbilar på kommunal mark faller under kommunalt renhållningsansvar, om skrotbilen bedöms utgöra en olägenhet. På enskild mark eller tomtmark är det markägaren som ansvarar för att den förvaras säkert ur miljösynpunkt. På allmän vägmark, d.v.s. allmänna vägar utanför tätort samt parkeringsfickor och rastplatser längs dessa, är Trafikverket ansvarig för skrotbilar. På övrig allmän mark är det kommunen som beslutar om hämtning och skrotning av fordonsvrak. Med fordonsvrak menas fordon som är i dåligt skick, övergivet samt har ett mycket lågt värde.

Efter insamling återanvänds vissa delar av bilen, andra materialåtervinns och en liten del förbränns.

6. Övrigt avfall

Övrigt avfall som inte omfattas av kommunalt renhållningsansvar eller producentansvar utgörs av avfall från industrier och andra verksamheter. Avfallet samlas in via entreprenörer på uppdrag av den enskilda verksamheten och transporteras till en av verksamheternas avtalade anläggningar för omhändertagande.

6.1 Avfall från kommunal verksamhet

Övrigt avfall från kommunala verksamheter uppstår främst vid avloppsreningsverket vid Ekeby, kraftvärmeverket i Eskilstuna, bostadsbolaget Kommunfastigheter samt halk- och snöbekämpning.

6.1.1 Slam från avloppsreningsverk

Inom Eskilstuna kommun finns fem st kommunala avloppsverk. Det största reningsverket är Ekeby där ca 95 % av den totala avloppsvattenmängden behandlas. De mindre reningsverken finns i Ärla, Alberga, Bålgviken och Näshulta. Vid samtliga fem reningsverk sker mekanisk, biologisk och kemisk behandling av avloppsvattnet. Den mest avancerade reningen sker vid Ekebyverket där även vattnet slutpoleras i en våtmarksanläggning. Slam från de mindre avloppsverken transporteras till Ekebyverket för vidare behandling. Vid Ekebyverket avskiljs slam i de olika reningsstegen. Slammet behandlas/stabiliseras i en röt-kammaranläggning. Här samrötas avloppsslam tillsammans med hygieniserat (pastörisering 70oC i en timme) källsorterat matavfall som samlats in från Eskilstuna kommun. Anläggningen tar även emot externt verksamhetsavfall av typ lättnedbrytbart organiskt material (matavfallsliknande) och drank. Den biogas (ca 63% metan) som bildas i röt-kammarna uppraderas till fordonsgaskvalitet. Fordonsgasen används av Eskilstunas tätortsgående stadsbussar samt till publik försäljning för drift av andra gasdrivna fordon. Efter rötning avvattnas och förtjockas slammet till en torrsbstanshalt på ca 22-25%.

Slammet transporteras till avfallsanläggningen Lilla Nyby och blandas där med andra material så som flygaska från kraftvärmeverket. Denna produkt används sedan som material vid sluttäckning av deponin. Sluttäckning med hjälp av avloppsslam planeras ske under flera år framåt. Gallerrenset från Ekeby torkas och skickas därefter till förbränning.

För att erhålla ett så rent spillvatten (och därmed rent avloppsslam) som möjligt in till avloppsverken har Eskilstuna Energi & Miljö AB -VA tillsatt en uppströmsgrupp där fokus ligger på att jobba uppströms reningsverken för att minska halten oönskade ämnen så som metaller, spårelement och organiska föreningar i inkommande vatten. Hit hör också att minska mängden av ovidkommande vatten av typ dag- dränvatten till spillvattnet.

Till Ekebyverket leds dels kondensat från kraftvärmeverket och dels lakvatten från deponin på lilla Nyby. Båda dessa fraktioner skall på sikt kopplas bort från inkommande spillvattennät och behandlas i separata lokala behandlingsanläggningar.

Mellan åren 2005 och 2011 har Ekebyverket medverkat i olika screeningar som initierats av Länsstyrelsen för att kartlägga förekomst av läkemedelsrester, tennorganiska föreningar m m.

Uppströmsgruppen arbetar med att upprätthålla ett bra samarbete med miljö- och räddningstjänstförvaltningen i Eskilstuna, information till hushåll och företag, kartläggning av de olika föroreningarnas härkomst och åtgärdsplan för att minska de oönskade ämnena in till reningsverket.

Eskilstuna Energi & Miljö AB är engagerade inom forskning och utveckling inom VA-området och ingår i ett samarbete mellan forskare och VA-organisationer.

VA-kluster Mälardalen är ett forsknings- och utbildningskluster inom vatten och avloppsområdet.

Klustret bildades 2010 och samarbetar brett kring frågor som rör avloppsvatten- och slamhantering. Medlemmar är universitet och högskolor, VA-organisationer och forskningsinstitut. Mälardalsklustret arbetar med stöd från Svenskt Vatten Utveckling och är en del av Svenskt Vattens satsning på projektprogram för högskolor. Klustret har också finansiellt stöd från ett antal VA-organisationer i Mälardalsregionen. Klustret kommer i första hand arbeta för att fungera som ett stöd till verksamheten vid VA-organisationerna i Mälardalen och övriga Sverige. Målet är att bidra till en effektivisering av våra avlopps- och slamhanteringssystem med hänsyn till energi- och resursutnyttjande.

En så kallad slamrevision har genomförts år 1996 och 2009. Målet är att slammet skall betraktas som en resurs. Vid en slamrevision granskas slammets kvalitet, vad det innehåller och vilka förbättringar som krävs för att slammet ska kunna spridas på åkermark.

Ett aktivt arbete pågår ständigt med att optimera processerna på reningsverken.

Avloppsslammets kvalitet har förbättrats avsevärt under de senaste femton åren. Halterna av tungmetaller i slam ligger för det mesta stadigt under statens gällande gränsvärden.

6.1.1 Avfall från energiutvinning

All aska från kommunens värme- och kraftvärmeverk, både bottenaskor och flygaskor, används för täckning av Lilla Nyby deponi.

6.1.2 Park- och trädgårdsavfall

Stora delar av mängden park- och trädgårdsavfall från kommunens park- och trädgårdsanläggningar nyttiggörs på olika sätt. Komposterbart material komposteras i närheten av den plats där det uppkommit och används sedan som jordförbättringsmedel. Grenar och buskklipp lämnas för flisning vid Lilla Nyby avfallsupplag.

6.1.3 Avfall från gatudrift

Halk- och snöbekämpning ger upphov till avfall i form av grus, sand och snö. Vintertid sandas gator samt gång- och cykelvägar av kommunen. På våren sopas en stor del av sanden upp och denna sopsand sållas och återanvänds. Ca 45 % av inköpt sand bedöms sopas upp.

Förutom sand som kan återanvändas uppstår ett fint ”sandmjöl” vid sållningen och detta kan användas för inblandning i kompost för jordtillverkning. Endast ca 1 % av den sand som siktas bedöms vara skräp.

6.2 Avfall från privat verksamhet

Privata verksamheter måste själva se till att det avfall som inte omfattas av kommunalt renhållningsansvar kan transporteras och behandlas på ett miljöriktigt sätt. Svårigheten att få fram uppgifter om detta avfall gör att kommunernas kunskap om avfallsmängder och flöden är bristfällig.

6.2.1 Farligt avfall

Företag som avlämnar farligt avfall måste se till att transportören har tillstånd att transportera farligt avfall, att mottagningsanläggningen har tillstånd att ta emot farligt avfall samt att det finns

transportdokument för varje transport av farligt avfall. I avfallsförordningen finns en förteckning över vad som är farligt avfall. Den bygger på EU:s avfallskatalog där olika avfallstyper tilldelats en EWC-kod.

Dessutom orsakar Eskilstuna aska från förbränning av industriavfall i andra kommuner. Detta återtats inte idag utan omhändertas vid förbränningsanläggningens askdeponi.

6.2.2 Industriavfall och bygg- och rivningsavfall

Industriavfall samt bygg- och rivningsavfall omfattas inte av det kommunala renhållningsansvaret. Kommunens statistik över mängder, sammansättning och hantering är bristfällig. Avfallsmängden från byggarbeten och rivningar kan variera stort mellan olika år.

Ekonomiska styrmedel används i viss utsträckning av både privata entreprenörer och av Eskilstuna Energi & Miljö för att påverka företag att sortera avfall i form av differentierade avgifter tillämpas för omhändertagande av olika avfallsslag.

Blandat avfall som lämnas på Lilla Nyby avfallsstation sorteras med plockmaskin för att plocka ut material till återvinning och brännbart avfall till förbränning.

6.2.3 Schaktmassor

Schaktmassor tas emot bland annat på Lilla Nyby avfallsstation. I första hand används dessa massor för konstruktionsarbeten, till sluttäckning av deponin.

7. Dagens hantering i relation till uppställda mål och indikatorer

Nedan redovisas nuvarande hantering av avfall utifrån de indikatorer som anges i anslutning till Eskilstunas mål för avfallshantering. I vissa fall redovisas även motsvarande nyckeltal från år 2005. I flera fall saknas uppgifter om nuläge för angivna indikatorer och det ingår i åtaganden i planen att genomföra undersökningar eller mätningar under första året för att få utgångsvärden. I de fall en indikator används för uppföljning av mål i mer än ett målområde upprepas inte indikatorn utan anges endast under det första målområdet.

För flera indikatorer skiljer definitionen mellan det som följs upp årligen och det som följs upp vid målåret på grund av att endast statistik som är snabbt tillgänglig används vid årlig uppföljning för att anpassa tidplanen för uppföljning till kommunens bokslut.

Tabell 9 Nuvarande avfallshantering.

Indikator	År 2005	År 2011
Antal invånare	91 635	97 596 ⁷⁵
Till målområde 1		
Total mängd avfall från hushåll, ton*	43 400	53 300 ⁷⁶
Mängd avfall per invånare, kg	470	550
Hushållsavfall exkl producentansvar	30 700	38 700 ⁷⁷
Mängd avfall, enligt ovan, för årlig uppföljning, kg per invånare	335	396
Mängd avfall som lämnas till återanvändning i anslutning till återvinningscentral, ton	0	0
Andel tallrikssvinn i skolor	Uppgift saknas	
Andel tallrikssvinn i äldreomsorg	Uppgift saknas	
Andel textilier som hittats vid plockanalys av brännbart avfall som lämnats som grovavfall vid ÅVC, inkl mobil ÅVC.	Ingen plockanalys redovisad	22 %
Till målområde 2		
Insamlad mängd farligt avfall från hushåll, ton	170	190
Mängd farligt avfall per invånare, kg	1,8	1,9
Insamlad mängd elavfall från hushåll, ton	1 250	1 910
Mängd elavfall per invånare, kg	14	20
Andel farligt avfall som hittas vid plockanalys av brännbart hushållsavfall, %.	Ingen plockanalys redovisad	0,7 %
Antal företag som fått information om farligt avfall i samband med tillsynsbesök	Uppgift saknas	Uppgift saknas
Antal nedlagda deponier som har åtgärdats	0	0
Antal sopbilar som körs med icke-fossila bränslen.	3 st gasdrivna sopbilar.	4 st gasdrivna sopbilar.
Antal normalkubikmeter biogas som produceras, angivet som m ³ med kvalitet som fordonsgas	Uppgift saknas	Ca 930 000 Nm ³

⁷⁵ 2011-12-31.

⁷⁶ Förpackningar, tidningar, elavfall inom och utom producentansvaret, grovavfall, trädgårdsavfall, farligt avfall, exkl impregnerat trä.

⁷⁷ Kärlavfall, matavfall och grovavfall, exklusive slam, latrin, trädgårdsavfall, farligt avfall och avfall som omfattas av producentansvar.

Indikator	År 2005	År 2011
Totalt antal normalkubikmeter fordonsgas som säljs av Eskilstuna Energi & Miljö AB.	408 409 Nm ³	1 527 150 Nm ³
Antal m ³ som utgörs av naturgas, LNG	Uppgift saknas	559 263Nm ³ d.v.s. 37 %
Antal m ³ fordonsgas som säljs till bussar.	377 204 Nm ³	793 856 Nm ³
Antal m ³ fordonsgas som säljs till kommunen bilpark inkl sopbilar.	19 500 Nm ³ varav 14 130 Nm ³ till sopbilar	232 029 Nm ³
Antal m ³ fordonsgas som säljs till privatägda fordon.	7 976 Nm ³	501 264 Nm ³
Nedskräpningsindex	Uppgift saknas	Uppgift saknas
Till målområde 3		
Mängd avfall från hushåll till materialåtervinning ⁷⁸	13 600	19 900
Andel avfall till materialåtervinning för uppföljning vid måläret	31 %	37 %
Mängd avfall från hushåll till materialåtervinning ⁷⁹	1 380	6 800
Andel avfall till materialåtervinning för årlig uppföljning	4 %	18 %
Insamlad mängd hushållsavfall som skickas till förbränning, ton	28 340	33 960
Insamlad mängd matavfall från hushåll, butiker, restauranger och storkök.	0	4 930
Beräknad total mängd matavfall från hushåll, restauranger, storkök och butiker utifrån nyckeltal	10 000 ton	10 000 ton
Insamlad mängd matavfall från hushåll, restauranger och storkök som behandlas genom rötning ⁸⁰	0	4 924 ⁸¹ ton
Andel störande ⁸² avfall som hittas vid plockanalys av brännbart hushållsavfall, %.	Ingen plockanalys redovisad	55 %
Total mängd slam och latrin, omräknat till 25 % TS, ton	10 200	9 700
Mängd som sprids på produktiv mark	Små mängder från Sörby gård	Små mängder från Sörby gård
Till målområde 4		
Antal besökande vid återvinningscentral	Uppgift saknas	149 046
Andel kunder i avfallshanteringen som upplever en god service.	Index 78,8 (skala 1-100) ⁸³	Ingen enkät gjord sedan år 2008
Andel rätt sorterat avfall i vardera av de	-	97 % ⁸⁴

⁷⁸ Inklusive biologisk behandling av trädgårdsavfall, exkl avfall som lämnas in till återvinningscentralen och som används som konstruktionsmaterial på Lilla Nyby avfallsupplag. Omfattar förpackningar, tidningar, elavfall inom och utom producentansvaret, metallskrot, trädgårdsavfall som komposteras.

⁷⁹ Inklusive biologisk behandling av trädgårdsavfall, exkl avfall som lämnas in till återvinningscentralen och som används som konstruktionsmaterial på Lilla Nyby avfallsupplag, exkl trädgårdsavfall, avfall som omfattas av producentansvar.

⁸⁰ I skruvpressen tillsätts vatten och uppgifter saknas om hur stor andel av insamlad mängd matavfall som behandlas genom rötning och hur stor andel som komposteras eller förbränns. Redovisningen kan ske i form av andel av rötningspotentialen som skickas till rötning, vilket kan vara mer intressant.

⁸¹ Detta är insamlad mängd matavfall före förbehandling i skruvpress.

⁸² Avfall som borde ha sorterats på annat sätt, t.ex. förpackningar, tidningar, matavfall och elavfall.

⁸³ Enligt Eskilstuna Energi & Miljös kundundersökning som redovisas i form av nöjdhetsindex.

Indikator	År 2005	År 2011
olikfärgade påsarna i systemet för optisk sortering - matavfall		
Andel rätt sorterat avfall i vardera av de olikfärgade påsarna i systemet för optisk sortering - plastförpackningar	-	94 %
Andel rätt sorterat avfall i vardera av de olikfärgade påsarna i systemet för optisk sortering - pappersförpackningar	-	96 %
Andel rätt sorterat avfall i vardera av de olikfärgade påsarna i systemet för optisk sortering - metallförpackningar	-	96 %
Andel rätt sorterat avfall i vardera av de olikfärgade påsarna i systemet för optisk sortering - tidningar	-	99,9 %
Andel rätt sorterat avfall i vardera av de olikfärgade påsarna i systemet för optisk sortering - övrigt avfall	-	43 %
Andel rätt sorterat avfall i sorterat avfall från flerbostadshus	Ingen plockanalys gjord	Ingen plockanalys gjord

⁸⁴ Uppgifter från plockanalys genomförd år 2011.

Bilaga 4

**Anläggningar för
återvinning och
bortskaffande av avfall**

**AVFALLSPLAN 2013
FÖR ESKILSTUNA**

Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall

I denna bilaga finns en sammanställning över namn, fastighet samt tillståndsgivna mängder och sätt att hantera avfall vid de anläggningar i kommunen som har tillstånd för olika former av avfallshantering.

Eskilstuna Energi & Miljö, Lilla Nyby avfallsanläggning

Lilla Nyby avfallsanläggning är en viktig del i hanteringen av avfall som uppstår inom kommunen. Här sker bland annat sortering och omlastning av insamlat avfall.

Eskilstuna Energi & Miljö håller på att sluttäcka deponin inom anläggningen. Någon deponering sker inte längre på platsen.

Inom anläggningen finns en återvinningscentral, en avslutad deponidel där det fortfarande utvinns deponigas, en anläggning för optisk sortering av avfall i olikfärgade påsar, kompostering av trädgårdsavfall och torrt rejekt⁸⁵, sortering av grovavfall, farligt avfall och vissa andra typer av avfall samt mellanlagring.

Anläggningar i andra kommuner

Utanför kommunen finns ett antal anläggningar som används för återvinning och bortskaffande av olika typer av avfall från Eskilstuna kommun. Behandling av hushållsavfall i andra kommuner upphandlas och därför varierar det vilken eller vilka anläggningar som används.

Anläggningar som används eller har använts är bland annat:

- Förbränningsanläggningar i Uppsala, Södertälje och Linköping
- Deponi vid Kvitten i Strängnäs, som ägs av SEVAB
- Hammars glasbruk
- SAKAB, Kumla

Utöver nämnda anläggningar nyttjas ett antal anläggningar för återvinning av avfall som omfattas av producentansvar. Sådana anläggningar kan vara t.ex. sorteringsanläggningar, industrier som använder återvunna materialråvaror i produktionen (glasbruk, pappersbruk etc) samt förbränningsanläggningar. Andra exempel på avfallsbehandlingsanläggningar som nyttjas är de anläggningar som Elkretsen nyttjar för behandling av elavfall.

Sammanställning över anläggningar i Eskilstuna kommun

I tabellen nedan redovisas tillståndspliktiga anläggningar. Först listas kommunalägda anläggningar och därefter privata anläggningar.

Utöver dessa anläggningar finns det i kommunerna ett flertal anläggningar där avfall hanteras i mindre mängd eller som en del av verksamheternas egen hantering/service. Dessa anges i den tredje tabellen och anges enbart med namn, adress och SNI-kod.

⁸⁵ Ett torrt rejekt från behandlingsanläggning, skruvpress, för matavfall, vilket är ett förbehandlingssteg innan rötning av den våta delen sker på Ekeby.

Privata anläggningar

Anläggningens namn	Lokalisering, t.ex. fastighetsbeteckning eller ort	SNI-kod	Typ/typer av avfall som tas emot	Metoder som används för återvinning eller bortskaffande (enl. Avfallsförordningen, Bilaga 4 eller Bilaga 5)	Totalt mottagna mängder avfall 2011, ton/år	Kapacitet, ton/år	Tillåten avfallsmängd enligt tillstånd, ton/år
Stena Recycling AB	Loket 5	90.100-1 90.450-1 90.50-1 90.90	Järn- och metallskrot Farligt avfall, emulsion, blybatterier, elektronik, Oljekabel. Slipmull	Mellanlagring		100 000 ton högst 10 000 ton farligt avfall får mellanlagras 1000 ton	Se kapacitet
Stena Gotthard återvinning AB	Vintergatan 20	90.100 90.90	Järn- och metallskrot Trä Farligt avfall, emulsion	Mellanlagring		30 000 ton metall 150 ton oljeavfall 300 ton blybatterier	Se kapacitet
Stena Recycling AB	Vintergatan 20	90.50	Farligt avfall, foto kem, Elektronikavfall, riskavfall,	Mellanlagring		vid enskilt tillfälle. Fotografiska kemikalier 500 ton Silverhaltigt avfall (ej farligt avfall) 100 ton Elektronikavfall 25 ton Övrigt farligt avfall 500 ton Övrigt ej farligt avfall 100 ton 450 ton brandfarlig vara.	Se kapacitet
Svevia	Vilsta 3:31	90.360	Förorenad jord	Mellanlagring och behandling		20 000 ton	Se kapacitet

Nedan anges anmälningspliktiga anläggningar i kommunen.⁸⁶

Namn	Fastighet	SNI-kod
Barzan Billackering	Valnöten 10	90.390
Ragn-Sells AB	Nore 6	90.40
Smebilar AB	Järnspeppet 7	90.120
Eskilstuna Bildemontering	Vårdkasen 4	90.120
Hällberga Bildemontering	Grönsta 2:18	90.120
HMH Bilskrot KB	Löddret 7	90.120
Gröndal Motorsportklubb	Gunnarskäl 1:9	92.30
Smederna SF	Gunnarskäl 1:9	92.30
Tigrarna	Gunnarskäl 1:9	92.30
SMK Södermanland	Gunnarskäl 1:9	92.30
Eskilstuna Motorklubb	Ekeby 3:1	92.30
Nya Bil och MC Skroten	Tunafors 1:1	90.120
Kyltjänst AB	Grönsta 2:7	90.60
Stadsbygg. Gatuavd mellanl. avf.	Ekeby 3:1	90.40
Nya Eskilstuna Bilskrot HB	Lyktan 2	90.120
Stena Recycling AB	Lagersberg 3:1	90.110
Peter Boy AB	Grönsta 2:18	90.110, 90.40, 10.50
Vilsta Skrot	Lyktan 2	90.120
Eskilstuna Energi & Miljö AB, ARV Hällberga	Hällberga 13:1	90.20
Eskilstuna Energi & Miljö AB, ARV Alberga	Öja-Berga 2:31	90.20
Eskilstuna Energi & Miljö AB, ARV Bälgviken	Görjan 1:79	90.20
Eskilstuna Energi & Miljö AB, ARV Ärla Åstorp	Ärla-Åstorp 5:1	90.20
Eskilstuna Energi & Miljö AB, mellanlagring FA	Vildanden 2 och 3	90.60
Eskilstuna Energi & Miljö AB, FA-samlare ICA	Överväxeln 1	90.60
Eskilstuna Energi & Miljö AB, FA-samlare JULA	Torlunda 1:290	90:60
Eskilstuna Energi & Miljö AB, FA-samlare COOP	Godset 1	90:60
Eskilstuna Energi & Miljö AB, FA-samlare ICA	Diligensen 7	90:60
AMA, arbetsmarknad och familjeförvaltningen	Låset 5	90.110
AMA Elektronikåtervinning	Löddret 5	90.90
BT Svenska AB	Nasaren 7	90.60
Kent Olssons Ytteknik AB	Legeringen 3	90.390
Skravsta Maskin, Skravsta	Skravsta 1:3	90:40
Nordsjöbutiker AB, Färghuset	Eskilshem 1:20	90.60
Åhléns Eskilstuna	Vårblomman 8	90.60
Kone AB	Litografen 1	90.60
YIT Sverige AB	Eskilshem 1:7	90:60
Jan-Olof Korell	Bjurkärr 1:1	92:30
Eskilstuna Halkbana AB	Nyisen 1	92:30
Eskilstuna Metallåtervinning AB	Nore 13	90.30
Coop Forum	Gredby 1:30	90.60
Lantmännen Maskin AB	Najaden 10	90.60

⁸⁶ Sammanställt av, och källa: Miljö- och räddningstjänstnämnden.

Namn	Fastighet	SNI-kod
EK-Kyl AB	Torshälla 6:46	90.60
Elgiganten Eskilstuna	Torlunda 1:276	90.60
Lidl Sverige AB	Norshörningen 4	90.60
Torshälla Stads Förvaltning, Hammagasinet	Järnbäraren 7	90.60
Ahlsells Sverige AB	Valkyrian 33	90.60

BILAGA 5

NEDLAGDA AVFALLSUPPLAG

**AVFALLSPLAN 2013
FÖR ESKILSTUNA**

KF 2013-02-28

1. Bakgrund

I Eskilstuna kommun finns ett antal nedlagda deponier. Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om innehållet i en kommunal avfallsplan och länsstyrelsens sammanställning (NFS 2006:6) ska avfallsplanen innehålla uppgifter om nedlagda deponier inklusive en bedömning av risken för olägenheter för människors hälsa eller miljön. För de deponier där kommunen varit verksamhetsutövare ska även uppgifter om planerade och vidtagna åtgärder redovisas.

2. Genomförd inventering och riskklassning

En handlingsplan för förorenade områden i Eskilstuna kommun har antagits våren 2012. I handlingsplanen ingår bland annat nedlagda deponier och innehåller en tidsatt prioriteringslista över de områden som behöver efterbehandlas. För aktuell information om status för förorenade områden och nedlagda deponier hänvisas till arbetet kopplat till kommunens handlingsplan för förorenad mark.

Under år 2012 har det gjorts en genomgång och uppdatering av tidigare riskklassificering av nedlagda deponier inom kommunen. Den tidigare inventeringen utfördes under åren 1993 - 1995 av dåvarande bygg- och miljökontoret i enlighet med då gällande avfallsplan. Arbetet under 2012 omfattade i första hand arkivstudier utifrån tidigare sammanställning och redovisningar från utförda undersökningar och åtgärder, som genomförts under åren 1995 - 2011. Arbetet motsvarar minst fas 1 enligt MIFO-modellen.

I nedanstående karta framgår läget för de nedlagda kommunala deponier som är registrerade i databas över förorenade områden, s k EBH-stödet.

Figur 1 Nedlagda deponier som finns registrerade i EBH-stödet. Ur ”Handlingsplan för förorenade områden i Eskilstuna kommun 2006 – 2010”.

Enligt 9 kap 1 § miljöbalken är en avslutad deponi pågående miljöfarlig verksamhet och krav kan därmed riktas mot markägaren. Miljö- och räddningstjänstnämnden ansvarar för tillsyn över de nedlagda deponier som finns inom kommunen.

Tabell 1. Riskklasser.

Riskklass	Innebörd	Åtgärdsbehov
1	Mycket stor risk	Upplag där skyddsåtgärder bedöms nödvändiga för att undanröja en konkret miljökonflikt. Närmare undersökningar krävs
2	Stor/måttlig risk	Upplag som kräver noggrannare undersökning, tillsyn eller åtgärder.
3	Liten risk	Upplag som endast kräver enklare åtgärder eller tillsyn.
4	Mycket liten risk	Upplag där åtgärder för närvarande inte bedöms nödvändiga.

Tabell 2. Nedlagda avfallsupplag inom Eskilstuna kommun. Riskklassning enligt rapport ”Riskklassificering av gamla deponier på kommunens och annans mark inom Eskilstuna kommun”, daterad 2012-11-21, utförd av CITRES AB. Kommentarer om genomförda åtgärder återges från föregående avfallsplan.

Nr	Deponi Fastighetsbeteckning och namn	Preliminär uppgift om verksamhets- utövare/ansvarig	Risk- klass	Kommentar/ genomförd åtgärd
1	Skogstorp 14:1, Skogstorp	Privat/företag	2	
2	Torshälla 5:8, Torsharg	Kommun	3	Åtgärdad, dränering
3	Torshälla – Väsby 1:203, Mälarbaden	Kommun	2	
4	Roxnäs 3:168, Väsbyviken	Kommun	2	
5	Hällby 2:161, Hällby/ Gröndal	Kommun	3	Åtgärdad, städning, täckning
6	Hällby 2:161, Hällby	Kommun	3	Åtgärdad, städning, täckning
7	Sundbyholm 2:20, Sundbyholm	Naturvårdsverket	2	
8	Kjulaås 7:1, Kjula	Kommun	3	Åtgärdad, täckning. Kräver tillsyn.

Nr	Deponi Fastighetsbeteckning och namn	Preliminär uppgift om verksamhets- utövare/ansvarig	Risk- klass	Kommentar/ genomförd åtgärd
9	Kjula-Blacksta 1:81, Dammäng	Privat/företag	3	
10	Rinkesta 1:3, Rinkesta	Privat/företag	3	
11:A	Odlaren 1:1, Odlaren A	Kommun	3	
11:B	Odlaren 1:69, Odlaren B	Kommun	1	
12	Vilsta 1:1, Viptorp	Kommun	2	Undersökning av gas- förekomst och vattenkontroll genomförd. Fortsatt kontroll och ytterligare åtgärder krävs.
13	Hållsta 6:1, Hållsta	Privat/företag	2	
14	Näshulta-Ökna 1:1, Hedensö	Kommun	3	Åtgärdad, städning, täckning
15	Ärla-Nytorp 1:41, Ärla	Kommun	3	Åtgärdad, städning, täckning, dikning
16	Knutsta 2:1, V Rekarne	Kommun	2	Åtgärdad städning, täckning. Kontroll av vattentäcker kvarstår.
17	Tumbo-Väsby 3:96, Kvicksund	Kommun	2	
18	Torshälla 5:8, Granbacken	Kommun	2	
19	Uddetorp 1:1, Ärla 2	Kommun	2	
20	Ekenäs 1:1, Näshulta	Privat/företag	3	
21	Valhalla 3:8, Närjeholme	Kommun	2	
22	Rossvik 2:1(3:2), Hållsta 2	Privat/företag	3	
23	Husby-Årby 1:88, Bälgviken	Privat/företag	3	
24	Färgaren 10-25, Nyfors	Privat/företag	4	
25	Hällberga 14:1, 14:32, Hällberga	Kommun	2	Åtgärdad städning, täckning. Fortsatt tillsyn.
26	Tunafors 1:1, Tunafors	Privat/företag	4	
27	Hyndevad 1:75 och 1:76, Borsökna	Privat/företag	3	

Nr	Deponi Fastighetsbeteckning och namn	Preliminär uppgift om verksamhets- utövare/ansvarig	Risk- klass	Kommentar/ genomförd åtgärd
28	Mesta 4:15, Tacktorpsjön	Kommun	3	
29	Mesta 4:1, Mesta	Kommun	3	
30	Mesta 2:2, Mesta 2	Kommun	3	
31	Åsbymon 2:2, Åsbymon 2	Uppsala universitet	3	
32	Åsbymon 2:35, Åsbymon 1	Uppsala universitet	3	
33	Åsbymon 1:23, Marielund	Kommun	3	
34	Ekeby 3:3, Ekeby asfalt	Kommun	3	
35	Hällby 2:161, Sjötorp	Kommun	3	
36	Egelsta 1:10, Sövsta 1	Kommun	3	
37	Torshälla-Sövsta 1:36, Sövsta 2	Privat/företag	3	
38	Torshälla-Sövsta 1:32, Sövstasjön	Kommun	3	
39	Stora Tidö 1:6, Stora Tidö	Kommun	3	
40	Slagsta 3:1, Skiftinge	Kommun	3	
41	Stora Sundby 17:1, Västra Rekarne 2	Kommun	2	
42	Säby 4:1, Barva	Privat/företag	3	
43	Tunafors 1:1, Viptorp 2	Kommun	3	Åtgärdad städning, täckning.
44	Kjulaås 2:33, Kjula 2	Privat/företag	2	
45:A	Mortorp 2:1, Ribbingelund	Kommun	3	Åtgärdad städning. Fortsatt tillsyn krävs.
45:B	Mortorp 2:1, Mortorp	Privat/företag	3	
46	Sundbyvik 6:2, Kvicksund 2	Privat/företag	3	
47	Tunafors 1:28, Trumtorp	Kommun	2	
48	Fristaden 1:1, Fristaden	Privat/företag	3	
49	Råby-Kolsta 3:3, Kolsta	Privat/företag	3	

Nr	Deponi Fastighetsbeteckning och namn	Preliminär uppgift om verksamhets- utövare/ansvarig	Risk- klass	Kommentar/ genomförd åtgärd
50	Vilsta 1:1, Vilstabacken	Kommun	2	
51	Rossvik 3:2, Rossvik	Privat/företag	2	
52	Ekeby 2:5, slamdeponi		2*	
53	Mesta 5:11, Mesta deponi		2*	
54	Hällby 2:188		3	
55	Torshälla-Väsby 1:367		2*	
56	Husby-Vreta 1:66, 1:86, 1:89, 1:93		2*	
57	Munkhammar 5:1		2*	
58	Germundstorp 1:1		2*	
59	Germundstorp 1:2, Djursta		2*	
60	Hyndevad 22:55		2*	

* Kännedom om dessa objekt har tillkommit i samband med den senaste inventeringen och kunskapen om dessa är mycket liten för närvarande. Av den anledningen har objekten bedömts tillhöra riskklass 2 med behov av ytterligare undersökningar innan riskklassningen kan korrigeras.

Bilaga 6

Nationella mål, strategier och lagstiftning

AVFALLSPLAN 2013 FÖR ESKILSTUNA

1. Inledning

I denna bilaga beskrivs några förändringar som har skett i lagstiftningen under år 2011 och en sammanställning av de viktigaste lagarna, målen och bestämmelserna som gäller på avfallsområdet redovisas. Här redovisas även de nationella delmål och mål i den nationella avfallsplanen som beslutats under år 2012. Även mål inom EU beskrivs översiktligt.

2. Aktuellt inom avfallsområdet

Här beskrivs först kortfattat några av de förändringar som har skett i lagstiftningen under år 2011 samt några aktiviteter som pågår inom EU, hos Regeringen, Naturvårdsverket eller genom Avfall Sverige och som kan få betydelse för den kommunala avfallshanteringen inom de närmaste åren.

I augusti 2012 presenterades resultatet av en utredning om avfallshantering i rapporten ”Mot det hållbara samhället. Resurseffektiv avfallshantering”, SOU2012:56. Till följd av utredningen kommer förslag på vissa lagändringar att läggas. Regeringen planerar att överlämna en proposition till riksdagen inför sommaren 2013. Några särskilt viktiga punkter i utredningens förslag är:

- Avfallshierarkin tydliggörs i Miljöbalken. Införs i miljöbalken med syfte att förebygga avfall och tydliggöra avfallshierarkin. Kommuner ska enligt utredningens förslag informera medborgarna i kommunen hur de kan förebygga uppkomsten av avfall.
- Förhandsgodkända insamlingssystem (FGI) införs för förpackningar och tidningar. Innebär i korthet att producenterna ska svara för att deras produkter ingår i ett system för återanvändning eller materialåtervinning och att endast aktörer som godkänts av en nationell myndighet får bedriva insamling av förpackningar och tidningar.
- Kommunen tar över insamlingsansvaret från producenterna. Kommunen övertar producenternas ansvar för insamling av förpackningar och tidningar från hushåll.
- Den kommunala tillsynen kompletteras med en nationell tillsyn av hanteringen av avfall som omfattas av producentansvar. Utredningen föreslår även att länsstyrelserna får ansvaret för tillsyn av avfallstransportörer, yrkesmässig insamling av avfall, avfallsmäklare/-handlare och verksamheters egen transport av farligt avfall.
- Verksamhetsutövare får ansvar för allt sitt avfall. Kommunens ansvar omfattar endast avfall från bostäder. Krav på att verksamheter ska sortera ut matavfall införs.
- Kommunen ska möjliggöra för hushållen att sortera ut sitt matavfall. Krav införs på att kommuner ska tillhandahålla insamlingssystem för matavfall. Västerås har ett fullt utbyggt insamlingssystem för matavfall och påverkas inte av föreslagen förändring.
- Bemyndigande att föreskriva om avfallsutrymmen. Utredningen föreslår att kommunen får meddela föreskrifter om att fastighetsinnehavare ska avsätta och utrusta utrymmen för avfallshantering.
- Godkända företag får samla in och ta omhand grovavfall. Kommunens övergripande ansvar för detta avfall kvarstår men godkända aktörer kan samla in och omhänderta visst grovavfall.
- Kommunen ges möjlighet att förbereda avfall för återanvändning. Kommunen ges även möjlighet att taxefinansiera en del av verksamheten.

Den 10 juli 2011 infördes ändringar i miljöbalken och den 9 augusti trädde den helt nya avfallsförordningen (2011:927) i kraft, som ett led i implementeringen av ramdirektivet om avfall i svensk lagstiftning. Avfallskategorierna tas bort, en ny avfallsdefinition införs och det blir enklare att

transportera mindre mängder farligt avfall. Men de nya avfallsreglerna innebär över lag inga stora förändringar för de kommunala avfallshanterarna. Det regleras också under vilka förutsättningar ett ämne eller föremål ska anses vara en biprodukt istället för avfall och under vilka förutsättningar ett ämne eller föremål som blivit avfall upphör att vara avfall, de så kallade ”end of waste”- kriterierna. Avfallshierarkin lagfästs, men det är en princip som i praktiken redan styr avfallshanteringen. Så som hierarkin implementeras i den nya avfallsförordningen innefattar den inte förebyggande av avfall. Däremot får Naturvårdsverket ansvar för att se till att det finns ett program för att förebygga uppkomsten av avfall. När det mer specifikt gäller den kommunala renhållningsskyldigheten införs krav på att uppgifterna i kommunala avfallsplaner ska ses över minst vart fjärde år och uppdateras vid behov. Det som är värt att trycka på, som kommunerna arbetar allt mer med, är att mer fokus måste riktas på att förebygga uppkomsten av avfall.

Regeringen beslutade den 30 juni 2011 att tillsätta en särskild utredare för översyn av avfallsområdet. Översynen ska främst inriktas på hur ansvaret för att samla in och ta hand om hushållens avfall ska se ut. Dessutom ska bland annat producentansvaret för förpackningar och returpapper, ses över. Förslag ska också lämnas till hur det verksamhetsavfall som är jämförbart med hushållsavfall ska hanteras. Eventuella ytterligare styrmedel för att öka utsorteringen av matavfall, farligt avfall, grovavfall och textilavfall ska också utredas. Utredningen ska lämna sitt betänkande senast den 3 september 2012.

Regeringen har beslutat om nya delmål till de nationella miljö kvalitetsmålen. Dessa mål återges i kapitlet om nationella mål nedan.

Naturvårdsverket har beslutat om en ny nationell avfallsplan: ”Från avfallshantering till resurshushållning. Sveriges avfallsplan 2012-2017”. Målen i planen återges i kapitlet om nationella mål nedan.

Naturvårdsverket har ansvar för att se till att det finns ett program för att förebygga uppkomsten av avfall och arbetet med detta har påbörjats och väntas vara klart under år 2013.

EU-kommissionen startade 2009 det årliga EU-projektet "Europa minskar avfallet" med syftet att minska avfallet i hela Europa. Projektet stöds av programmet LIFE+. Naturvårdsverket samordnar den svenska delen av projektet tillsammans med Avfall Sverige. Avfall Sverige har sammanställt en rapport med en mängd framgångsrika exempel på avfallsförebyggande arbete i landets kommuner. Underlaget till rapporten har i första hand hämtats från publicerad litteratur, webbplatser och projektet ”Europa minskar avfallet”-veckan 2009 och 2010. Projektet kommer att pågå även under 2012.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag av regeringen att genomföra en särskild satsning för att främja en minskad nedskräpning. Uppdraget omfattar både nedskräpning i stadsmiljö och i naturen, inklusive problemen med nedskräpning längs våra kuster. I uppdraget ingår att utveckla vägledning till kommunerna samt att utöka informationen till allmänheten. Naturvårdsverket genomför arbetet i nära samarbete med stiftelsen Håll Sverige Rent (HSR). Regeringsuppdraget har delredovisats i april 2012 och ska slutföras i april 2013. Vägledningen avser hur kommuner och andra aktörer kan arbeta strategiskt och långsiktigt med nedskräpningsfrågan samt metoder för att mäta skräp i olika miljöer.

Naturvårdsverket har haft ett uppdrag av regeringen att utveckla riktlinjer för servicenivå för insamling av farligt avfall och grovavfall från hushållen. Naturvårdsverket föreslog att syftet med uppdraget nås bättre om Avfall Sverige genomför ett utvecklingsprojekt där det tas fram rekommendationer och goda exempel. En sådan rapport har publicerats under hösten 2011, ”Servicenivå för insamling av hushållens farliga avfall och grovavfall – goda exempel och rekommendationer”. Här konstateras att lokala förutsättningar bör analyseras innan man väljer insamlingsmetod oavsett avfallsfraktion, men att insamling via återvinningscentralerna är kostnadseffektiv och utgör basen för insamlingen.

Naturvårdsverkets förslag till vägledning om inventering, undersökning och riskklassning av nedlagda deponier skickades ut på remiss innan sommaren 2011. Vägledningen syftar till att främja kommunernas och länsstyrelsernas inventeringsarbete, möjliggöra likvärdiga bedömningar samt

underlätta för tillsynsmyndigheterna att fokusera på arbetet med nedlagda deponier. Inventering och riskklassning av nedlagda deponier ger en överblick av problemets omfattning liksom ett underlag för prioritering av åtgärder.

Inom ramen för Naturvårdsverkets nationella screening av miljögifter genomförs under hösten 2011 en bred karaktärisering av organiska ämnen i lakvatten från deponier. Projektet pågår fram till våren 2012.

En grupp som arbetar med frågan om när avfall upphör att vara avfall har etablerats inom det Nordiska ministerrådet. En del av projektet är att kartlägga situationen i de Nordiska länderna för återvinning av avfall som ersätter ballast med fokus på bygg- och rivningsavfall. Ytterligare en del av projektet är att ta fram ett underlag för End of waste kriterier för avfall som kan ersätta ballast. Krossad betong är huvudinriktningen på den delen av projektet.

Naturvårdsverket har tillsammans med de övriga nordiska miljömyndigheterna och med finansiering av Nordisk ministerrådet låtit IVL Svenska Miljöinstitutet tagit fram en rapport om hur mycket mat som slängs från butiker i de nordiska länderna och vilka styrmedel som kan vara aktuella för att minska mängderna.

Naturvårdsverket har tillsammans med de övriga nordiska miljömyndigheterna och med finansiering av Nordisk ministerrådet låtit Cowi ta fram en sammanställning över goda exempel på hur avfall från bygg- och anläggningssektorn kan förebyggas.

3. Miljömål inom EU

Styrmedel och åtgärder på avfallsområdet utvecklas idag i många fall gemensamt inom EU. Målsättningar och strategier på övergripande europeisk nivå är av stor betydelse eftersom det finns direkta kopplingar till den svenska miljöpolitiken. Ett exempel är EU:s sjätte miljöhandlingsprogram där det anges att förebyggande av avfall och avfallshantering är ett av fyra prioriterade områden. Programmets främsta mål är att sambandet mellan ekonomisk tillväxt och negativ miljöpåverkan från avfallsproduktion ska brytas, vilket tas upp i direktivet om avfall.

EU:s strategi inom avfallshanteringen bygger på följande principer:

- Förebygga uppkomsten av avfall och minska farligheten hos det avfall som uppstår.
- Återanvändning och återvinning av det avfall som uppstår.
- Förbättrad miljösäker energiutvinning och i sista hand deponering med noggrann övervakning av miljöpåverkan.

I EU-direktivet för avfall som beslutades år 2008 infördes bland annat följande mål för medlemsländerna:

- Till år 2020 ska 50 % av summan av papper, glas, metall och plast i avfall från hushåll och liknande avfall återanvändas eller återvinnas.
- Till år 2020 ska 70 % av bygg- och rivningsavfall återanvändas eller återvinnas.
- Till år 2015 ska medlemsländerna anordna separat insamling för åtminstone följande: papper, metall, plast och glas.

EU antog i december 2008 ett omfattande energi- och klimatpaket med mål för år 2020. Fram till år 2020 ska:

- Utsläppen av växthusgaser minska med 20 %, jämfört med år 1990.
- Energikonsumtionen minska med 20 %.
- 20 % av energin komma från förnyelsebara energikällor.
- Minst 10 % av fordonsbränslen komma från förnyelsebara energikällor.

4. Nationella och regionala mål

I det följande redogörs kortfattat för de övergripande mål som finns på nationell och regional nivå och som berör avfallsområdet.

4.1. Nationella mål

Riksdagen har antagit sexton nationella miljö kvalitetsmål. Målen ska styra all verksamhet i Sverige mot en hållbar utveckling för att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer en god och hälsosam livsmiljö.

Målen vilar på fem grundläggande värden som syftar till att:

- främja människors hälsa.
- värna om den biologiska mångfalden och naturmiljön.
- ta tillvara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena.
- bevara ekosystemets långsiktiga produktionsförmåga.
- trygga en god hushållning med naturresurserna.

Miljöpåverkan från avfallshanteringen berör främst miljö kvalitetsmålen

- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö

Regeringen har, i maj år 2012, fattat beslut om 13 nya etappmål inom fyra prioriterade områden: luftföroreningar, farliga ämnen, avfall och biologisk mångfald. Etappmålen som rör avfallsområden är formulerade så här⁸⁷:

- Etappmålet om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan innebär att insatser ska vidtas senast 2018 så att resurshushållningen i livsmedelskedjan ökar genom att minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara.
- Etappmålet om byggnads- och rivningsavfall innebär att insatser ska vidtas senast 2020 så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent.

Ett av de tidigare delmålen till miljö kvalitetsmålen berörde återföring av näringsämnen från avlopp och bedöms fortfarande vara aktuellt i avvaktan på att ett eventuellt nytt mål som berör denna fråga beslutas. Delmålet lyder:

- År 2015 tas minst 60 procent av fosforföreningarna i avlopp tillvara och återförs till produktiv mark, varav minst hälften återförs till åkermark.

Regeringens beslut baseras på Miljömålsberedningens delbetänkade⁸⁸ till regeringen med förslag till nya etappmål. Miljömålsberedningen föreslog då även att Naturvårdsverket får i uppdrag att föreslå ett etappmål anges för ökad återanvändning och återvinning av papper, metall, plast, glas m.m. från hushåll. Det finns ännu inte ett förslag till ett sådant etappmål, men EU-direktivet anger en miniminivå på 50 %.

Delmålet till begränsad klimatpåverkan lyder: ”De svenska utsläppen av växthusgaser ska som ett medelvärde för perioden 2008 – 2012 vara minst 4 % lägre än utsläppen år 1990.” Detta mål har ännu inte reviderats.

Även delmålen till ”giftfri miljö” föreslås revideras. Dessa återges dock inte här eftersom avfallshanteringen inte påverkar uppfyllelsen av dessa delmål i någon större utsträckning. Däremot

⁸⁷ Källa: Avfall Sverige, www.avfallsverige.se, att 2012-05-14.

⁸⁸ ”Etappmål i miljömålssystemet”, SOU 2011:34

påverkas avfallshanteringen och möjligheterna till återvinning naturligtvis av mängden farliga ämnen som finns i kasserade produkter. Bland åtgärderna som föreslås i befintliga delmål nämns bland annat skärpta krav på rivningsanmälningar och rivningsplaner i plan- och bygglagen.

Naturvårdsverket har i maj år 2012 beslutat om en ny nationell avfallsplan, ”Från avfallshantering till resurshushållning - Sveriges avfallsplan 2012-2017”. I planen lyfts fem prioriterade områden. Nedan visas dessa samt de mål som anges inom respektive område:

1. Bygg- och rivningsavfall

- Senast år 2020 ska förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall vara minst 70 viktprocent.
- Den miljö- och hälsomässigt säkra användningen av avfall och material i anläggningsarbeten ska öka.

2. Hushållsavfall

- Återanvändningen av hushållens avfall ska öka, bland annat genom att det ska bli enklare för hushållen att lämna material och produkter till återanvändning eller till förberedelse för återanvändning.
- Återanvändning av textilier och materialåtervinning av textilavfall ska öka.
- Materialåtervinning av hushållsavfall ska öka och minst 90 % av hushållen ska vara nöjda med insamlingen.
- Insamlingen av elavfall till materialåtervinning ska öka, speciellt för smått elavfall.
- Nedskräpningen ska minska i städer, i naturområden och längs kuster.

3. Resurshushållning i livsmedelskedjan

- Matavfallet ska minska.
- Senast år 2018 ska minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, där minst 40 procent behandlas, så att även energi tas tillvara.

4. Avfallsbehandling

- Alla uttjänta fordon ska lämnas till auktoriserad bilskrotare och sanering och demontering av uttjänta fordon ska förbättras.
- Risken för negativ miljöpåverkan från nedlagda deponier ska minska. Alla kommuner och länsstyrelser ska ha identifierat, inventerat och riskklassat alla nedlagda deponier.
- Anläggningar som förbränner avfall ska ha kontinuerlig provtagning av utsläpp av dioxiner och furaner.
- Allt avfall ska lagras och kontrolleras på ett sådant sätt att bränder i avfallslager inte uppstår.

5. Illegal export av avfall

- Det ska inte förekomma några illegala transporter av avfall från Sverige.

4.2. Regionala mål

Utifrån de nationella miljö kvalitetsmålen arbetar länsstyrelsen med regionala miljömål. Ännu finns enbart regionala delmål som sträcker sig till år 2010. Nya regionala mål är inte framtagna. Därför återges inte delmålen i detalj här. De regionala miljömålen som berör avfallshanteringen handlar om att:

- Öka materialåtervinningen av hushållsavfall.
- Ökad biologisk behandling av matavfall.
- Användning av fosfor i avloppsslam.
- Minskade utsläpp av växthusgaser.
- Minskad användning av fossila bränslen.
- Föreordnade områden ska vara utredda och vid behov åtgärdade.

5. EU:s direktiv och förordningar

Till grund för den nationella lagstiftningen finns bland annat EU:s avfallsdirektiv, som anger ramarna för medlemsländernas avfallshantering. Ett EG-direktiv föreskriver vilket resultat medlemsländerna ska uppnå, men lämnar till de enskilda länderna att avgöra hur det ska uppnås och hur den egna lagstiftningen behöver anpassas.

En EG-förordning som har trätt i kraft gäller direkt och lika i alla medlemsländer som en del av den nationella lagstiftningen.

Det finns flera EU-direktiv som kan påverka avfallshanteringen på olika sätt, men följande EG-direktiv är de som närmast styr verksamheten:

- EG-direktivet om avfall beslutades 2008. Dessa bestämmelser ska ha införts i nationell lagstiftning senast december år 2010, se nedan.
- EG-direktiv om deponering beslutades i april 1999 och bestämmelserna har införlivats i svensk lagstiftning i form av förordning om deponering av avfall och Naturvårdsverkets föreskrifter om deponering, som i stort följer EU:s deponeringsdirektiv.
- EG-direktivet om förbränning av avfall beslutades år 2000 och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordningen om avfallsförbränning och Naturvårdsverkets föreskrifter om avfallsförbränning.
- EG-direktivet om farligt avfall upphör att gälla från och med december 2010 och ersätts av ovan nämnda direktiv om avfall från år 2008.
- EG-direktiv om förpackningar beslutades 1994 och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordning om producentansvar för förpackningar.
- EG-direktivet om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter beslutades 2003 och har införlivats i svensk lagstiftning i form av bland annat förordning om producentansvar för batterier samt producentansvar för elektriska och elektroniska produkter.

EU-direktivet om avfall, som nämns ovan, innehåller bland annat följande förändringar:

- Medlemsländerna ska arbeta för att sambandet mellan ekonomisk tillväxt och negativ miljöpåverkan från avfallsproduktion ska brytas.
- Det kommer att utarbetas kriterier för när avfall upphör att vara avfall, vilket på sikt troligtvis kommer att omfatta även kriterier för när matavfall upphör att vara avfall.
- Medlemsländerna ska uppmuntra källsortering genom separat insamling.
- EU:s avfallshierarki har skrivits in i direktivet och får därmed större tyngd.

Utöver ovanstående direktiv påverkas avfallsplaneringen av direktiv om miljökonsekvensbeskrivning för planer och program, vilket är inarbetat i den svenska miljöbalken och förordningen om miljökonsekvensbeskrivning.

De enda EG-förordningar som hittills finns beslutade och som reglerar avfallshanteringen är EG-förordningen om avfallsstatistik samt EG-förordningar som reglerar transporter av avfall, inklusive export av avfall. Det finns dock angränsande EG-förordningar som berör vissa delar av avfallshanteringen, t.ex. EG-förordning om säker förvaring av kvicksilver.

6. Nationella lagar och förordningar

6.1. Allmänt

Det finns ett flertal lagar och förordningar som berör avfallshantering. De lagar som styr den kommunala avfallshantering och hanteringen av hushållsavfall är framförallt miljöbalken med tillhörande förordningar, bl.a. avfallsförordningen och förordningarna om producentansvar. Anläggningsägare berörs dessutom av bl.a. förordningen om deponering av avfall och förordningen om avfallsförbränning.

Avfallsplaneringen styrs av Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i kommunal avfallsplan. I dessa föreskrifter finns angivet bland annat att avfallsplanen ska innehålla mål för och beskrivning av hanteringen av både avfall som kommunen ansvarar för och sådant avfall som kommunen inte ansvarar för.

Insamling av matavfall och biologisk behandling med syfte att återföra mullämnen och näringsämnen till åkermark påverkas även av lagstiftning för skydd av mark och minskad risk för smittspridning till djur och människor.

Tillsynen enligt miljöbalken utövas av kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd eller motsvarande, eller av länsstyrelsen. Naturvårdsverket är central myndighet när det gäller avfallsfrågor.

Avfallshantering påverkas även av annan lagstiftning än ovan nämnda miljöbalk med tillhörande förordningar, t.ex.

- Plan- och bygglagen, PBL, där det bland annat ställs krav på kommunala översiktsplaner och att hänsyn tas till var nuvarande och framtida avfallsanläggningar samt nedlagda avfallsupplag finns. I PBL finns särskilda bestämmelser om rivning. När en fastighet rivs ska en rivningsplan göras för att redovisa hur rivningsmaterial ska tas om hand och farligt avfall ska särskilt beaktas.
- Arbetsmiljölagen och tillhörande förordningar och föreskrifter. Det är viktigt att arbetsmiljöfrågorna ingår som en naturlig del i avfallsarbetet.
- Lagen om transport av farligt gods med tillhörande förordning och Räddningsverkets föreskrifter reglerar bland annat transporter av farligt avfall.
- Lagen om offentlig upphandling.

6.2. Miljöbalken

Den övergripande lagstiftningen är miljöbalken som trädde i kraft 1 januari 1999. I balkens andra kapitel finns de s.k. allmänna hänsynsreglerna som gäller för alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd. Regler om avfall och producentansvar finns främst i miljöbalkens kapitel 15 och i olika förordningar utfärdade med stöd av balken.

Miljöbalkens kapitel 15 handlar om avfall och producentansvar. Utgångspunkten är att avfall ska hanteras på ett sådant sätt att det inte uppkommer olägenhet ur hälso- eller miljöskyddssynpunkt.

Kommunen ansvarar för transport och behandling av hushållsavfall.

I kapitel 15 finns också bestämmelsen att det är förbjudet att skräpa ner i naturen eller på annan plats dit allmänheten har insyn.

Kravet på en kommunal renhållningsordning med avfallsplan finns i miljöbalken kapitel 15. Varje kommun ska ha en renhållningsordning som ska innehålla kommunens föreskrifter om avfallshantering och en avfallsplan. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall som uppkommer inom kommunen och åtgärder för att minska mängden avfall och dess farlighet.

Renhållningsordningen innehåller de bestämmelser som styr avfallshantering i kommunen och den ska antas av kommunfullmäktige.

6.3. Avfallsförordningen

I avfallsförordningen finns bestämmelser om hantering av avfall, samt beskrivning av vad som är avfall. Avfallsförordningen reglerar även hanteringen av farligt avfall. Här finns en förteckning över olika typer av avfall. I avfallsförordningen finns också bestämmelser om tillståndsplikt för transport av avfall, och om uppgiftsskyldighet för den som ger upphov till eller yrkesmässigt transporterar annat avfall än hushållsavfall.

6.4. Förordningar om producentansvar

För vissa avfallsslag har producenterna ansvar för insamling och omhändertagande. Följande förordningar om producentansvar finns 2012:

- Förordning om producentansvar för returpapper (1994:1205)
- Förordning om producentansvar för däck (1994:1236)
- Förordning om producentansvar för bilar (1997:788)
- Förordning om producentansvar för glödlampor och vissa belysningsarmaturer (2000:208)
- Förordning om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter (2005:209)
- Förordning om producentansvar för förpackningar (2006:1273)
- Förordning om producentansvar för vissa radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor (2007:193)
- Förordning om batterier (2008:834)
- Förordningen om producentansvar för läkemedel (2009:1031)